

รายงานประจำปี 2556

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)

รายงานประจำปี

2556

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง
(องค์การมหาชน)

สารจาก ดร.อำพน กิตติอำพน ประธานกรรมการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาพื้นที่สูง การสนับสนุนการวิจัยและพัฒนางานโครงการหลวง และขยายผลความสำเร็จของโครงการหลวงไปสู่ชุมชนยังพื้นที่สูงส่วนใหญ่ของประเทศ นอกจากนี้ยังได้รับมอบหมายให้บริหารจัดการอุทยานหลวงราชพฤกษ์เพิ่มขึ้นอีกภารกิจหนึ่ง

พื้นที่สูง เป็นพื้นที่ที่มีสภาพความหลากหลายทางชีวภาพ และวัฒนธรรมท้องถิ่นจำนวนมาก ก่อให้เกิดทุนทางธรรมชาติและทุนทางสังคมที่มีคุณค่า อย่างไรก็ตามพื้นที่เหล่านี้ยังประสบปัญหาที่สำคัญ คือ ความยากจน การขาดความรู้ที่เหมาะสม รวมทั้งการเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการสูญหายของทรัพยากรชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น การพัฒนาพื้นที่สูงในประเทศจึงจำเป็นต้องอาศัยทุนความรู้จากโครงการหลวงและผลการวิจัยเป็นฐานในการปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพภูมิสังคมของแต่ละท้องถิ่น

การดำเนินงานของสถาบัน มุ่งเน้นสนับสนุนการวิจัยและพัฒนางานโครงการหลวงและขยายผลโครงการหลวงให้เกิดประโยชน์ต่อพื้นที่สูงส่วนใหญ่ของประเทศ รวมทั้งให้ความร่วมมือและแลกเปลี่ยนทางวิชาการด้านการวิจัยและการพัฒนาพื้นที่สูงในระดับนานาชาติ โดยในการปฏิบัติงานของสถาบันยึดหลักการดำเนินงานของโครงการหลวง ด้วยการวิจัยเพื่อนำผลไปให้เกษตรกรบนพื้นที่สูงได้ใช้ประโยชน์และเป็นไปตามความต้องการของตลาด การส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพืชเพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาหารและเพื่อสร้างรายได้ การสำรวจและวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน การฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน สถาบันยังได้ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยการเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน มีการปฏิบัติงานที่รอบคอบระมัดระวัง มีการวิจัยและทดลองปฏิบัติเพื่อให้ได้ผลจริง รวมทั้งการส่งเสริมให้มีรายได้จากการขายผลผลิตสู่ตลาดในระดับต่างๆ เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้ที่จะอยู่ได้อย่างดี ส่งเสริมให้เกิดการพึ่งพาตนเอง รวมถึงการส่งเสริมคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทน ความอดออม และการเอื้ออาทรช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในขณะที่การบริหารจัดการให้ความสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยหลักธรรมาภิบาล ปรับปรุงระเบียบและข้อบังคับให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

อุทยานหลวงราชพฤกษ์ ให้ความสำคัญในการเผยแพร่พระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รวมทั้งเสริมสร้างและพัฒนาอุทยานหลวงราชพฤกษ์ให้เป็นแหล่งความรู้ที่ทันสมัย ความหลากหลายทางชีวภาพ และแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพระดับนานาชาติ

ในนามของคณะกรรมการสถาบัน ขอถือโอกาสนี้ขอบคุณหน่วยงานต่างๆ ที่ให้การสนับสนุนและร่วมมือกับสถาบันเป็นอย่างดีมาโดยตลอด รวมทั้งผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของสถาบันทุกระดับสำหรับการร่วมแรงร่วมใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งส่งผลให้สถาบันสามารถดำเนินการกิจต่างๆ ได้อย่างสำเร็จลุล่วง และหวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะยังคงได้รับการสนับสนุนและความร่วมมือจากทุกท่านตลอดไป

ดร.อำพน กิตติอำพน

ประธานกรรมการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง

สารจาก **ดร.ศิริพงศ์ หังสพฤกษ์** ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) ได้รับการจัดตั้งตามพระราชกฤษฎีกา มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม พ.ศ.2548 ภายใต้การกำกับของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีภารกิจสำคัญในการสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่สูงให้ยั่งยืน ครอบคลุมทุกมิติ สามารถนำองค์ความรู้จากโครงการหลวงไปขยายผลให้เกิดประโยชน์อย่างกว้างขวางและเหมาะสมกับสภาพภูมิสังคม เน้นสนับสนุนการวิจัยและพัฒนางานโครงการหลวงตลอดห่วงโซ่การผลิตและการตลาด รวมถึงให้ความร่วมมือและแลกเปลี่ยนทางวิชาการด้านการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงในระดับนานาชาติ นอกจากนี้ยังมีการกิจในการเสริมสร้างและพัฒนาอุทยานหลวงราชพฤกษ์ให้เป็นแหล่งความรู้พืชสวน ความหลากหลายทางชีวภาพและแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพระดับนานาชาติ

ในปีงบประมาณ พ.ศ.2556 สถาบันได้รับการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีเป็นเงินอุดหนุนทั่วไป จำนวน 420 ล้านบาท (ผลการปฏิบัติงานคิดเป็นร้อยละ 107.52 ของแผนปฏิบัติการ) มีผลการใช้จ่ายงบประมาณคิดเป็นร้อยละ 93.41 ผลการปฏิบัติงานตามคำรับรองการปฏิบัติงานของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) เท่ากับ 4.9662 และมีการพัฒนาและถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่เกษตรกรตามแนวทางของโครงการหลวง จำนวน 110,647 ราย จากเป้าหมาย 69,000 ราย ซึ่งนับว่าผลงานต่างๆ ได้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในระดับที่น่าพอใจ

โดยรอบปีที่ผ่านมา สถาบันได้ดำเนินงานด้านงานวิจัยและพัฒนาเชิงบูรณาการ เพื่อสนับสนุนให้โครงการหลวงเป็นแหล่งเรียนรู้ของการพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน ส่งเสริมการพัฒนาย้อย่างยั่งยืนโดยอาศัยกระบวนการเรียนรู้จากองค์ความรู้ของโครงการหลวงและผลการวิจัยผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชนบนพื้นที่สูง ภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและแนวทางของโครงการหลวง นำองค์ความรู้ของโครงการหลวงสู่ชุมชนเพื่อให้ชุมชนสามารถนำไปปรับใช้ในการพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน โดยอาศัยเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ถ่ายทอดองค์ความรู้ รวมทั้งบริหารอุทยานหลวงราชพฤกษ์ ซึ่งเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญในการเผยแพร่พระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นแหล่งความรู้ด้านพืชสวน ความหลากหลายทางชีวภาพ รวมถึงเป็นสถานที่การจัดกิจกรรมและนิทรรศการทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศและระดับนานาชาติ รวมทั้งเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและเกษตรที่สำคัญของประเทศ มีผู้เข้าชมอุทยานหลวงราชพฤกษ์ จำนวน 6.5 แสนคน

ในระยะที่ 2 (พ.ศ.2556-2559) สถาบันได้การปรับทิศทางการดำเนินงานให้สอดคล้องกับนโยบายของคณะกรรมการสถาบัน และตามความเหมาะสมของสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา รวมถึงภารกิจและพื้นที่เป้าหมายในการดำเนินงานเพิ่มมากขึ้น โดยมุ่งเน้นรูปแบบการบริหารจัดการพื้นที่ขยายผลโครงการหลวงในระบบลุ่มน้ำ เพื่อให้สามารถขยายผลการดำเนินงานสู่ชุมชนบนพื้นที่สูงอื่นได้อย่างทั่วถึงและรวดเร็ว การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์โดยการเชื่อมโยงงานวิจัยและพัฒนา การพัฒนาด้านการผลิตที่ได้มาตรฐานและระบบการตลาด การบูรณาการงานบนพื้นที่สูงร่วมกับหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้อง การปรับปรุงโครงสร้างสถาบันและอัตรากำลังของเจ้าหน้าที่ เพื่อให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับภารกิจที่เพิ่มขึ้นของสถาบัน

สุดท้ายนี้ ผมขอขอบคุณคณะกรรมการสถาบันที่กำหนดกรอบนโยบายและช่วยเหลือกำกับการดำเนินงานของสถาบันและขอขอบคุณและส่งความปรารถนาดีเพื่อเป็นกำลังใจมายังผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ และผู้ปฏิบัติงานของสถาบันทุกคน ที่ได้อุทิศตนปฏิบัติงานที่มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน ทำให้ภารกิจของสถาบันลุล่วงไปด้วยดี เชื่อว่ารายงานประจำปีของสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) ฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องของสถาบันได้ทราบผลการดำเนินงานในรอบปีที่ผ่านมาและจะได้ใช้ในการประสานการดำเนินงานกับผู้เกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์ของชุมชนบนพื้นที่สูง

ดร.ศิริพงศ์ หังสพฤกษ์

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง

สารบัญ

สารจากประธานกรรมการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง	ก
สารจากผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง	ข
บทสรุปผู้บริหาร	ฉ
สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	1
• ประวัติความเป็นมา	1
• วิสัยทัศน์	2
• พันธกิจ	2
• แนวทางการปฏิบัติงาน	2
• กลยุทธ์การดำเนินงาน	4
• ยุทธศาสตร์การดำเนินงานของสถาบัน	4
• พื้นที่ปฏิบัติงานของสถาบัน	5
• ผังโครงสร้างการแบ่งส่วนงานสถาบัน	8
• งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2556	9
• ผลการประเมินการปฏิบัติงานตามคำรับรองการปฏิบัติงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2556	11
ผลการดำเนินงานปี 2556	15
ยุทธศาสตร์การวิจัยและพัฒนา	17
1. แผนงานการผลิตและตลาด	19
1.1 โครงการวิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตและคุณภาพผลผลิตกาแฟอราบิก้าในพื้นที่โครงการหลวงและโครงการขยายผลโครงการหลวง	19
1.2 โครงการวิจัยและพัฒนาการเพิ่มผลผลิตและคุณภาพผลผลิตไม้ผลในพื้นที่โครงการหลวงและพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง	21
1.3 โครงการวิจัยและพัฒนาการเพิ่มผลผลิตและคุณภาพผลผลิตพืชผักในพื้นที่โครงการหลวงและพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง	23
1.4 ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาพืชอาหารหลักสำหรับชุมชนพื้นที่สูง	25
1.5 โครงการวิจัยเพื่อเพิ่มมูลค่าและประสิทธิภาพตลาดผลิตภัณฑ์พริกกระเทียม	26

1.6	โครงการวิจัยและพัฒนาการเพาะปลูกและแปรรูปผลิตภัณฑ์จากเฮมพ์	27
1.7	โครงการวิจัยและพัฒนาการจัดการก่อนและหลังการเก็บเกี่ยวและระบบโลจิสติกส์สินค้าสำคัญในพื้นที่โครงการหลวงและพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง	28
1.8	โครงการวิจัยและพัฒนาชีวภัณฑ์เกษตรและผลิตภัณฑ์สำหรับการปลูกพืชเพื่อลดการใช้สารเคมีบนพื้นที่สูง	29
2.	แผนงานด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ	30
2.1	โครงการวิจัยฟื้นฟูแหล่งอาหาร (Food Bank) จากพืชท้องถิ่นบนพื้นที่สูง	30
2.2	ชุดโครงการวิจัยการพัฒนาเชิงเศรษฐกิจผลิตภัณฑ์แปรรูปจากความหลากหลายทางชีวภาพบนพื้นที่สูง	31
2.3	โครงการฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดินและการจัดการธาตุอาหารพืชในพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง	32
2.4	โครงการประเมินประสิทธิภาพการใช้น้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำบนพื้นที่สูงเพื่อการจัดการของชุมชน	33
2.5	โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการพัฒนาชุมชนต้นแบบโครงการหลวงเพื่อให้คนอยู่อาศัยร่วมกับป่าไม้และสิ่งแวดล้อมได้อย่างยั่งยืน	34
2.6	โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการนาร่องการปลูกป่าสร้างรายได้และป่ากักเก็บคาร์บอนในพื้นที่เกษตรกรรมบนพื้นที่สูง	35
2.7	โครงการวิจัยแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนามาตรการเศรษฐกิจศาสตร์และสังคมในการสร้างแรงจูงใจแก่ชุมชนบนพื้นที่สูงในการอนุรักษ์และฟื้นฟูระบบนิเวศ	36
2.8	โครงการวิจัยและพัฒนาเห็ดท้องถิ่นเพื่อเป็นแหล่งอาหารและรายได้สำหรับชุมชนบนพื้นที่สูง	37
2.9	โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อฟื้นฟูการปลูกและสร้างมูลค่าเพิ่มจากหวายและต้าว	38
2.10	โครงการวิจัยและพัฒนาพลังงานทดแทนจากทรัพยากรชีวมวลท้องถิ่นบนพื้นที่สูง	39
2.11	โครงการวิจัยและพัฒนาชุมชนต้นแบบการฟื้นฟูและการสร้างมูลค่าเพิ่มจากพืชสมุนไพรและยาพื้นบ้านที่ได้มาตรฐาน	40
2.12	โครงการวิจัยและพัฒนาต้นแบบการฟื้นฟูพื้นที่ป่าไม้รอบเขตชุมชน (Buffer zone โดยกระบวนการมีส่วนร่วม)	43
2.13	โครงการวิจัยและทดสอบสาธิตเทคโนโลยีการปลูกข้าวโพดโดยไม่เผาเศษพืช	44
3.	แผนงานการบริหารจัดการงานวิจัย	45
3.1	งานบริหารจัดการทรัพยากรสิ่งท่างปัญญา	45
3.2	โครงการเตรียมความพร้อมของชุมชนเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) แนวทางการปรับตัวด้านการผลิตและการตลาดเพื่อเข้าสู่ AEC 2015	46
3.3	โครงการพัฒนาเครือข่ายวิจัยและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนากับนานาชาติ	47

ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบนิเวศโครงการหลวงและขยายผลโครงการหลวง	49
1. แผนงานสนับสนุนการพัฒนาเชิงบูรณาการในพื้นที่โครงการหลวง	51
1.1 การพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ	51
1.2 การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	52
1.3 การพัฒนาสังคมและชุมชน	54
1.4 การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการ	57
2. แผนงานการขยายผลโครงการหลวงเพื่อการพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน	59
2.1 โครงการขยายผลโครงการหลวง	59
2.2 โครงการขยายผลโครงการหลวงเพื่อแก้ไขปัญหาพื้นที่ปลูกฝิ่นอย่างยั่งยืน	64
2.3 โครงการรักษาน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน	67
3. แผนงานการจัดการองค์ความรู้และสร้างเครือข่ายการพัฒนาพื้นที่สูง	69
3.1 พื้นที่ถ่ายทอดองค์ความรู้โครงการหลวง	69
3.2 พื้นที่พัฒนาศักยภาพชุมชนบนพื้นที่สูง	69
ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการอุทยานหลวงราชพฤกษ์	77
1. แผนงานวิชาการและการเรียนรู้	80
2. แผนงานการพัฒนาและปรับปรุงสวน	81
3. แผนงานการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว	82
4. แผนการพัฒนาประสิทธิภาพด้านการบริหารจัดการ	86
ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการ	87
1. แผนงานการพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศ	89
2. แผนงานการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานขององค์กร	93
3. แผนงานการพัฒนาบุคลากร	94
4. แผนการติดตามและประเมินผล	95
รายงานการเงิน	97
การกำกับดูแลองค์กร	115

บทสรุปผู้บริหาร

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) มีภารกิจสำคัญในการวิจัยและพัฒนาเพื่อสนับสนุนงานโครงการหลวง และขยายผลโครงการหลวงเพื่อให้เกิดการพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน รวมทั้งเสริมสร้างและพัฒนาอุทยานหลวงราชพฤกษ์ ให้เป็นแหล่งความรู้พืชสวน ความหลากหลายทางชีวภาพ และแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพระดับนานาชาติ ดำเนินงานภายใต้ 4 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ การวิจัยและพัฒนา การพัฒนานับสนุนโครงการหลวงและขยายผลโครงการหลวง การบริหารจัดการ อุทยานหลวงราชพฤกษ์ และการเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการ มีพื้นที่ปฏิบัติงานใน 11 จังหวัด ประชากรที่ได้รับประโยชน์ทั้งสิ้น 383,378 คน โดยในปีงบประมาณ พ.ศ.2556 สวพส. ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาล จำนวน 420,897,000 บาท มีการใช้จ่ายจริงรวมงบประมาณผูกพัน จำนวน 393,148,431.01 บาท คิดเป็น ร้อยละ 93.41 ของงบประมาณที่ได้รับ และมีผลการดำเนินงาน ร้อยละ 107.52 ของแผนปฏิบัติการ และมีผลการปฏิบัติงานตามคำรับรอง การปฏิบัติงานตามตัวชี้วัดของ ก.พ.ร. โดยการประเมินผลตนเอง เท่ากับ 4.9662 สรุปผลการดำเนินงานได้ดังนี้

การวิจัยและพัฒนา มุ่งเน้นสนับสนุนการวิจัยเชิงบูรณาการองค์ความรู้โครงการหลวง ทั้งด้านเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิตของพืชสำคัญ พืชอาหารเพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาหาร การฟื้นฟูแหล่งอาหารชุมชนตามแนวพระราชดำริ การเพิ่มศักยภาพการตลาดและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว การพัฒนาคุณภาพที่ได้มาตรฐาน วิจัยการผลิตพลังงานทดแทน จากพืชพลังงานของท้องถิ่นและพลังงานชีวมวล รวมทั้งศึกษาและทดสอบความเหมาะสมจากองค์ความรู้โครงการหลวง โดยนำเทคโนโลยีไปปรับใช้ให้เหมาะสม ควบคู่กับการสร้างกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน มุ่งเน้นการวิจัยเชิงปฏิบัติการและการวิจัยเชิงระบบ เพื่อการจัดการระบบนิเวศดิน น้ำและป่า การสร้างต้นแบบเพื่อให้คนอยู่อาศัยร่วมกับป่าไม้และสิ่งแวดล้อม ได้อย่างยั่งยืน การฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดินและการจัดการธาตุอาหารพืช การวิจัยเพื่อลดมลพิษสิ่งแวดล้อมบนพื้นที่สูง การรวบรวม อนุรักษ์ และต่อยอดองค์ความรู้เกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นบนพื้นที่สูง การสร้างมูลค่าเพิ่มจากความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมในระดับชุมชน และการสร้างมูลค่าเพิ่มจากภูมิปัญญาและความหลากหลายทางชีวภาพ ด้านลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร และสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ รวมทั้งนวัตกรรมใหม่ๆ ของผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ ตลอดจนการวิจัยและพัฒนามาตรการทางเศรษฐศาสตร์และสังคม ในการสร้างแรงจูงใจแก่ชุมชนบนพื้นที่สูง ในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ทรัพยากรดิน น้ำ และป่าไม้ เพื่อสร้างกลไกเกี่ยวกับระบบ การร่วมจัดการและดูแลเพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ ให้เกิดความอุดมสมบูรณ์และเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพ ดำเนินการเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนในการจัดการทรัพยากรสิ่งแวดล้อมและการสร้างสิทธิประโยชน์จากผลงานวิจัย จัดทะเบียนลิขสิทธิ์ จัดทะเบียนอนุสิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า รวมทั้งการเผยแพร่พระราชกรณียกิจของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเกี่ยวกับผลสำเร็จของโครงการหลวง และความร่วมมือทางวิชาการระหว่างประเทศ โดยแบ่งเป็นงานพัฒนาด้านการผลิตและการตลาด จำนวน 10 ชุดโครงการ งานพัฒนาด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ จำนวน 13 ชุดโครงการ

การพัฒนาสนับสนุนโครงการหลวงและขยายผลโครงการหลวง สนับสนุนการพัฒนาเชิงบูรณาการในพื้นที่โครงการหลวง และการขยายผลโครงการหลวงเพื่อการพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน ถ่ายทอดองค์ความรู้และพัฒนาศักยภาพชุมชนบนพื้นที่สูง โดยการพัฒนาระบบการจัดการความรู้จากโครงการหลวงและภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ชุมชนสามารถนำไปใช้ได้จริง ตามศักยภาพที่เหมาะสมอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ทั้งในด้านการพัฒนาอาชีพ ชีวิตความเป็นอยู่ และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ดำเนินการสนับสนุนการปฏิบัติงาน การบูรณาการแผนปฏิบัติงานกับหน่วยงานของรัฐ องค์กรท้องถิ่น และชุมชน รวมทั้งสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของศูนย์/สถานีของโครงการหลวง เพื่อเป็นศูนย์เรียนรู้ การพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน เพื่อพัฒนาคุณภาพผลผลิตให้ได้การรับรองมาตรฐานอาหารปลอดภัยระบบการสอบทวนย้อนกลับ การลดการใช้สารเคมีบนพื้นที่สูง และการสนับสนุนการเตรียมความพร้อมของชุมชนเพื่อเป็นองค์กรพึ่งตนเองที่มีความเข้มแข็งในด้านต่างๆ รวมทั้งเพื่อรองรับกิจกรรมเครือข่ายการท่องเที่ยวในพื้นที่โครงการหลวง มีผู้ได้รับการถ่ายทอดจำนวน 110,647 ราย และพัฒนาศักยภาพของศูนย์เรียนรู้ ซึ่งปัจจุบันมีศูนย์เรียนรู้ครบทั้ง 38 แห่ง

การบริหารจัดการอุทยานหลวงราชพฤกษ์ ดำเนินการพัฒนาอุทยานหลวงราชพฤกษ์เป็นแหล่งเรียนรู้ทางการเกษตร และการอนุรักษ์พันธุ์พืช รวมทั้งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวและพักผ่อนทางด้านการเกษตรและวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศและเป็นสถานที่จัดแสดงนิทรรศการด้านการเกษตร ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ และเป็นแหล่งเก็บรวบรวมข้อมูลพรรณพืชหลากหลายชนิด ภายในพื้นที่อุทยานหลวงราชพฤกษ์ โดยตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2555-30 มิถุนายน 2556 มีนักท่องเที่ยวมาเยี่ยมชมอุทยานหลวงราชพฤกษ์ จำนวน 651,317 คน มีผู้ได้รับความรู้จากฐานการเรียนรู้ต่างๆ อาทิ เกษตรทฤษฎีใหม่ โลกแมลง พรรณไม้ในเรือนร่มไม้ พืชสมุนไพร จำนวน 8,401 คน ซึ่งปัจจุบันอุทยานหลวงราชพฤกษ์มีชนิดพรรณไม้เมื่อรวมกับพรรณไม้ที่มีอยู่เดิมทั้งสิ้น 2,862 ชนิด

เสริมสร้างประสิทธิภาพองค์กรและการบริหารจัดการ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระบบคอมพิวเตอร์และเครือข่ายคอมพิวเตอร์เพื่อการพัฒนาพื้นที่สูง พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศอุทยานหลวงราชพฤกษ์ ติดตั้งอุปกรณ์ให้บริการแบบไร้สาย (Access Point) บริเวณอาคารสำนักงานและจุดแสดงนิทรรศการ พัฒนาระบบการจัดการองค์ความรู้ รวบรวมและตรวจสอบข้อมูลองค์ความรู้รายสาขาที่สถาบันมีอยู่และบันทึกในระบบฐานข้อมูลเพื่อให้ผู้สนใจสามารถสืบค้นข้อมูลได้โดยง่ายดำเนินการปรับปรุงแก้ไขระเบียบ ข้อบังคับสถาบัน

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) หรือ สวพส. จัดตั้งขึ้นตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) พ.ศ.2548 โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 15 ตุลาคม 2548 เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง การพัฒนาและเสริมสร้างนักวิจัย การให้บริการให้คำปรึกษา การถ่ายทอดเทคโนโลยีและการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน การแลกเปลี่ยนผลงานวิชาการในระดับนานาชาติและการสนับสนุนงานโครงการหลวง เพื่อเป็นการขยายผลงานโครงการหลวงให้เกิดประโยชน์อย่างกว้างขวางในการปฏิบัติงานบนพื้นที่สูงที่ห่างไกลและทุรกันดาร

ต่อมาได้มีพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) (ฉบับที่ 2) เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2552 ขยายวัตถุประสงค์ให้สามารถบริหารจัดการสวนเฉลิมพระเกียรติฯ ราชพฤกษ์ 2549 ซึ่งเป็นพื้นที่จัดงานมหกรรมพืชสวนโลกเนื่องในวโรกาสเฉลิมฉลองครองราชย์ 60 ปี และเฉลิมพระชนมพรรษา 80 พรรษา โดยเมื่อวันที่ 23 มกราคม 2553 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานนามสวนแห่งนี้ว่า “อุทยานหลวงราชพฤกษ์” และต่อมาสำนักราชเลขาธิการแจ้งชื่อภาษาอังกฤษว่า “Royal Park Rajapruek”

วิสัยทัศน์

มุ่งการวิจัยและพัฒนาเพื่อสนับสนุนงานโครงการหลวง และขยายผลโครงการหลวงเพื่อให้เกิดการพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน รวมทั้งเสริมสร้างและพัฒนาอุทยานหลวงราชพฤกษ์ให้เป็นแหล่งความรู้พืชสวน ความหลากหลายทางชีวภาพ และแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพระดับนานาชาติ

พันธกิจ

1. ส่งเสริม สนับสนุน การวิจัยและพัฒนางานโครงการหลวง
2. สนับสนุนการวิจัย รวบรวม รักษาและพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งรักษาคุณค่าและสร้างประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพบนพื้นที่สูง
3. ส่งเสริมและประสานความร่วมมือกับมูลนิธิโครงการหลวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการวิจัย พัฒนาและถ่ายทอดองค์ความรู้และพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็งภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และสอดคล้องกับแนวทางของโครงการหลวง รวมทั้งการสนับสนุนกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูและรักษาสิ่งแวดล้อม
4. จัดให้มีการศึกษา ค้นคว้า วิจัย พัฒนาและเผยแพร่ข้อมูลและสารสนเทศเกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่สูงอย่างครบวงจร ตลอดจนเป็นศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการดำเนินการดังกล่าว
5. เสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือและแลกเปลี่ยนการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงทั้งภายในและต่างประเทศ
6. พัฒนาอุทยานหลวงราชพฤกษ์ให้เป็นแหล่งเรียนรู้พืชสวน ความหลากหลายทางชีวภาพ และแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ

แนวทางการปฏิบัติงาน

อาศัยหลักการ 2 ประการ คือ

1. **หลักการทำงานของโครงการหลวง** คือ การวิจัยเพื่อนำผลไปให้ชุมชนบนพื้นที่สูงได้ใช้ประโยชน์ และเป็นไปตามความต้องการของตลาด การส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพืชหลากหลายชนิด การสำรวจและวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน
2. **หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง** คือ การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี ตลอดจนใช้ความรู้ความรอบคอบ และคุณธรรมประกอบการวางแผน การตัดสินใจและการกระทำ เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต เมื่อเกษตรกรมีพื้นฐานความมั่นคงพร้อมพอสมควรแล้ว จึงส่งเสริมให้เกิดการพึ่งตนเอง และการเอื้ออาทรช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อสร้างความเจริญและฐานะทางเศรษฐกิจให้สูงขึ้น

สถาบันมีแผนแม่บทฯ และแผนปฏิบัติงาน จำนวน 4 แผน เพื่รองรับการทำงานของสถาบันในปีงบประมาณ พ.ศ.2556 ดังนี้

แผนแม่บท/แผนปฏิบัติ	มติคณะรัฐมนตรี	ลักษณะการปฏิบัติงาน
แผนแม่บทศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ระยะ 5 ปี (พ.ศ.2555-2559)	20 เมษายน 2554	สนับสนุนการพัฒนาในพื้นที่โครงการหลวง
แผนปฏิบัติการโครงการขยายผลโครงการหลวง ระยะ 4 ปี (พ.ศ.2555-2559)	20 เมษายน 2554	พัฒนาเชิงบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
แผนแม่บทโครงการรักษาน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน ระยะ 5 ปี (พ.ศ.2555-2559)	2 ตุลาคม 2555	สนับสนุนการปฏิบัติงานในฐานะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
แผนแม่บทโครงการขยายผลโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่ปลูกฝิ่นอย่างยั่งยืน ระยะที่ 2 (พ.ศ.2553-2556)	10 พฤศจิกายน 2552	ปฏิบัติงานพัฒนาเชิงบูรณาการโดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณ จาก ป.ป.ส.

ความเชื่อมโยงกับแผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2556-2559 และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

แผนการบริหารราชการแผ่นดิน	เป้าหมายการให้บริการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	เป้าหมายการให้บริการหน่วยงาน	กลยุทธ์หน่วยงาน
นโยบายที่ 3 นโยบายเศรษฐกิจ			
ประเด็นนโยบาย			
3.1 นโยบายปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ: ภาคเกษตร			
1. มูลค่าสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้น	1. มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคการเกษตรเพิ่มขึ้น	1. เกษตรกรบนพื้นที่สูงได้รับการพัฒนาและถ่ายทอดความรู้ตามแนวทางโครงการหลวงและเศรษฐกิจพอเพียง	1. ส่งเสริมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สนับสนุนการดำเนินงานตามแนวพระราชดำริและการทำเกษตรยั่งยืน เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกร และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นในวงกว้างให้เกิดการเรียนรู้เชิงปฏิบัติระดับชาติและนานาชาติ

กลยุทธ์การดำเนินงาน

สถาบันได้กำหนดกลยุทธ์บนพื้นฐานของการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก รวมถึงผลต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการดำเนินการของสถาบัน เพื่อเป็นทิศทางในการดำเนินงานของสถาบัน และเป็นเครื่องมือผลักดันให้สามารถปรับแนวทางการดำเนินงานตามพันธกิจ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสถาบันได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลตามเป้าหมาย ในปีงบประมาณ พ.ศ.2556 จึงกำหนดกลยุทธ์ของสถาบัน 4 ด้าน ดังนี้

1. สนับสนุนโครงการหลวง และขยายผลความสำเร็จโครงการหลวง
2. เสริมสร้างและพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนบนพื้นที่สูง
3. พัฒนาอุทยานหลวงราชพฤกษ์เป็นแหล่งท่องเที่ยวและศูนย์เรียนรู้พฤกษศาสตร์การเกษตร
4. เสริมสร้างประสิทธิภาพองค์กรและการบริหารจัดการ

ยุทธศาสตร์การดำเนินงานของสถาบัน

1. ยุทธศาสตร์การวิจัยและพัฒนา

มุ่งวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อสนับสนุนงานโครงการหลวงและขยายผลโครงการ และสนับสนุนการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพ โดยมุ่งเน้นการรวบรวม การเก็บรักษา การสังเคราะห์และพัฒนานวัตกรรมต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน เพื่อนำไปสู่การเสริมสร้างความมั่นคงด้านอาหาร และการพัฒนาสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนบนพื้นที่สูง

2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาสนับสนุนโครงการหลวงและขยายผลโครงการหลวง

มุ่งเน้นสนับสนุนงานโครงการหลวง และส่งเสริมสนับสนุนการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ของการพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน รวมทั้งขยายผลองค์ความรู้ของโครงการหลวงสู่ชุมชนพื้นที่สูงส่วนใหญ่ของประเทศให้กว้างขวาง เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ช่วยเสริมสร้างให้ชุมชนบนพื้นที่สูงสามารถพึ่งตนเองได้ และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง

3. ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการอุทยานหลวงราชพฤกษ์

มุ่งเน้นให้อุทยานหลวงราชพฤกษ์เป็นแหล่งเผยแพร่ประชาสัมพันธ์พระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระบรมวงศานุวงศ์ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนโดยใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเป็นศูนย์การเรียนรู้พฤกษศาสตร์การเกษตรและความหลากหลายทางชีวภาพของพื้นที่สูง วิถีชีวิต วัฒนธรรม ตลอดจนเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพในระดับนานาชาติ

4. ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

มุ่งเน้นให้สถาบันมีระบบการบริหารจัดการที่ดี สามารถเอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงานตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสนับสนุนงานโครงการหลวงและการขยายผลความสำเร็จโครงการหลวงสู่ชุมชนบนพื้นที่สูง

พื้นที่ปฏิบัติงานของสถาบัน

1. พื้นที่ศูนย์พัฒนา/สถานีวิจัยโครงการหลวง เน้นการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนา/สถานีวิจัยโครงการหลวง ทั้งด้านงานวิจัยและพัฒนาเชิงบูรณาการ เพื่อให้ศูนย์พัฒนา/สถานีวิจัยโครงการหลวงเป็นแหล่งเรียนรู้ของการพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 38 ศูนย์พัฒนา/สถานีวิจัยโครงการหลวง ใน 5 จังหวัดภาคเหนือตอนบน ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน ลำพูน และพะเยา

2. พื้นที่ขยายผลโครงการหลวง เพื่อดำเนินงานขยายผลสำเร็จของโครงการหลวงไปสู่การพัฒนาพื้นที่สูงอื่นๆ ตามภารกิจของสถาบัน เพื่อให้ประชาชนมีความมั่นคงด้านอาหารและมีรายได้จากภาคเกษตรและนอกภาคเกษตร เพื่อสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมั่นคง ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม ดำเนินงานโดยใช้ลุ่มน้ำเป็นขอบเขตการพัฒนาเชิงพื้นที่ (Area Approach) ซึ่งมีการเชื่อมโยงการดำเนินงานพัฒนาในพื้นที่ลุ่มน้ำเดียวกัน แต่อาจมีรูปแบบการดำเนินงานที่แตกต่างกัน รวมทั้งการพิจารณาด้านการตลาดและโลจิสติกส์และมีเป้าหมายของการปฏิบัติงาน ดังนี้

2.1 โครงการขยายผลโครงการหลวงเพื่อการพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน เน้นการส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยอาศัยกระบวนการเรียนรู้จากองค์ความรู้ของโครงการหลวง ผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและแนวทางของโครงการหลวง เพื่อพัฒนาชุมชนให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ มีพื้นที่ดำเนินงานใน 7 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน น่าน กำแพงเพชร กาญจนบุรี และตาก รวม 29 แห่ง

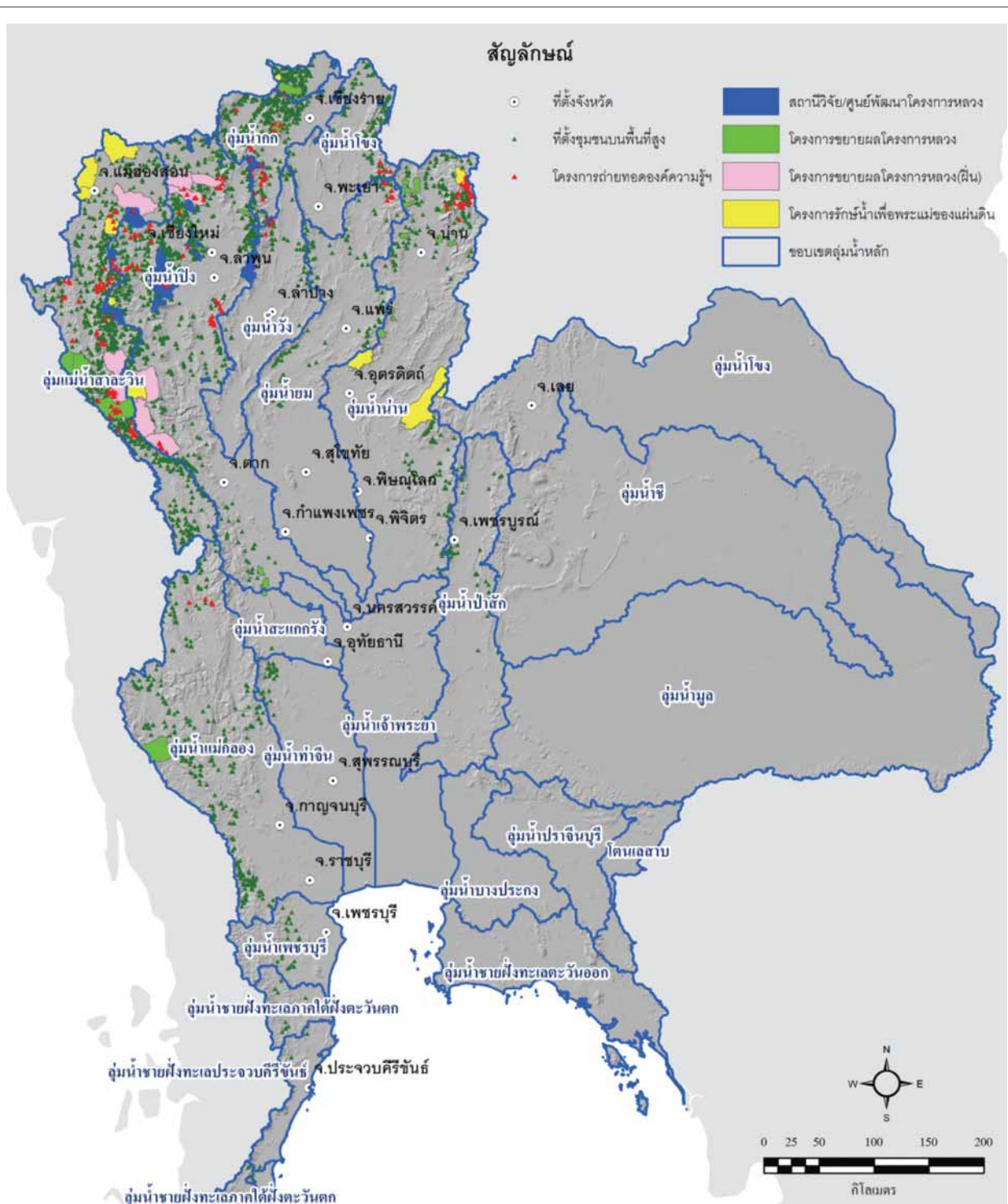
นอกจากนี้แล้วสถาบันยังได้ดำเนินการขยายผลโครงการหลวงในรูปแบบของการนำองค์ความรู้ของโครงการหลวงไปพัฒนาพื้นที่ โดยมีเจ้าหน้าที่ของสถาบันไปให้การฝึกอบรมและให้คำแนะนำเป็นครั้งคราวในพื้นที่จังหวัดแพร่ 2 แห่ง จังหวัดแม่ฮ่องสอน 2 แห่ง จังหวัดเชียงราย 1 แห่ง จังหวัดเพชรบูรณ์ 1 แห่ง

2.2 โครงการขยายผลโครงการหลวงเพื่อการพัฒนาโดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะ ได้แก่

1) โครงการขยายผลโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาการปลูกฝิ่นอย่างยั่งยืน เป็นโครงการขยายผลโครงการหลวงที่ดำเนินงานในพื้นที่ห่างไกลที่ยังมีการปลูกฝิ่นซ้ำซาก โดยร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) และมูลนิธิโครงการหลวง โดยใช้การพัฒนาตามแนวทางของโครงการหลวง ควบคู่กับการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน การฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของหน่วยงานและชุมชนท้องถิ่น โดยได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสำนักงาน ป.ป.ส. ดำเนินงานในพื้นที่ 10 แห่ง ของ 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน และตาก

2) โครงการ “รักษาน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน” เน้นการจัดตั้งถิ่นฐานถาวรและพัฒนาชุมชนในพื้นที่ต้นน้ำและลุ่มน้ำตามพระราชดำริ การอยู่ร่วมกันของคนกับป่า และอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีพื้นที่การดำเนินงาน 10 แห่ง ใน 6 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน น่าน อุตรดิตถ์ และพิษณุโลก

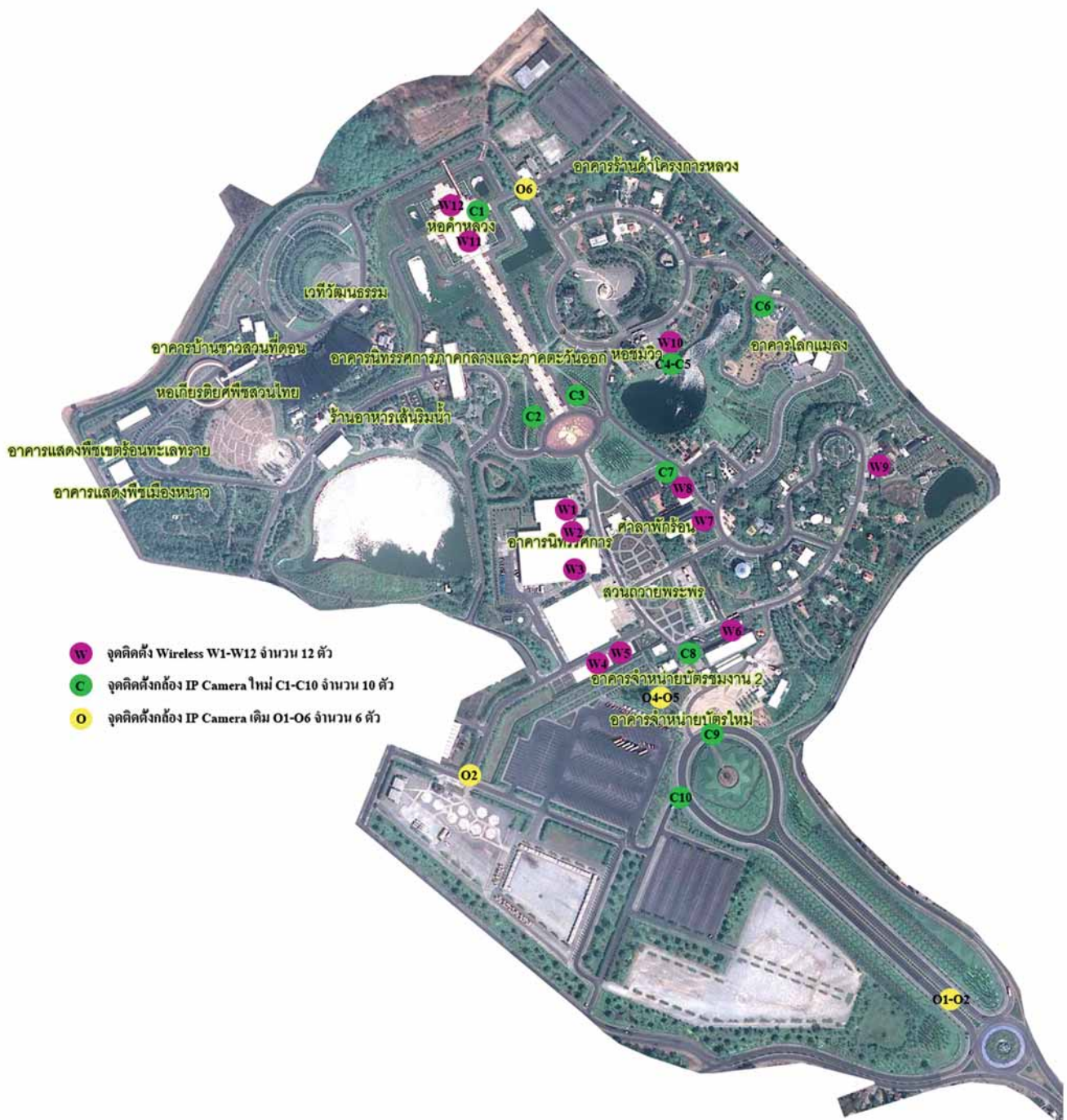
2.3 โครงการถ่ายทอดองค์ความรู้โครงการหลวงและพัฒนาศักยภาพชุมชนบนพื้นที่สูง เป็นโครงการขยายผลโครงการหลวงที่ดำเนินงานในพื้นที่ที่มีศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” (ศศช.) โดยเน้นการถ่ายทอดองค์ความรู้ของโครงการหลวงสู่ชุมชน โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู ศศช. เป็นกลไกในการดำเนินงาน เพื่อให้องค์ความรู้โครงการหลวงขยายไปสู่ชุมชนบนพื้นที่สูงได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็วยิ่งขึ้น ดำเนินงานในพื้นที่ 22 แห่ง ของ 8 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน ลำพูน ลำปาง พะเยา น่าน และตาก

แผนที่แสดงพื้นที่ปฏิบัติงานของสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)

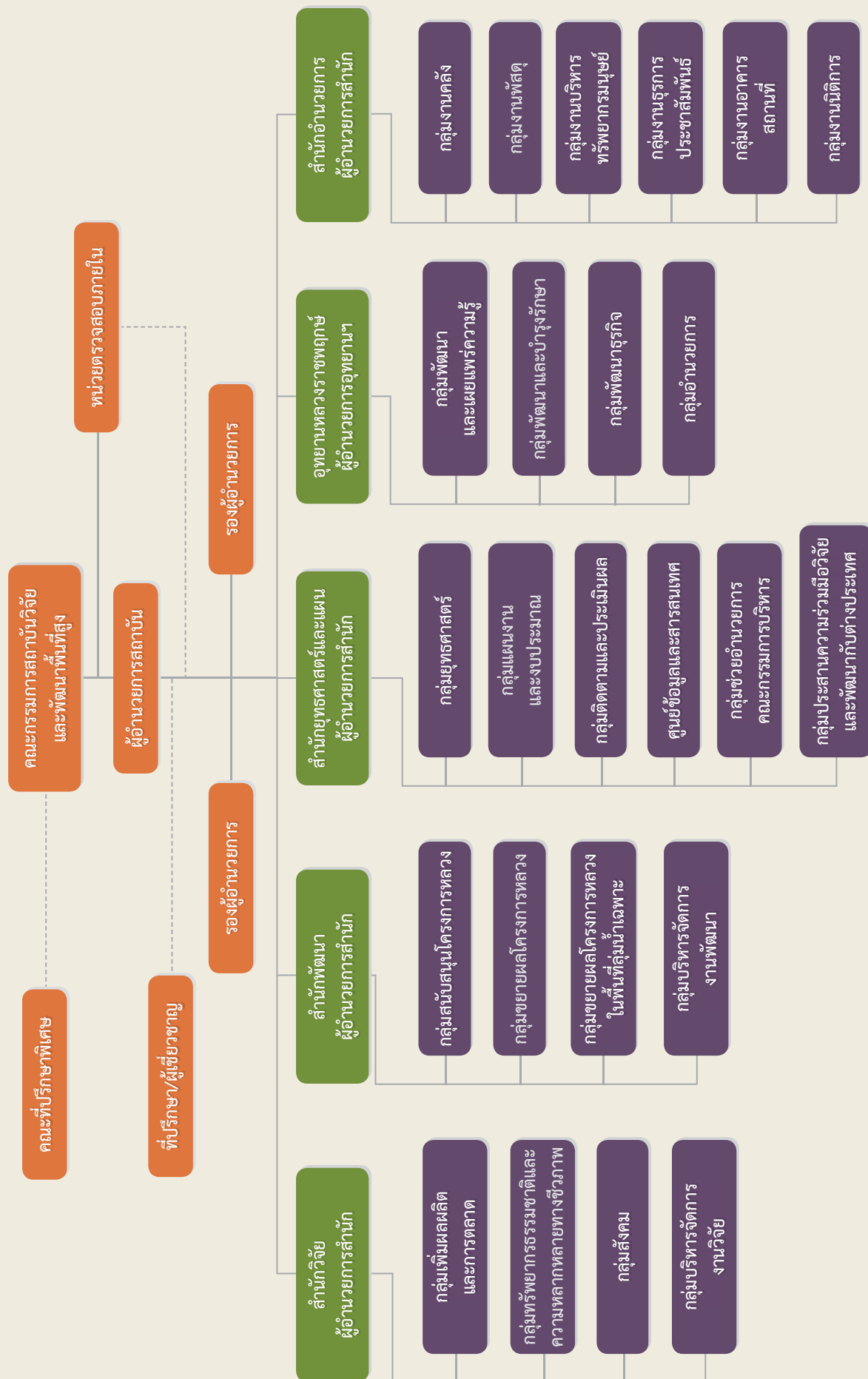
3. พื้นที่อุทยานหลวงราชพฤกษ์ มีพื้นที่ทั้งหมด 468 ไร่ 3 งาน 10 ตารางวา ในตำบลแม่เหียะ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มุ่งเน้นให้เป็นแหล่งเผยแพร่ประชาสัมพันธ์พระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และพระบรมวงศานุวงศ์ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นสถานที่จัดกิจกรรมและแสดงนิทรรศการด้านการเกษตร และความหลากหลายทางชีวภาพ ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระดับนานาชาติ รวมทั้งเป็นแหล่งท่องเที่ยวและพักผ่อนด้านการเกษตรและวัฒนธรรม และเป็นศูนย์เรียนรู้ทางการเกษตรและการอนุรักษ์พันธุ์พืช

ผังโครงสร้างการแบ่งส่วนงานสถาบัน

แบบท้ายข้อบังคับคณะกรรมการสถาบันวิจัยและพัฒนาที่เกี่ยวกับส่วนงานและขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบของส่วนงาน พ.ศ.2556

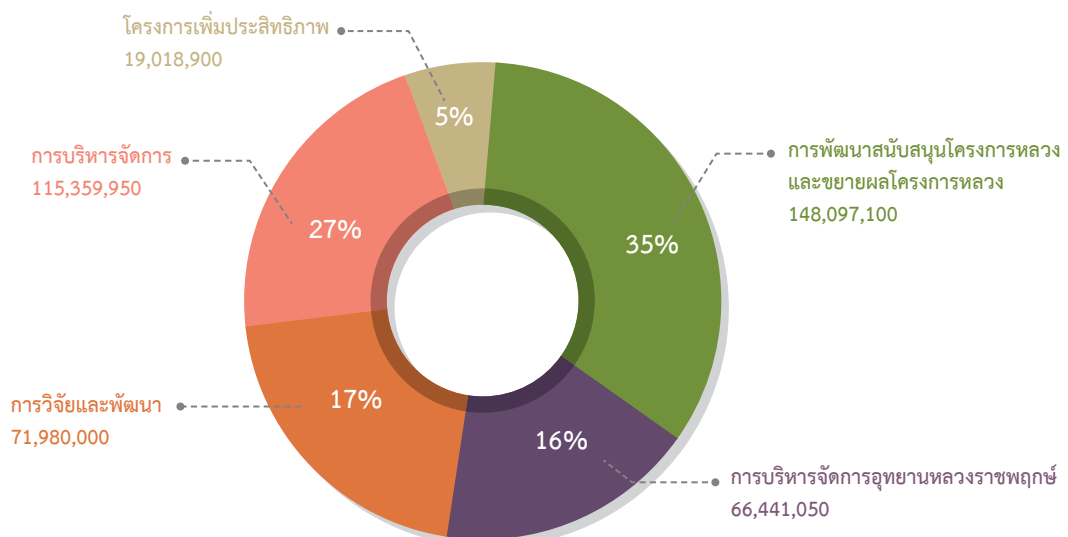

งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2556
จำแนกตามประเด็นยุทธศาสตร์ สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)

ยุทธศาสตร์/แผนงาน	ปี 2556
1. การวิจัยและพัฒนา	71,980,000
1.1 แผนงานการผลิตและการตลาด	30,901,300
1.2 แผนงานด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ	24,579,100
1.3 แผนงานการบริหารจัดการงานวิจัย	16,499,600
2. การพัฒนาสนับสนุนโครงการหลวงและขยายผลโครงการหลวง	148,097,100
2.1 แผนงานสนับสนุนการพัฒนาเชิงบูรณาการในพื้นที่โครงการหลวง	42,217,900
2.2 แผนงานขยายผลโครงการหลวงเพื่อการพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน	83,782,100
2.3 แผนงานการจัดการองค์ความรู้และการสร้างเครือข่ายการพัฒนาพื้นที่สูง	22,097,100
3. การบริหารจัดการอุทยานหลวงราชพฤกษ์	66,441,050
3.1 แผนงานวิชาการและการเรียนรู้	400,000
3.2 แผนงานพัฒนาและปรับปรุงสวน	25,833,500
3.3 แผนงานการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว	5,992,720
3.4 แผนงานพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการ	34,214,830
4. การเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการ	115,359,950
4.1 แผนงานการพัฒนาระบบฐานข้อมูลและสารสนเทศ	12,894,500
4.2 แผนงานการพัฒนาระบบประสิทธิภาพและระบบการบริหารงานขององค์กร	98,015,450
4.3 แผนงานการพัฒนาศุภคณา	4,450,000
5. โครงการเพิ่มศักยภาพการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตชุมชนบนพื้นที่สูงในพื้นที่โครงการหลวง	19,018,900
รวมทั้งสิ้น	420,897,000

แผนภูมิแสดงสัดส่วนงบประมาณรายจ่ายประจำปี จำแนกตามงบรายจ่าย
ปีงบประมาณ พ.ศ.2556

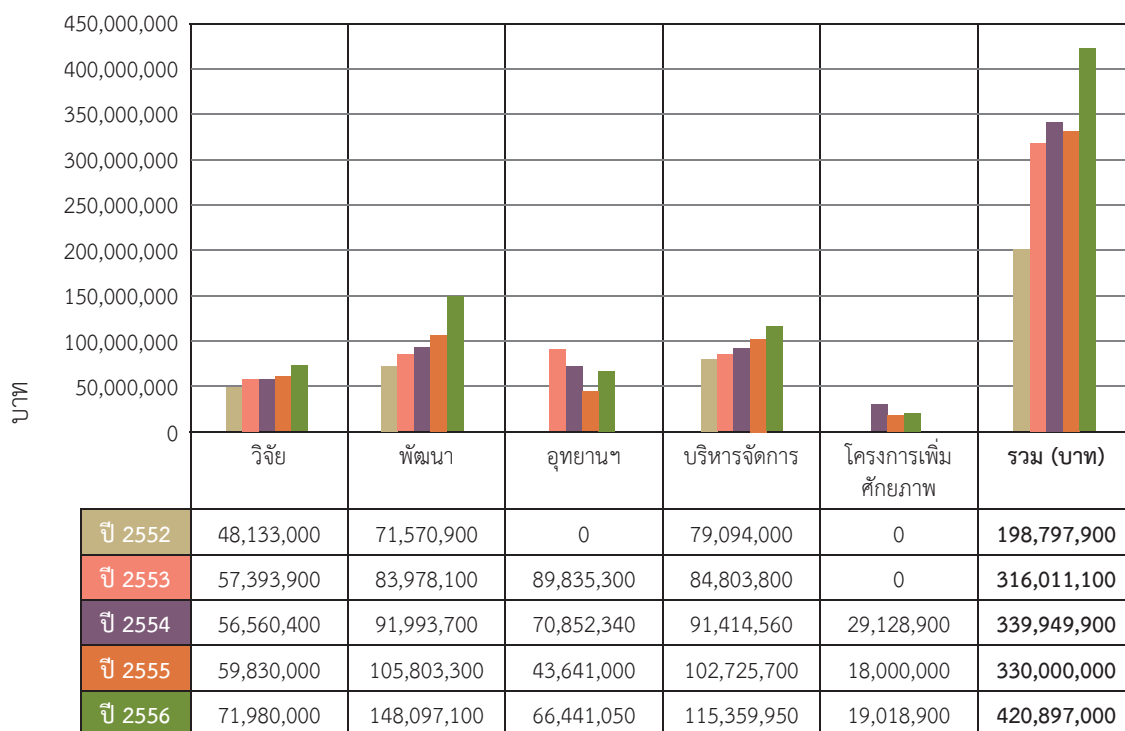

ตารางการเปรียบเทียบงบประมาณรายจ่ายประจำปีจำแนกตามยุทธศาสตร์
ปีงบประมาณ พ.ศ.2552-2556

ยุทธศาสตร์/แผนงาน	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	ปี 2555	ปี 2556
1. การวิจัยและพัฒนา	48,133,000	57,393,900	56,560,400	59,830,000	71,980,000
2. การพัฒนาสนับสนุนโครงการหลวง และขยายผลโครงการหลวง	71,570,900	83,978,100	91,993,700	105,803,300	148,097,100
3. การบริหารจัดการอุทยานหลวง ราชพฤกษ์	-	89,835,300	70,852,340	43,641,000	66,441,050
4. การเสริมสร้างประสิทธิภาพ การบริหารจัดการ	79,094,000	84,803,800	91,414,560	102,725,700	115,359,950
5. โครงการเพิ่มศักยภาพการฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตชุมชน บนพื้นที่สูงในพื้นที่ขยายผล โครงการหลวง ระยะ 3 ปี	-	-	29,128,900	18,000,000	19,018,900
รวม (บาท)	198,797,900	316,011,100	339,949,900	330,000,000	420,897,000

แผนภูมิแสดงการเปรียบเทียบงบประมาณรายจ่ายประจำปี จำแนกตามยุทธศาสตร์
ปีงบประมาณ พ.ศ.2552-2556

ผลการประเมินการปฏิบัติงานตามคำรับรองการปฏิบัติงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2556
สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)

ตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงาน	หน่วยวัด	น้ำหนัก (ร้อยละ)	เกณฑ์การให้คะแนน					ผลการดำเนินงาน		
			1	2	3	4	5	ผลการดำเนินงาน	ค่าคะแนนที่ได้	คะแนนถ่วงน้ำหนัก
มิติที่ 1 มิติด้านประสิทธิผลตามแผนปฏิบัติงาน (น้ำหนัก: ร้อยละ 60)									5.0000	
ตัวชี้วัดที่ 1.1 ตัวชี้วัดตามนโยบายของรัฐ	ร้อยละ	20								
ตัวชี้วัดที่ 1.1.1 ร้อยละความสำเร็จของการดำเนินงานตามโครงการที่สนับสนุนงานโครงการหลวง	ร้อยละ	10	60	70	80	90	100*	100.000	5	0.500
โครงการที่ 1 โครงการสนับสนุนการถ่ายทอดเทคโนโลยีและการเรียนรู้การปลูกไม้ผล	ร้อยละ	1	60	70	80	90	100*	100	5	0.714
โครงการที่ 2 โครงการการพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนรู้เทคโนโลยีการเลี้ยงสัตว์	ร้อยละ	1	60	70	80	90	100*	100	5	0.714
โครงการที่ 3 โครงการสนับสนุนการถ่ายทอดเทคโนโลยีและการเรียนรู้การปลูกผักอินทรีย์	ร้อยละ	1	60	70	80	90	100*	100	5	0.714
โครงการที่ 4 โครงการการพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนรู้เทคโนโลยีการปลูกชาและกาแฟอาราบิก้าในพื้นที่โครงการหลวง	ร้อยละ	1	60	70	80	90	100*	100	5	0.714
โครงการที่ 5 โครงการสนับสนุนการถ่ายทอดเทคโนโลยีและการเรียนรู้การปลูกพืชผักและสมุนไพร	ร้อยละ	1	60	70	80	90	100*	100	5	0.714
โครงการที่ 6 โครงการป้าชาวบ้านในพระราชูปถัมภ์ของสมเด็จพระรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี	ร้อยละ	1	60	70	80	90	100*	100	5	0.714
โครงการที่ 7 โครงการฟื้นฟูและอนุรักษ์งานหัตถกรรมของชนเผ่าบนพื้นที่สูง	ร้อยละ	1	60	70	80	90	100*	100	5	0.714
ตัวชี้วัดที่ 1.1.2 จำนวนกิจกรรมที่จัดภายในอุทยานหลวงราชพฤกษ์ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและการเรียนรู้	กิจกรรม	10	2	3	4	5	6	6	5	0.500
ตัวชี้วัดที่ 1.2 ร้อยละความสำเร็จของผลการดำเนินงานตามแผนของโครงการวิจัยของ สวพส.	ร้อยละ	5	80	85	90	95	100*	100.000	5	0.250
โครงการที่ 1 โครงการวิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตและคุณภาพผลผลิตกาแฟอาราบิก้าในพื้นที่โครงการหลวงและพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวง	ร้อยละ	1	80	85	90	95	100*	100	5	0.556
โครงการที่ 2 โครงการวิจัยและพัฒนาการเพิ่มผลผลิตและคุณภาพผลผลิตไม้ผลในพื้นที่โครงการหลวงและพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง	ร้อยละ	1	80	85	90	95	100*	100	5	0.556
โครงการที่ 3 โครงการวิจัยและพัฒนาการเพิ่มผลผลิตและคุณภาพผลผลิตพืชผักในพื้นที่โครงการหลวงและพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง	ร้อยละ	1	80	85	90	95	100*	100	5	0.556
โครงการที่ 4 โครงการวิจัยและพัฒนาการผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์จากเห็ดบนพื้นที่สูง	ร้อยละ	1	80	85	90	95	100*	100	5	0.556
โครงการที่ 5 โครงการวิจัยและพัฒนาการจัดการก่อนและหลังการเก็บเกี่ยวและระบบโลจิสติกส์สินค้าสำคัญในพื้นที่โครงการหลวงและพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง	ร้อยละ	1	80	85	90	95	100*	100	5	0.556
โครงการที่ 6 โครงการวิจัยการศึกษาความคุ้มค่าทุนทางด้านเศรษฐศาสตร์ในการปลูกพืชในโรงเรียนชนิดต่างๆ	ร้อยละ	1	80	85	90	95	100*	100	5	0.556
โครงการที่ 7 โครงการวิจัยและพัฒนาพืชอาหารหลักสำหรับชุมชนบนพื้นที่สูง	ร้อยละ	1	80	85	90	95	100*	100	5	0.556

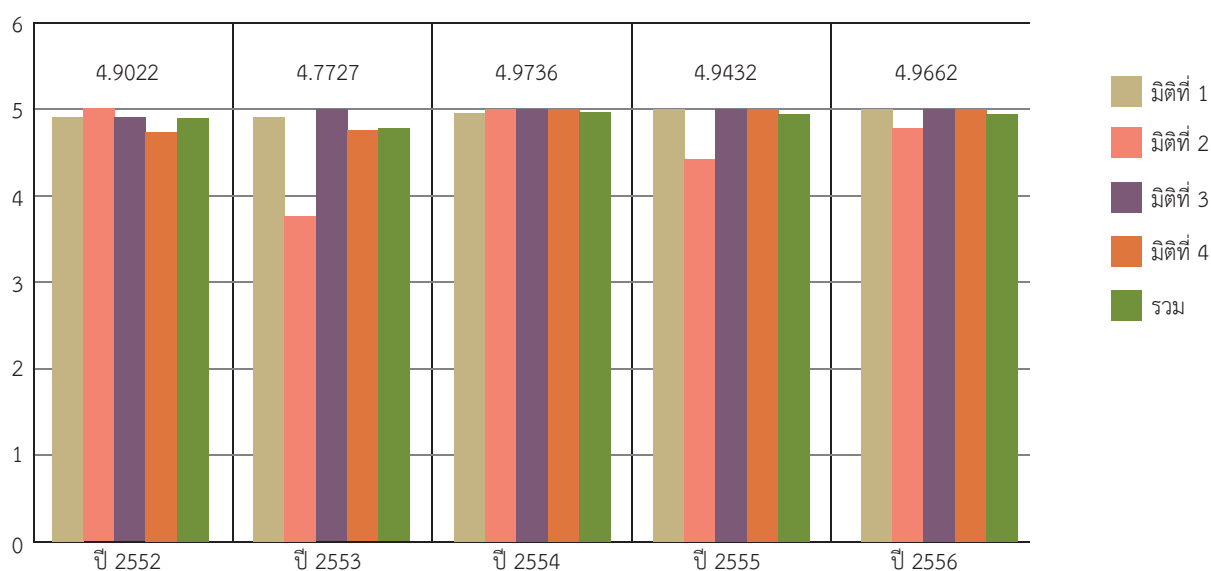

ตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงาน	หน่วยวัด	น้ำหนัก (ร้อยละ)	เกณฑ์การให้คะแนน					ผลการดำเนินงาน		
			1	2	3	4	5	ผลการดำเนินงาน	ค่าคะแนนที่ได้	คะแนนถ่วงน้ำหนัก
โครงการที่ 8 โครงการวิจัยและพัฒนาชุมชนต้นแบบการฟื้นฟูและการสร้างมูลค่าเพิ่มจากพืชสมุนไพรและยาพื้นบ้านที่ได้มาตรฐาน	ร้อยละ	1	80	85	90	95	100*	100	5	0.556
โครงการที่ 9 โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการพัฒนาชุมชนต้นแบบโครงการหลวงเพื่อให้คนอยู่อาศัยร่วมกับป่าไม้และสิ่งแวดล้อมได้อย่างยั่งยืน	ร้อยละ	1	80	85	90	95	100*	100	5	0.556
ตัวชี้วัดที่ 1.3 ร้อยละความสำเร็จของการนำผลจากความร่วมมือกับหน่วยงาน/องค์กรในประเทศไปใช้ประโยชน์	ร้อยละ	5	80	85	90	95	100*	100	5	0.250
ตัวชี้วัดที่ 1.4 จำนวนชุมชนทั้งในประเทศและต่างประเทศที่มีการนำองค์ความรู้จากโครงการความร่วมมือระหว่าง สวพส. กับหน่วยงาน/องค์กรระหว่างประเทศไปใช้ประโยชน์	ชุมชน	5			2	5	8	8	5	0.250
ตัวชี้วัดที่ 1.5 จำนวนชุมชนที่สามารถจำหน่ายผลิตผลผ่านกระบวนการบริหารจัดการของกลุ่ม	ชุมชน	5	1	3	5	7	9	9	5	0.250
ตัวชี้วัดที่ 1.6 ร้อยละของเกษตรกรในพื้นที่เป้าหมายที่ได้รับการฝึกอบรมและได้นำองค์ความรู้จากศูนย์การเรียนรู้ไปใช้ประโยชน์	ร้อยละ	6	87	89	91	93	95	97.52	5	0.300
ตัวชี้วัดที่ 1.7 จำนวนทรัพย์สินทางปัญญาที่มีการยื่นขอจดทะเบียน	เรื่อง	6	3	5	7	9	11*	11	5	0.300
ตัวชี้วัดที่ 1.8 การดำเนินงานของอุทยานหลวงราชพฤกษ์										
ตัวชี้วัดที่ 1.8.1 จำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าเยี่ยมชมอุทยานหลวงราชพฤกษ์	คน	3	560,000	580,000	600,000	620,000	640,000	651,317	5	0.150
ตัวชี้วัดที่ 1.8.2 จำนวนผู้ได้รับการเรียนรู้จากองค์ความรู้ของอุทยานหลวงราชพฤกษ์	องค์ความรู้	5	1,300	2,300	3,300	4,300	5,300	8,401	5	0.250
มิติที่ 2 มิติด้านคุณภาพการให้บริการ (น้ำหนัก: ร้อยละ 15)		15							4.774	
ตัวชี้วัดที่ 2.1 ร้อยละของระดับความพึงพอใจของผู้รับบริการ										
ตัวชี้วัดที่ 2.1.1 ร้อยละของระดับความพึงพอใจของผู้รับบริการ (เกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ตามแนวทางโครงการหลวง)	ร้อยละ	3	70	75	80	85	90	91.94	5	0.150
ตัวชี้วัดที่ 2.1.2 ร้อยละของระดับความพึงพอใจของผู้รับบริการ (ผู้รับบริการจากอุทยานหลวงราชพฤกษ์)	ร้อยละ	2	70	75	80	85	90	85.64	4.128	0.083
ตัวชี้วัดที่ 2.2 ระดับความสำเร็จของการใช้ผลการสำรวจความพึงพอใจเพื่อพัฒนาการให้บริการ	ระดับ	5	1	2	3	4	5	5	5	0.250
ตัวชี้วัดที่ 2.3 ร้อยละความเชื่อมั่นต่อการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ขององค์กรมหาชน	ร้อยละ	5	70	75	80	85	90	88.36	4.672	0.234
มิติที่ 3 มิติด้านประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน (น้ำหนัก: ร้อยละ 12)		12							5.000	
ตัวชี้วัดที่ 3.1 ร้อยละของการเบิกจ่ายตามแผนการใช้จ่ายเงิน	ร้อยละ	5	80	85	90	95	100	100	5	0.250
ตัวชี้วัดที่ 3.2 ร้อยละของโครงการของ สวพส. ในปีงบประมาณ พ.ศ.2557 ที่นำต้นทุนต่อหน่วยไปใช้ประโยชน์	ร้อยละ	7	70	75	80	85	90	100	5	0.350
มิติที่ 4 มิติด้านการกำกับดูแลกิจการและการพัฒนาองค์กร (น้ำหนัก: ร้อยละ 13)		13							5.000	
ตัวชี้วัดที่ 4.1 ระดับการพัฒนาด้านการกำกับดูแลกิจการและการพัฒนาองค์กร	ระดับ	10	1	2	3	4	5	5	5	0.500
ตัวชี้วัดที่ 4.2 จำนวนระเบียบหรือข้อบังคับของ สวพส. ที่มีการปรับปรุงแก้ไข	ระเบียบ	3	1		2		3	3	5	0.150
น้ำหนักรวม		100						ค่าคะแนนที่ได้		4.9662

การประเมินการดำเนินงานตามคำรับรองการปฏิบัติงาน
ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ.2552-2556
สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)

การประเมินผล	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	ปี 2555	ปี 2556
มิติที่ 1 ด้านประสิทธิผลตามแผนปฏิบัติงาน	4.9375	4.9198	4.9560	5.0000	5.0000
มิติที่ 2 ด้านคุณภาพการให้บริการ	5.0000	3.7660	5.0000	4.4320	4.774
มิติที่ 3 ด้านประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน	4.9000	5.000	5.0000	5.0000	5.0000
มิติที่ 4 ด้านการกำกับดูแลกิจการและการพัฒนาองค์กร	4.7485	4.7608	5.0000	5.0000	5.0000
ภาพรวม	4.9022	4.7727	4.9736	4.9432	4.9662

ผลการดำเนินงานปี 2556

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง
(องค์การมหาชน)

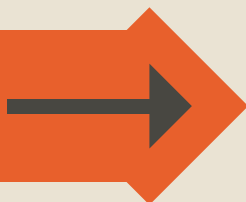

ยุทธศาสตร์

การวิจัยและพัฒนา

ANNUAL REPORT
2013

ยุทธศาสตร์การวิจัยและพัฒนา

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) เน้นการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อสนับสนุนงานโครงการหลวง และขยายผลโครงการ และสนับสนุนการวิจัยเพื่อพัฒนาให้ผลผลิตมีคุณภาพ ปลอดภัย และได้มาตรฐานสากล รวมทั้งพัฒนาระบบโลจิสติกส์และระบบการสื่อสารระหว่างชุมชนหลักและชุมชนเครือข่ายให้มีประสิทธิภาพ เพื่อสนับสนุนการตลาดให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจนสนับสนุนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพ โดยมุ่งเน้นการรวบรวม การเก็บรักษา การสังเคราะห์และพัฒนานวัตกรรมต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน เพื่อนำไปสู่การเสริมสร้างความมั่นคงด้านอาหาร และการพัฒนาสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนบนพื้นที่สูง

ในการดำเนินงานวิจัยจะมุ่งเน้นความต้องการของชุมชนและการแก้ไขปัญหาในพื้นที่โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อที่จะได้นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้ทันที การวิจัยในเรื่องการผลิตและการตลาดจะดำเนินงานร่วมกับโครงการหลวง และชุมชนในการกำหนดหัวข้อวิจัย และดำเนินการตลอดทุกขั้นตอนของห่วงโซ่การผลิต ตั้งแต่การผลิต การจัดการหลังการเก็บเกี่ยวและการตลาด การวิจัยด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจะมีการวิจัยแบบบูรณาการในพื้นที่วิกฤติ ควบคู่ไปกับการวิจัยรายประเด็น และในส่วนของงานบริหารงานวิจัยจะให้ความสำคัญต่อการจัดการองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยเพื่อนำไปเผยแพร่ และมีการสนับสนุนให้มีการจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา และการติดตามผลการวิจัยอย่างต่อเนื่อง

ในปีงบประมาณ 2556 มีการดำเนินงานใน 3 แผนงาน ได้แก่

1. แผนงานการผลิตและตลาด
2. แผนงานด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ
3. แผนงานการบริหารจัดการงานวิจัย

1. แผนงานการผลิตและตลาด

ดำเนินงานวิจัยด้านการผลิตและศึกษาด้านการตลาดของพืชต่างๆ ได้แก่ กาแฟ ไม้ผล พืชผัก ข้าว เหมันท์ พริกกะเหรี่ยง รวมทั้งวิจัยการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวและระบบโลจิสติกส์ และการใช้ชีวภัณฑ์เกษตรสำหรับปลูกพืชเพื่อลดการใช้สารเคมี โดยมีผลการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้

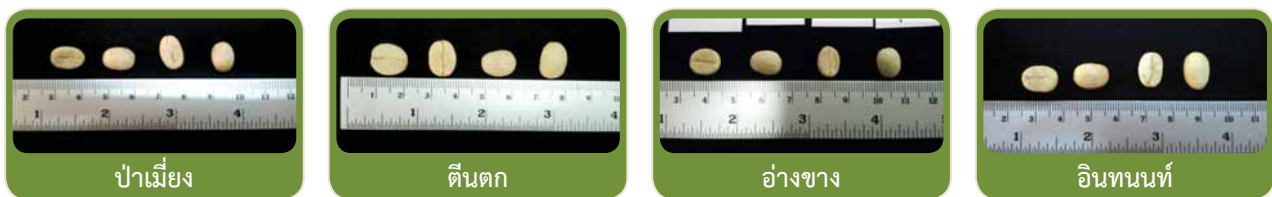
1.1 โครงการวิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตและคุณภาพผลผลิตกาแฟอาราบิก้าในพื้นที่โครงการหลวง และโครงการขยายผลโครงการหลวง

มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและคัดเลือกสายพันธุ์กาแฟอาราบิก้าที่มีความต้านทานโรคราสนิมและเหมาะสมต่อสภาพพื้นที่ปลูกบนพื้นที่สูง รวมทั้งศึกษาวิธีการจัดการสวนที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตและเพิ่มผลผลิตกาแฟอาราบิก้า และศึกษาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพและสร้างเอกลักษณ์ให้กับสินค้าหรือผลิตภัณฑ์แปรรูปกาแฟอาราบิก้าจากชุมชนในพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวงภายใต้สัญลักษณ์ผลิตภัณฑ์ชุมชน

ผลจากการวิจัย ได้ต้นกล้ากาแฟที่มีแนวโน้มการเจริญเติบโตดี ตรงตามสายพันธุ์ และต้านทานโรคราสนิม สำหรับใช้ปลูกทดสอบในแปลงผลิตต้นพ้อ-แม่พันธุ์ จากพื้นที่โครงการหลวง 4 พื้นที่ (ป่าเมี่ยง 896 ต้น ดินตอก 3,159 ต้น อินทนนท์ 708 ต้น และอ่างช้าง 1,372 ต้น) ส่วนการศึกษาวิธีการจัดการสวนที่เหมาะสม พบว่าการปลูกกาแฟอาราบิก้า

ที่ระยะ 1.5x1.5 เมตร และ 1.5x2.0 เมตร จะมีปริมาณผลผลิตมากกว่าการปลูกที่ระยะเดิมของเกษตรกร คือ 2.0x2.0 เมตร อย่างน้อย 100 กิโลกรัมต่อไร่ สำหรับวิธีการตัดแต่งกิ่งและไถหน่อนั้น พบว่า ทำให้ต้นกาแฟมีสภาพทรงต้นดี แข็งแรง และสามารถให้ผลผลิตได้ดีขึ้น และการศึกษาการป้องกันกำจัดหนอนเจาะลำต้นกาแฟนั้น พบว่า การใช้สารชีวภัณฑ์และ/หรือ สารเคมีทำให้การระบาดของหนอนเจาะลำต้นมีแนวโน้มลดลงได้ดีกว่าวิธีควบคุมและการพาลำต้นด้วยสื่อน้ำอะคริลิก ส่วนการพัฒนาคุณภาพและสร้างเอกลักษณ์ให้กับสินค้าผลิตภัณฑ์แปรรูปกาแฟอาราบิก้าของชุมชนในพื้นที่โครงการขยายผลโครงการลุ่มน้ำปิงตอนบน บ้านปางมะโอ สามารถพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตและหาจุดเด่น/สร้างเอกลักษณ์ให้กับผลิตภัณฑ์แปรรูปกาแฟอาราบิก้าของชุมชนได้ ขณะนี้ได้ทำการยื่นขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้ากับกรมทรัพย์สินทางปัญญาแล้ว อยู่ในช่วงการตรวจสอบลักษณะตามที่กฎหมายกำหนด

ภาพที่ 1 การคัดเลือกสายพันธุ์กาแฟอาราบิก้าที่ดีและต้านทานโรคราสนิม (Hemileia vastatrix)

ภาพที่ 2 การจัดการสวนที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตและการเพิ่มผลผลิตกาแฟอาราบิก้า

3ก) เครื่องหมายการค้ากาแฟอาราบิก้า บ้านปางมะโอ (P.M.O Coffee)

3ข) ฉลากสินค้ากาแฟอาราบิก้าบ้านปางมะโอ (P.M.O Coffee) (ความแตกต่างของสีแทนระดับการคั่ว; สีเขียว = คั่วอ่อน สีเหลือง = คั่วกลาง สีแดง = คั่วเข้ม)

ภาพที่ 3 การพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปกาแฟอาราบิก้าของชุมชนบ้านปางมะโอ

1.2 โครงการวิจัยและพัฒนาการเพิ่มผลผลิตและคุณภาพผลผลิตไม้ผลในพื้นที่โครงการหลวง และพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง

มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการที่เหมาะสมในการลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิตขององุ่น และเสาวรสหวาน การศึกษาวิธีการจัดการและทดสอบเทคโนโลยีโครงการหลวงในการปรับปรุงคุณภาพและเพิ่มปริมาณผลผลิตของพืช วานิลลา และเงาะ มีผลงานวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้แล้ว ดังนี้

1.2.1 องุ่น

ศึกษาวิธีการลดต้นทุนการผลิตในการปลิดผลองุ่นพันธุ์ Beauty Seedless โดยใช้ฮอร์โมน GA_3 พบว่าที่ระดับความสูงของพื้นที่ 1,200 เมตรจากระดับน้ำทะเล การใช้ GA_3 ความเข้มข้น 20 ppm ที่ระยะดอกบาน 80% สามารถลดต้นทุนที่ใช้ในการปลิดผลขององุ่น รวมทั้งเพิ่มคุณภาพผลผลิต ขณะที่ระดับความสูงของพื้นที่ 650 เมตรจากระดับน้ำทะเล การใช้ GA_3 10 ppm ที่ระยะดอกบาน 30% สามารถลดต้นทุนที่ใช้ในการปลิดผลขององุ่น รวมทั้งเพิ่มคุณภาพผลผลิตได้ นอกจากนี้การศึกษาทดลองวิธีการจัดการธาตุอาหารเพื่อเพิ่มคุณภาพผลผลิตขององุ่นพันธุ์ Beauty Seedless ในฤดูฝน โดยการใส่และไม่ใส่หินเกล็ดรวมกับการให้ปุ๋ยทางดินและทางใบ พบว่าการใส่หินเกล็ดรวมกับการให้ปุ๋ยทางดินและทางใบมีแนวโน้มให้จำนวนผลต่อช่อและปริมาณของแข็งที่ละลายน้ำได้ในน้ำองุ่น มากกว่ากรรมวิธีอื่นๆ

ผลงานวิจัยดังกล่าวได้ถ่ายทอดผลงานวิจัยแก่เจ้าหน้าที่และเกษตรกรผู้ปลูกองุ่นในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง 10 แห่ง และโครงการขยายผลโครงการหลวง 15 แห่ง ซึ่งทำให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตลงได้ 0.67-1.09 บาทต่อกิโลกรัม

ช่อดอกองุ่นบาน 30 เปอร์เซ็นต์

ช่อดอกองุ่นบาน 80 เปอร์เซ็นต์

การตัดรากและใส่หินเกล็ด

1.2.2 พืช

ศึกษาเปรียบเทียบพันธุ์พืช 3 พันธุ์ ได้แก่ EarliGrande Tropic Beauty และ Jade ทดลองร่วมกับเกษตรกรในพื้นที่วาวีและดอยปุย โดยเกษตรกรพึงพอใจพืชพันธุ์ Jade และ EarliGrande เนื่องจากให้ผลผลิตสูงและคุณภาพดีกว่าพันธุ์ Tropic Beauty

การศึกษาเปรียบเทียบชนิดของวัสดุห่อผลพืช ทดลองร่วมกับเกษตรกรในพื้นที่วาวีและดอยปุย พบว่า การไม่ห่อผลทำให้ผลผลิตมีความเสียหายมากที่สุด โดยเกษตรกรยอมรับห่อผลพืชคือ ถุงกระดาษสีขาวของขุนฟอง และถุงกระดาษสีขาวของโครงการหลวง เนื่องจากสามารถป้องกันผลผลิตและมีความสะดวกในการปฏิบัติงาน

พืชพันธุ์ Jade

ผลผลิตพืชที่ห่อด้วยถุงกระดาษสีขาวของขุนฟอง

1.2.3 เงาะ

ศึกษาการปรับปรุงการจัดการสวนเพื่อเพิ่มปริมาณและคุณภาพผลผลิตเงาะ ใน 2 กรรมวิธีคือ วิธีการจัดการสวนตามคำแนะนำและวิธีการจัดการแบบเดิมของเกษตรกร (วิธีควบคุม) ทดลองร่วมกับเกษตรกรในพื้นที่สระเนียนและแม่จรมิ จากผลการทดลองเกษตรกรในพื้นที่สระเนียนและแม่จรมิ ยอมรับการจัดการสวนตามวิธีการที่แนะนำ ได้แก่ การตัดแต่งกิ่ง การใส่ปุ๋ย

การออกดอกติดผลของต้น
ที่มีวิธีการจัดการด้วยวิธีควบคุม

การออกดอกติดผลของต้น
ที่มีวิธีการจัดการสวนตามคำแนะนำ

1.2.4 เสาวรสหวาน

ศึกษาวิธีการเพิ่มปริมาณและคุณภาพผลผลิตเสาวรสหวานในรูปแบบค้างที่ต่างกัน พบว่าค้างแบบรั้วและแบบเอ มีปริมาณผลผลิตต่อต้น 4.66 และ 4.11 กิโลกรัม ซึ่งมากกว่าแบบผืน (2.2 กิโลกรัม) และรูปแบบค้างทั้ง 3 แบบไม่มีผลต่อคุณภาพของผลผลิต

ค้างแบบผืน

ค้างแบบรั้ว

ค้างแบบเอ

เกษตรกรผู้ปลูกเสาวรสหวานในพื้นที่ขยายผลโครงการหลวงห้วยเป้ง ปางแดงใน และปางมะโอ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ มีการรวมกลุ่มเพื่อวางแผนการผลิตและจัดการผลผลิตเสาวรสหวาน โดยมีผลผลิตรวมออกสู่ตลาดในปีการผลิต 2555/2556 ประมาณ 34,000 กิโลกรัม

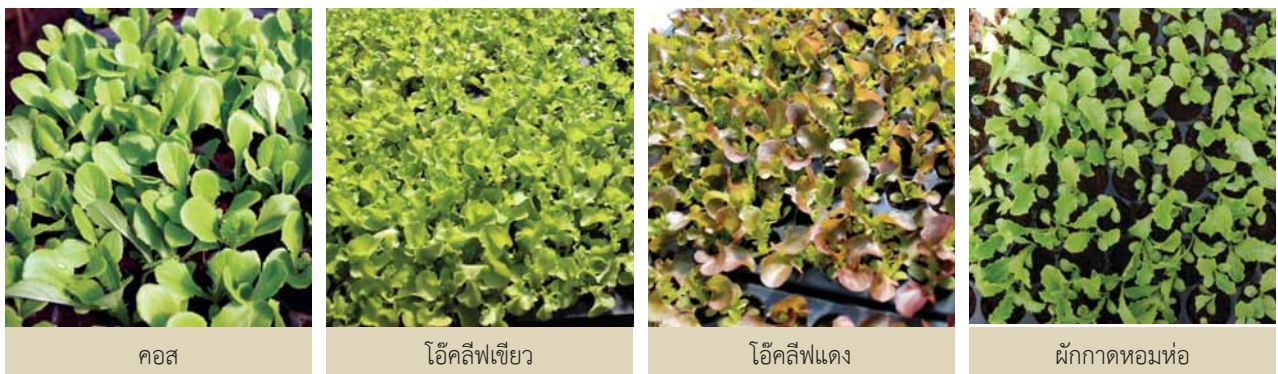
1.3 โครงการวิจัยและพัฒนาการเพิ่มผลผลิตและคุณภาพผลิตผลพืชผักในพื้นที่โครงการหลวง และพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง

มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตผักอินทรีย์โครงการหลวง โดยการทดสอบปัจจัยการผลิตชีวภาพ รวมทั้งศึกษากระบวนการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม และการตลาดผักอินทรีย์โครงการหลวง และทดสอบองค์ความรู้โครงการหลวงในการพัฒนาประสิทธิภาพการปลูกพืชผักในพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง

ผลจากการดำเนินงานโครงการดังกล่าว ทำให้เกษตรกรมีการใช้ปัจจัยการผลิตที่ถูกต้องเหมาะสมในการควบคุมโรคและแมลงในผักโครงการหลวงชนิดต่างๆ เช่น โรคใบจุดตากบในพืชตระกูลสลัดอินทรีย์ 5 ชนิด ประกอบด้วย ผักกาดหอมห่อ คอสสลัด ไอ้คลีฟแดง ไอ้คลีฟเขียว และเรดโครอล โรคและแมลงในมะเขือเทศพันธุ์ Cherry และ Thomas รวมทั้งมีวิธีการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม เพื่อลดความสูญเสียจากอาการเน่าในเบบ๊องเต้ ผักกาดกวางตุ้ง และคอส

ลักษณะต้นกล้าของพืชตระกูลสลัดที่เป็นโรคใบจุดตากบ (ก่อนใช้ปัจจัยการผลิต)

คอส

ไอ้คลีฟเขียว

ไอ้คลีฟแดง

ผักกาดหอมห่อ

ลักษณะต้นกล้าของพืชตระกูลสลัดอายุ 20 วัน หลังการใช้ปัจจัยการผลิต

เพลี้ยไฟ

ราแป้ง

ไวรัส

แมลงศัตรูพืชและโรคของมะเขือเทศที่พบก่อนการทดสอบ

แปลงปลูกมะเขือเทศพันธุ์โทมัสแปลงทดสอบและแปลงควบคุม

เบป็องเต็นทรีที่ศึกษา วิธีการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว
หลังจากเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิห้องนาน 3 วัน

1.4 ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาพืชอาหารหลักสำหรับชุมชนพื้นที่สูง

ในปี 2556 การดำเนินงานโครงการนี้ มีการรวบรวมและปลูกคัดพันธุ์ข้าวท้องถิ่นบนพื้นที่สูงได้ 200 พันธุ์ เพื่อเป็นการอนุรักษ์ และฟื้นฟูความหลากหลายของพันธุกรรมข้าวท้องถิ่นบนพื้นที่สูง โดยกลุ่มเกษตรกรได้มีการแปรรูปข้าวพันธุ์ท้องถิ่นเป็นผลิตภัณฑ์ “ข้าวกล้อง” จำนวน 2 กลุ่มคือ กลุ่มบ้านวังไผ่ (ข้าวเจ้าเปลือกดำ ข้าวกำ) และกลุ่มบ้านสะเนียน (เปี้ยวจิ๋ว)

จากการดำเนินงานวิจัยและพัฒนากระบวนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวบนพื้นที่สูงโดยชุมชนมีส่วนร่วม ทำให้เกษตรกรมีความรู้และเข้าใจในกระบวนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ดี สามารถผลิตเมล็ดพันธุ์ที่ดีเพื่อใช้เอง เป็นการลดต้นทุนการซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าว เกษตรกรมีความรู้และเข้าใจ และเห็นถึงข้อดีของการปลูกข้าวด้วยระบบนํ้าน้อย เพื่อลดการระบาดของโรคและแมลง โดยเฉพาะโรคกาบใบแห้ง (Bacteria leaf blight) ซึ่งส่งผลทำให้ผลผลิตข้าวลดลงถึง 12% นอกจากนั้นได้เมล็ดพันธุ์ข้าวลูกผสมรุ่น F1 มีลักษณะยืนไม่ไวต่อช่วงแสงและการทนทานต่อแมลงศัตรูพืชและคัดเลือกในพื้นที่ที่เกิดการระบาดของโรคในฤดูนาปี 2556

ตัวอย่างข้าวท้องถิ่น

ผลิตภัณฑ์ข้าวกล้อง

เมล็ดพันธุ์ข้าวลูกผสมรุ่น F1

ข้าวที่โดนแมลงศัตรูทำลาย

ข้าวหน้านํ้าน้อย

โรคกาบใบแห้ง

1.5 โครงการวิจัยเพื่อเพิ่มมูลค่าและประสิทธิภาพตลาดผลิตภัณฑ์พริกกะเหรี่ยง

โครงการวิจัยนี้ เน้นดำเนินการโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์จากพืชที่มีในท้องถิ่น โดยนำร่องวิจัยในพืช 2 ชนิด ได้แก่ พริกกะเหรี่ยง และมะแขว่น ซึ่งเป็นพืชที่นอกเหนือจากการปลูกเพื่อบริโภคในครัวเรือนแล้ว ยังมีการจำหน่ายสู่ตลาดเพื่อสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรอีกทางหนึ่ง โดยในปี 2555 ได้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์พริกกะเหรี่ยงและมะแขว่น และในปี 2556 เป็นการวิจัยต่อเนื่องโดยนำปัญหาหรือข้อบกพร่องจากการวิจัยในปี 2555 มาปรับปรุงผลิตภัณฑ์และพัฒนากิจการดำเนินงานของกลุ่ม โดยเน้นการวิเคราะห์หัตถ์ภาพของกลุ่มผู้ผลิตในการบริหารจัดการสินค้าของชุมชน

ผลิตภัณฑ์พริกกะเหรี่ยง มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใน 2 รูปแบบ คือ พริกกะเหรี่ยงแห้งบรรจุถุงสุญญากาศ และถุงปิดผนึก จำหน่ายภายใต้ตราสินค้า 'ภูเก็ท' ดำเนินการผลิตโดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปพริกกะเหรี่ยง บ้านแม่ลามาหลวง วางจำหน่ายในห้างสรรพสินค้าเดอะมอลล์ ริมฝั่งซูเปอร์มาร์เก็ต และบริษัทเชียงใหม่วันสนันท์ จำกัด ในขณะที่มะแขว่น มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์เป็นมะแขว่นแห้งและพริกฉาบ ภายใต้บรรจุภัณฑ์ 2 รูปแบบคือ แบบแผงกระดาษ และซองลามิเนต ภายใต้การผลิตของกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์บ้านน้ำแขวง ซึ่งวางจำหน่ายทั้งในตลาดชุมชน และตลาดภายนอก

สำหรับคุณภาพของผลิตภัณฑ์พริกกะเหรี่ยงและมะแขว่น ผลจากการตรวจวิเคราะห์ตัวอย่างทางห้องปฏิบัติการ และวิธีการเก็บรักษา พบว่า พริกกะเหรี่ยงแห้งที่มีความชื้นอยู่ในช่วงร้อยละ 5-6 จะช่วยรักษาคุณภาพ ลดโอกาสเกิดเชื้อรา และการปนเปื้อนจากสารอะฟลาทอกซิน เช่นเดียวกับมะแขว่นแห้ง ที่ระดับความชื้นไม่เกินร้อยละ 6

ผลิตภัณฑ์พริกกะเหรี่ยง

การทดสอบผลิตภัณฑ์

การจัดทำสื่อเผยแพร่องค์ความรู้

1.6 โครงการวิจัยและพัฒนาการเพาะปลูกและแปรรูปผลิตภัณฑ์จากเฮมพ์

มีวัตถุประสงค์เพื่อวิจัยและพัฒนาพันธุ์และเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์เฮมพ์ การเพาะปลูกและการปฏิบัติรักษาเฮมพ์ รวมทั้งกระบวนการแปรรูปและพัฒนาผลิตภัณฑ์เฮมพ์ โดยผลจากการดำเนินงานโครงการ สามารถคัดเลือกเฮมพ์ 4 พันธุ์ (RPF1, RPF2, RPF3 และ RPF4) ให้มีเปอร์เซ็นต์เส้นใยเพิ่มขึ้นจากรุ่นที่ 1 (M1) 16.1, 16.5, 15.0 และ 16.0% เป็น 19.3, 19.8, 17.5 และ 18.7% ตามลำดับ โดยทุกพันธุ์ยังคงมีปริมาณ THC ต่ำกว่า 0.3% เท่ากับ 0.72, 0.11, 0.101 และ 0.27 ตามลำดับ สำหรับใช้ในการคัดเลือกเพื่อเพิ่มเปอร์เซ็นต์เส้นใยรุ่นต่อไป

นอกจากนั้น ได้มีการผลักดันการแก้ไขกฎระเบียบในการผลิตเฮมพ์ให้เป็นพืชเศรษฐกิจ ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขได้มีประกาศกระทรวง เรื่องระบุชื่อและประเภทยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 12) เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2556 ยกเว้นเปลือกแห้ง แก่นแห้ง เส้นใยแห้ง และผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากเปลือกแห้ง แก่นแห้ง เส้นใยแห้งของเฮมพ์ ออกจากการเป็นยาเสพติดให้โทษ รวมทั้งพัฒนาเทคโนโลยีและแนวทางการลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์

พันธุ์ RPF1

พันธุ์ RPF2

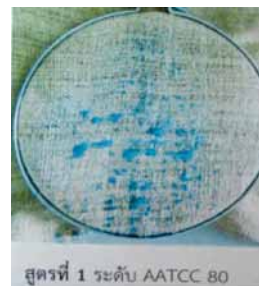
พันธุ์ RPF3

พันธุ์ RPF4

เครื่องลอกเปลือกเฮมพ์ที่ได้รับการอนุเคราะห์ต้นแบบจากประเทศจีน

การคัดเลือกพันธุ์เฮมพ์ให้มียเปอร์เซ็นต์เส้นใยสูงในโรงเรือน

การทดสอบผ้าเฮมพ์กันน้ำ และทนวงไฟ
สำหรับการนำไปใช้ผลิตผลิตภัณฑ์เคหะสิ่งทอ
(Home Textiles)

1.7 โครงการวิจัยและพัฒนาการจัดการก่อนและหลังการเก็บเกี่ยวและระบบโลจิสติกส์สินค้าสำคัญในพื้นที่โครงการหลวงและพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง

โครงการนี้ ดำเนินการสำรวจความสูญเสียของผลิตผลโครงการหลวง 4 ชนิดคือ บรอกโคลี, ผักกาดกวางตุ้ง, ผักกาดหวาน และสตรอเบอร์รี่ ที่เกิดขึ้นในแต่ละขั้นตอนของโซ่อุปทาน พร้อมทั้งวิเคราะห์หาวิธีการที่เหมาะสมในการลดความสูญเสีย และให้คำแนะนำ ซึ่งทำให้ผลผลิตดังกล่าวลดความเสียหายลง เหลือเพียง 11.44 เปอร์เซ็นต์ 34.88 เปอร์เซ็นต์ 30-40 เปอร์เซ็นต์ และ 2.09 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ โดยได้จัดทำร่างคู่มือการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวพืชผัก 8 ชนิด ได้แก่ ผักกาดหวาน บรอกโคลี ผักกาดกวางตุ้ง กะหล่ำปลี ผักกาดหอมห่อ ปวยเล้ง บรอกโคลี และเบบี้ฮ่องเต้ รวมทั้งผลไม้ 1 ชนิดคือ สตรอเบอร์รี่

นอกจากนี้ การศึกษาวิจัยในโครงการนี้ ได้แนวทางในการบริหารจัดการระบบโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพในการส่งผลิตผลจากศูนย์พัฒนาโครงการหลวงไปยังลูกค้าโดยตรง ในรูปแบบของกลุ่มศูนย์และศูนย์เดี่ยว โดยการส่งผลิตผลจากศูนย์พัฒนาโครงการหลวงไปยังลูกค้าโดยตรง จะมีต้นทุนที่ถูกกว่าการส่งผลิตผลจากศูนย์พัฒนาโครงการหลวงผ่านโรงคัดบรรจุเชียงใหม่ไปยังลูกค้า

1.8 โครงการวิจัยและพัฒนาชีวภัณฑ์เกษตรและผลิตภัณฑ์สำหรับการปลูกพืชเพื่อลดการใช้สารเคมีบนพื้นที่สูง

ผลการดำเนินงาน สรุปได้ดังนี้

1.8.1 ผลการคัดเลือกและทดสอบเชื้อจุลินทรีย์ สารชีวภาพ และชีวภัณฑ์ เพื่อควบคุมและป้องกันโรคและแมลงศัตรูพืชเศรษฐกิจบนพื้นที่สูง พบว่า (1) เชื้อจุลินทรีย์ปฏิปักษ์สามารถยับยั้งเชื้อสาเหตุโรคผลเน่าเสาวรส โรคแอนแทรคโนสเสาวรส โรคยอดเน่าพริก และโรคใบจุดมะเขือเทศได้มีค่า 7.14-79.00% (2) พบสมุนไพรมันบนพื้นที่สูง 8 ชนิด ที่สามารถสกัดน้ำมันหอมระเหยได้มีค่า 0.01-0.64% (v/w) แต่ไม่ทำให้หนอนกระตุ๋ต่าย และ (3) ผลิตภัณฑ์จากงานวิจัย 4 ชนิด ให้ประสิทธิภาพใกล้เคียงกับผลิตภัณฑ์การค้าในกลุ่มเดียวกันคิดเป็น 82.33-100%

1.8.2 สามารถลดต้นทุนการผลิตชีวภัณฑ์แบบผงป้องกันโรคเหี่ยวที่เกิดจากเชื้อแบคทีเรียและชีวภัณฑ์ป้องกันโรคหลังการเก็บเกี่ยวได้ 3 เท่า ด้วยการเปลี่ยนอาหารเลี้ยงเชื้อแต่ยังต้องคัดเลือกสารพาหะชนิดใหม่ สำหรับการเก็บรักษาหัวเชื้อจุลินทรีย์เชิงอุตสาหกรรมขั้นพื้นฐาน 17 ไอโซเลท พบว่า เชื้อยังคงมีชีวิตในทุกวิธีการเก็บรักษา มีความเข้มข้นของจำนวนโคโลนีเชื้อจุลินทรีย์ที่เจริญบนอาหารเลี้ยงเชื้อมีความเข้มข้น $< \times 10^3$ ถึง 10^9 cfu/ml ของปริมาตรสารแขวนลอย 1 มิลลิลิตร

1.8.3 การให้ทุนวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์สำหรับป้องกันกำจัดศัตรูพืชสำคัญหรือส่งเสริมการเจริญเติบโตพืช พบว่า ชีวภัณฑ์ป้องกันกำจัดโรคขอบใบไหม้กะหล่ำปลีและใบจุดตากบผักกาดหอมหัว ชีวภัณฑ์ลดความเป็นกรดและความเป็นพิษโลหะหนักอาซินิคในดิน ชีวภัณฑ์ควบคุมแมลงศัตรูพืชสกุล Gryllinae (จิ้งกู่) สารสกัดพืชชนิดน้ำกำจัดโรคแอนแทรคโนสพริก และสารสกัดพืชชนิดผงกำจัดหนอนด่างแก้วและเสี้ยนดินให้ผลเป็นที่น่าพอใจ ส่วนสารทุติยภูมิจากเชื้อแอคติโนมัยซิสเอนโดไฟท์สำหรับควบคุมโรคใบจุดพืชตระกูลกะหล่ำและใบไหม้มะเขือ และน้ำส้มควินโมสำหรับควบคุมแมลงศัตรูถั่วและกาแฟยังต้องปรับปรุงและพัฒนางานต่อเนื่องเพื่อให้เหมาะสมต่อการขยายผลในวงกว้าง

1.8.4 ผลจากโครงการวิจัยนี้ สามารถนำไปจัดทำคำขอขึ้นจดทรัพย์สินทางปัญญา 3 รายการ ประกอบด้วยชีวผลิตภัณฑ์แบบเม็ดสำหรับกำจัดแมลงศัตรูพืช ผลิตภัณฑ์ดึงดูดผีเสื้อหนอนใยผัก ผลิตภัณฑ์สำหรับส่งเสริมการเจริญเติบโตพืช

โรคผลจุดมะเขือเทศ

โรคเน่าผลเสาวรส

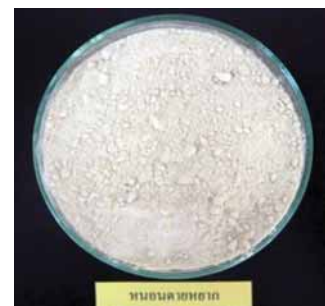
การทดสอบชีวภัณฑ์ในเสาวรส

การเก็บรักษาหัวเชื้อจุลินทรีย์

ชีวภัณฑ์ป้องกันโรคขอบใบไหม้กะหล่ำปลี

ผงสมุนไพรมันกำจัดเสี้ยนดิน

2. แผนงานด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ

ดำเนินงานด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ โดยการฟื้นฟูแหล่งอาหาร สมุนไพรและยาพื้นบ้าน และพัฒนาผลิตภัณฑ์จากความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งวิจัยในเรื่องดิน น้ำ และป่าไม้ โดยมีผลการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้

2.1 โครงการวิจัยฟื้นฟูแหล่งอาหาร (Food Bank) จากพืชท้องถิ่นบนพื้นที่สูง

โครงการนี้ ดำเนินการสำรวจความหลากหลายและการใช้ประโยชน์พืชท้องถิ่น เพื่อศึกษาแนวทางการอนุรักษ์ ฟื้นฟูการใช้ประโยชน์พืชท้องถิ่น และการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนโดยชุมชนเป็นหลักและผ่านโรงเรียนในพื้นที่ จัดทำ คู่มือกระบวนการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์จากพืชท้องถิ่นและความหลากหลายทางชีวภาพของชุมชนบนพื้นที่สูง และได้จัดทำเป็นสื่อวีดิทัศน์ จำนวน 2 เรื่อง ได้แก่ เรื่องการขยายพันธุ์ การปลูก และการดูแลรักษามะแขว่น และเรื่องการฟื้นฟู แหล่งอาหาร (Food Bank) และความหลากหลายทางชีวภาพของชุมชน

นอกจากนี้ มีการศึกษาและพัฒนากลุ่มอาชีพต้นแบบที่สามารถสร้างรายได้จากพืชท้องถิ่นในชุมชน และเสริมสร้าง ความรู้ ความเข้มแข็งและพัฒนาศักยภาพของกลุ่มสมาชิก เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์คุณภาพ ชนิดต่างๆ เช่น ชาชงสมุนไพร จาก ชาอัสสัม รากจิตตอกม่วง รากจิตตอกแดง ปัญจขันธ์ หนุ่ยเอ็นยัด เนระพูสีไทย และเชียงดา ในพื้นที่ชุมชนปางมะโอ ผลิตภัณฑ์ในรูปแบบน้ำมันนวดสมุนไพร จากมะแตก ในพื้นที่ห้วยเป่า เป็นต้น ทั้งนี้มีการบรรจุ หลักสูตร “พืชอาหารและสมุนไพรท้องถิ่น” ในแผนการเรียนการสอนของโรงเรียนบ้านปากกล้วยพัฒนา อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ในทุกระดับชั้นแล้ว

แปลงขยายพันธุ์พืชท้องถิ่น (ปางมะโอ)

แปลงขยายพันธุ์พืชท้องถิ่น (ปางแดงใน)

ปลูกฟื้นฟูในพื้นที่ครัวเรือน (ป่าแป๋)

ปลูกฟื้นฟูเสริมป่าธรรมชาติ (ปางแดงใน)

กิจกรรมการเพาะขยายพันธุ์พืชท้องถิ่น

สื่อการเรียนรู้พืชท้องถิ่น

2.2 ชุดโครงการวิจัยการพัฒนาเชิงเศรษฐกิจผลิตภัณฑ์แปรรูปจากความหลากหลายทางชีวภาพบนพื้นที่สูง

ชุดโครงการนี้มุ่งเน้นการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มจากภูมิปัญญาท้องถิ่นและความหลากหลายทางชีวภาพ โดยในปี พ.ศ.2556 ได้มีการนำร่องการผลิตและจำหน่ายร่วมกับงานผลิตภัณฑ์พืชสมุนไพร มูลนิธิโครงการหลวง และได้ทำการจดแจ้งถูกต้องตามระเบียบของ อย. เป็นที่เรียบร้อยแล้ว (เลขที่ใบรับแจ้ง 50-1-5600107) ภายใต้ชื่อผลิตภัณฑ์เจลแต้มสิว “แอคเน่เจล” ซึ่งมีส่วนประกอบสำคัญของน้ำมันหอมระเหยตะไคร้ต้น ที่สามารถยับยั้งการเจริญเติบโตของแบคทีเรียสาเหตุสิว ได้แก่ *Staphylococcus aureus* และ *Propionibacterium acnes* ได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังได้ทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์บำรุงผมและหนังศีรษะ (Hair tonic) และผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้า (Facial Moisturizer) เพื่อนำไปสู่การผลิตและนำร่องจำหน่ายในเชิงพาณิชย์ต่อไป ตลอดจนทำการปรับปรุงประสิทธิภาพผลิตภัณฑ์แชมพูกำจัดเห็บหมัดจากสารสกัดหอนตายหยาสำหรับสัตว์เลี้ยงอีกด้วย

นอกจากนี้ได้จัดทำร่างคำขอทรัพย์สินทางปัญญา (อนุสิทธิบัตร) จำนวน 3 ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ (1) สูตรผลิตภัณฑ์เจลยับยั้งการอักเสบของผิวหนังที่มีส่วนประกอบจากตะไคร้ต้น (2) สูตรตำรับผลิตภัณฑ์เจลยับยั้งไวรัสเริมที่มีส่วนประกอบสำคัญจากสารสกัดหอยเชลล์ และ (3) สูตรตำรับผลิตภัณฑ์บำรุงผมและหนังศีรษะ ที่มีส่วนประกอบจากสารสกัดหญ้าถอดปล้องและขิง นอกจากนี้ยังสามารถผลิตเครื่องมือต้นแบบเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต 2 รายการ คือ เครื่องสกัดสารแบบหมุนภายใต้ระบบสุญญากาศ (Rotary evaporator) และเครื่องอบแห้งพลังงานไมโครเวฟในการอบแห้งพืชสมุนไพรสำหรับเตรียมวัตถุดิบที่มีคุณภาพและลดระยะเวลาในการอบแห้งและเตรียมสารสกัด

ต้นแบบผลิตภัณฑ์จากความหลากหลายทางชีวภาพ

ผลิตภัณฑ์สำหรับผู้มีปัญหาผมร่วง (Hair Tonic)

ผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้า (แอคเน่ สกิน) ที่ผลิตและจำหน่าย โดยมูลนิธิโครงการหลวง ช่วยลดการสะสมของแบคทีเรียสาเหตุการเกิดสิวและสิवादตัน ช่วยลดอาการอักเสบจากการเกิดสิว ทำให้หัวสิวแห้งและยุบตัวอย่างรวดเร็ว

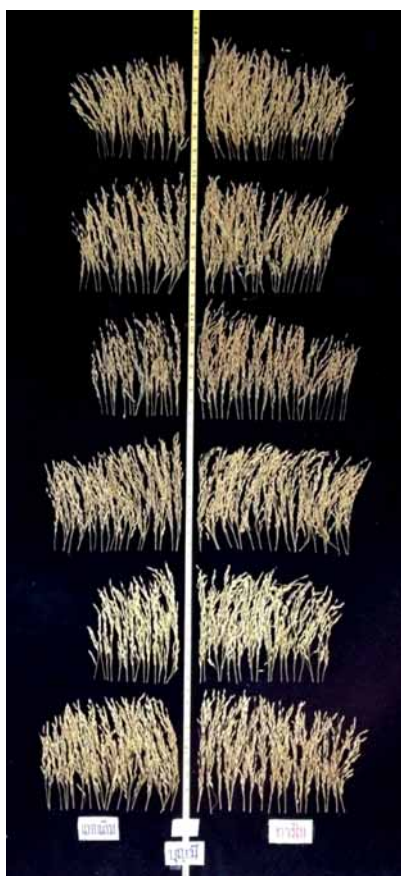
เครื่องสกัดสารแบบหมุนภายใต้ระบบสุญญากาศ (Rotary evaporator) และเครื่องอบแห้งพลังงานไมโครเวฟ

2.3 โครงการฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดินและการจัดการธาตุอาหารพืชในพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง

โครงการนี้ดำเนินการทดสอบสาธิตเทคโนโลยีการจัดการธาตุอาหารพืช โดยใช้ปุ๋ยที่แตกต่างกันตามชนิดของธาตุอาหารที่ยังไม่เพียงพอสำหรับแต่ละชนิดพืช และในพื้นที่ที่แตกต่างกัน โดยทดสอบในพืชจำนวน 6 ชนิด ได้แก่ ข้าวโพด ข้าวไร่ ข้าวนา ถั่วเหลือง ถั่วแดง และถั่วดำ โดยมีเกษตรกรเป็นผู้ร่วมทดสอบ ในแปลงทดสอบสาธิตของเกษตรกรจำนวน 46 ราย ในพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง 14 แห่ง พบว่า การเพิ่มธาตุอาหารพืชให้เพียงพอในแต่ละชนิดพืช สามารถเพิ่มผลผลิตพืชได้ 10-122% ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มหลังหักต้นทุนปุ๋ย โดยเฉลี่ยจำนวน 278-6,455 บาท/ไร่ นอกจากนี้ยังดำเนินการทดสอบสาธิตเทคโนโลยีการจัดการธาตุอาหารพืช ในหอมญี่ปุ่นและกะหล่ำปลีด้วย โดยสามารถลดต้นทุนการปลูกพืชดังกล่าว ได้ 2,715 บาท/ไร่ และ 736-1,496 บาท/ไร่ ตามลำดับ

ผลความสำเร็จดังกล่าวของโครงการ ได้นำไปถ่ายทอดให้แก่เกษตรกร จำนวน 597 ราย ในพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง 18 แห่ง และนำเสนอผลงานแก่องค์การบริหารส่วนตำบล ที่รับผิดชอบพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง 9 แห่ง และสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 6 และ 7 ส่งผลให้ได้รับงบประมาณสนับสนุน เพื่อให้เกษตรกรได้ทดลองใช้ปุ๋ยตามคำแนะนำ เพื่อเพิ่มผลผลิตพืชและทำให้เกิดการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยการพัฒนาการรวมกลุ่มเกษตรกร อาทิ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพิ่มผลผลิตพืชบ้านศรีบุญเรือง ในพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวงโป่งคำ จังหวัดน่าน และกลุ่มผู้ผลิตถั่วเหลืองหลังนา ในพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวงแม่จริม จังหวัดน่าน รวมทั้งได้จัดทำระบบสารสนเทศเชิงพื้นที่ด้านการจัดการธาตุอาหารพืชในพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง จำนวน 27 แห่ง เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูล

ภาพที่ 4 เปรียบเทียบผลผลิตข้าวจากการจัดการธาตุอาหารพืช

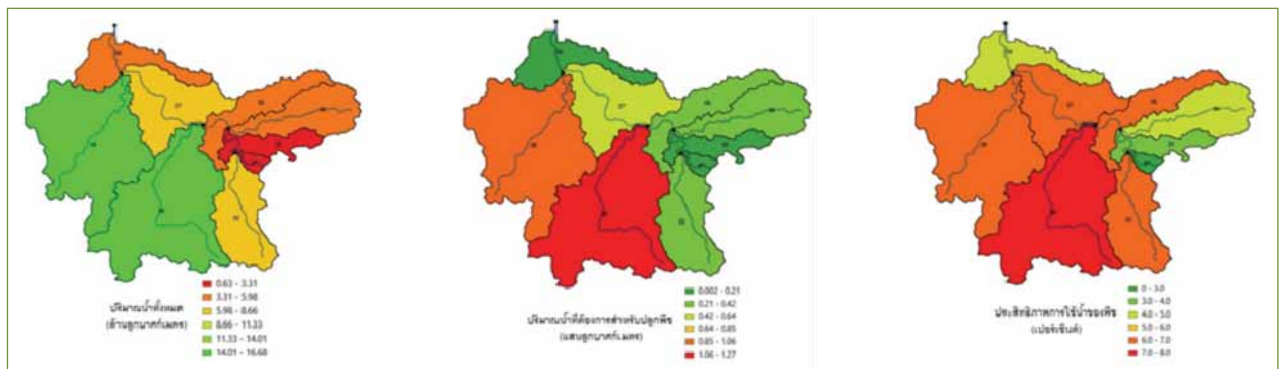
ภาพที่ 5 เปรียบเทียบผลการทดสอบพันธุ์ข้าวโพด ร่วมกับการจัดการธาตุอาหารพืช

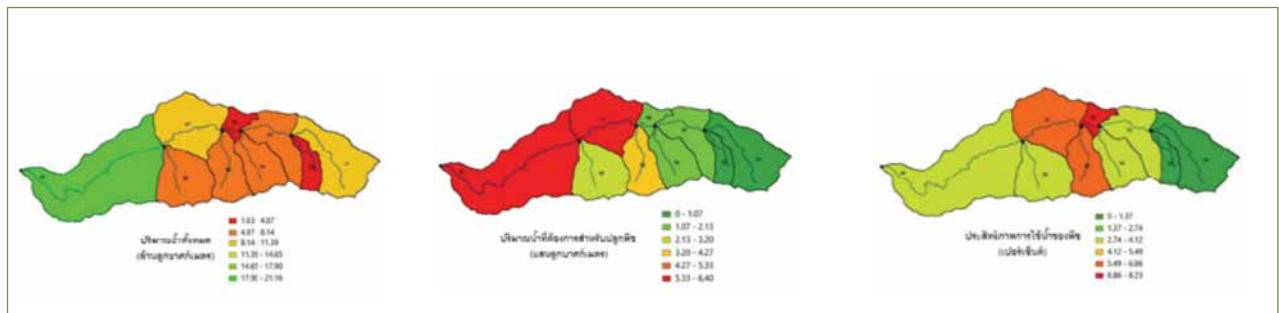
2.4 โครงการประเมินประสิทธิภาพการใช้น้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำบนพื้นที่สูงเพื่อการจัดการของชุมชน

โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินปริมาณน้ำท่าในพื้นที่ลุ่มน้ำโดยใช้แบบจำลอง Soil and Water Assessment Tools (SWAT) และประเมินประสิทธิภาพการใช้น้ำเพื่อการเกษตรในพื้นที่ รวมทั้งจำลองสถานการณ์การใช้ประโยชน์ที่ดินตามระดับความเหมาะสมเชิงกายภาพของที่ดินที่มีผลกระทบกับประสิทธิภาพการใช้น้ำเพื่อการเกษตร โดยดำเนินงานในพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวงโป่งคำ ปางยาง และขุนสถาน จังหวัดน่าน

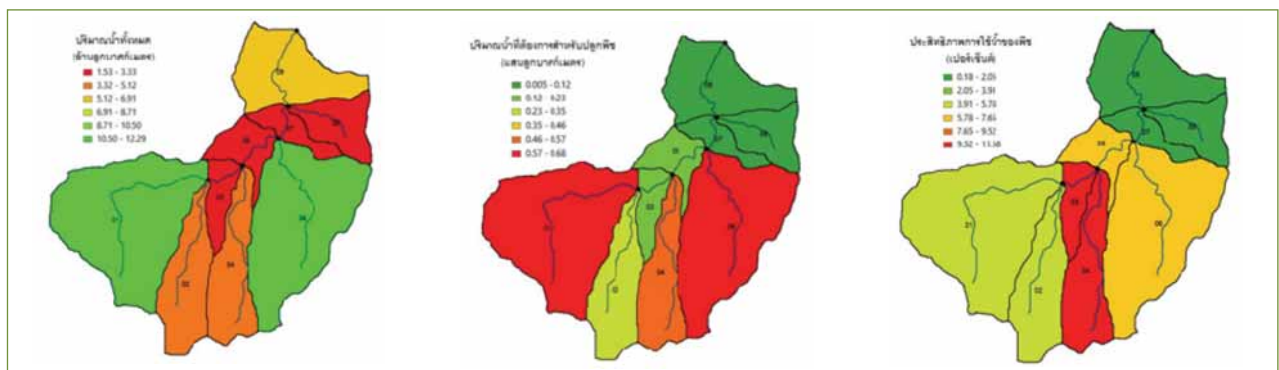
ในการนี้ ผลการประเมินปริมาณน้ำท่ารายเดือนและอัตราการไหลของน้ำในแม่น้ำรายเดือนของกลุ่มน้ำย่อยบริเวณจุดรวมน้ำของแต่ละลุ่มน้ำย่อย พบว่าปริมาณน้ำในแต่ละปี จะผันแปรตามปริมาณฝน โดยมีการจัดเก็บข้อมูลช่วงเวลาที่มีปริมาณน้ำมากที่สุดและน้อยที่สุด และช่วงเวลาที่ปริมาณตะกอนมากที่สุด และน้อยที่สุด รวมทั้งมีการสำรวจปริมาณน้ำต้นทุน (น้ำท่า) และความต้องการน้ำชลประทานเพื่อการเกษตร เพื่อประเมินประสิทธิภาพการใช้น้ำเพื่อการเกษตรในพื้นที่ลุ่มน้ำย่อย และหาแนวทางในการเก็บกักน้ำ เพื่อนำกลับมาใช้สำหรับการเพาะปลูกพืชในพื้นที่ เป็นการเพิ่มการผลิตพืชภายในลุ่มน้ำย่อยให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ภาพที่ 6 แผนที่ประสิทธิภาพการใช้น้ำของพืชในลุ่มน้ำย่อยต่างๆ ของโครงการขยายผลโครงการหลวงโป่งคำ

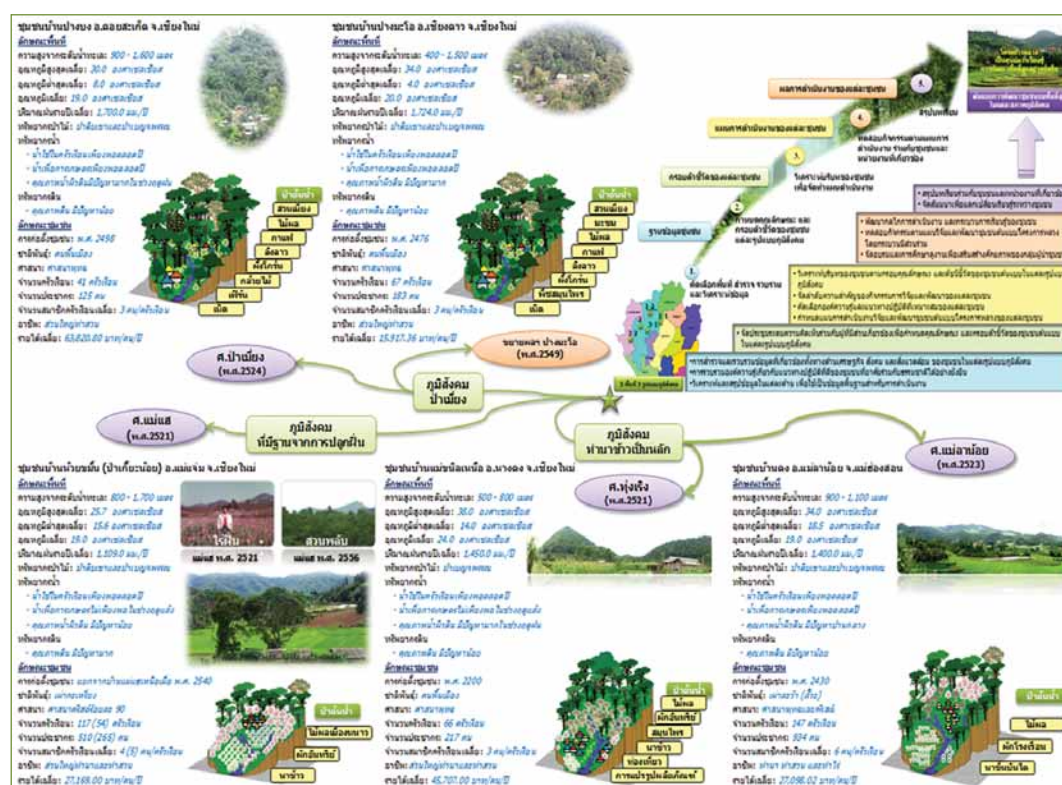
ภาพที่ 7 แผนที่ประสิทธิภาพการใช้น้ำของพืชในลุ่มน้ำย่อยต่างๆ ของโครงการขยายผลโครงการหลวงปางยาง

ภาพที่ 8 แผนที่ประสิทธิภาพการใช้น้ำของพืชในลุ่มน้ำย่อยต่างๆ ของโครงการขยายผลโครงการหลวงขุนสถาน

โครงการนี้ได้ดำเนินการสำรวจ รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของชุมชน

ผลการดำเนินงานพบว่า การพัฒนาชุมชนจากการส่งเสริมของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงป่าเมี่ยง แม่แอ หุ่น และแม่ลาน้อย ด้านอาชีพด้วยการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์บนพื้นฐานองค์ความรู้ที่ถูกต้องและเหมาะสมของโครงการหลวง อยู่ในระดับดี ทำให้ชุมชนดังกล่าวสามารถพึ่งพาตัวเองได้ เป็นชุมชนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง และปลอดภัยเสถียร สมาชิกในชุมชนมีสุขภาวะที่ดี และมีระดับการศึกษาเฉลี่ยที่สูงขึ้น แต่อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงปัจจัยทั้งภายในและภายนอกชุมชน ส่งผลให้สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมส่วนรวมของชุมชนน้อยลง ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความเข้มแข็งของชุมชนในอนาคตได้ ถึงแม้ว่าในปัจจุบันแต่ละชุมชนมีการรวมกลุ่มทั้งทางด้านอาชีพ สังคม และสิ่งแวดล้อม แต่ยังขาดกระบวนการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ส่วนด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่า ในแต่ละชุมชนมีแนวทางปฏิบัติเพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้อย่างต่อเนื่อง เช่น การจัดทำแนวกันไฟ การทำฝายชะลอน้ำ การปลูกเสริมและฟื้นฟูป่า เป็นต้น โดยจากผลการประเมินพื้นที่ดังกล่าว ทำให้สามารถกำหนดแผนงานวิจัยและพัฒนาชุมชนต้นแบบโครงการหลวงที่มีความเหมาะสมกับรูปแบบภูมิสังคม รวมทั้งกำหนดกิจกรรมที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพและสถานภาพของแต่ละชุมชน โดยอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมได้อย่างเหมาะสม

การประชุมระดมความคิดเห็นในการวางแผนดำเนินงานการระดมความคิดเห็นในการวางแผนดำเนินงานพัฒนาชุมชน
พัฒนาชุมชนต้นแบบโครงการหลวงร่วมกับชุมชนในแต่ละรูปแบบภูมิสังคม

2.6 โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการนําร่องการปลูกป่าสร้างรายได้และปากกเก็บคาร์บอนในพื้นที่เกษตรกรรมบนพื้นที่สูง

ศึกษาและจัดทำฐานข้อมูลการเจริญเติบโตและปริมาณการกักเก็บคาร์บอนของไม้ที่ปลูกในพื้นที่นาร่อง 4 แห่ง คือ พื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง 2 แห่ง ได้แก่ ศูนย์ฯ หมอกจำน๋ อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่ ศูนย์ฯ ผาต้ง อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย และพื้นที่โครงการขยายโครงการหลวง 2 แห่ง ได้แก่ โครงการขยายผลโครงการหลวงโป่งคำ อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน โครงการขยายผลโครงการหลวงถ้ำเวียงแก้ว อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน โดยได้จัดทำฐานข้อมูลเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 70 ราย พื้นที่รวม 150 ไร่ ในระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ เพื่อให้สะดวกต่อการสืบค้น และติดตามตรวจสอบ รวมทั้งการเตรียมความพร้อมของเกษตรกรเพื่อเข้าสู่ตลาดคาร์บอน

ในปี 2556 ส่งเสริมให้เกษตรกรในพื้นที่นำร่องที่เข้าร่วมโครงการผลิตกล้าไม้และไผ่ ได้แก่ จังหวัดหนองคาย กล้วยดอกขาว ไผ่ลำเดี่ยว ไผ่เปาะน่าน และไผ่หวานอ่างช้าง รวมจำนวน 6,600 กล้า คิดเป็นเงิน 69,000 บาท ซึ่งมีการเจริญเติบโตค่อนข้างดีและการรอดตายโดยเฉลี่ยร้อยละ 80-90 จากผลการศึกษาปริมาณการกักเก็บคาร์บอนไดออกไซด์ของต้นไม้ พบว่าจังหวัดหนองคายที่ปลูกอายุ 2-6 ปี มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางที่ระดับความสูง 1.3 เมตร อยู่ระหว่าง 0.4-23.9 เซนติเมตร มีความสูงทั้งหมดอยู่ระหว่าง 0.8-12.0 เมตร มีปริมาณการกักเก็บคาร์บอน 0.3-15.3 ตัน คาร์บอนไดออกไซด์ต่อไร่ คิดเป็นมูลค่าในการกักเก็บคาร์บอนอยู่ระหว่าง 154-7,106 บาทต่อไร่

นอกจากนี้ ชุมชนมีแปลงสาธิตการปลูกป่าและการดูแลรักษาที่เป็นแหล่งเรียนรู้และศึกษาดูงานแก่ชุมชนใกล้เคียงและกลุ่มที่สนใจทั่วไป

การจัดประชุมเพื่อชี้แจงโครงการกับเกษตรกร

การติดตามความก้าวหน้าโครงการวิจัย

การผลิตลำจันทร์ทองเทศ

การผลิตกล้าเสี้ยวดอกขาว

แปลงสาธิตการปลูกไม้ โครงการขยายผลโครงการหลวงอำเภอเวียงแก่น (น้ำพัน)

โปรแกรมคำนวณ
ปริมาณการกักเก็บคาร์บอน
ใน Microsoft Excel

ฐานข้อมูลการกักเก็บคาร์บอน
ในระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์

[illegible]

2.7 โครงการวิจัยแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนามาตรการเศรษฐศาสตร์และสังคมในการสร้างแรงจูงใจแก่ชุมชนบนพื้นที่สูงในการอนุรักษ์และฟื้นฟูระบบนิเวศ

โครงการนี้ดำเนินการศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีด้านการใช้มาตรการเศรษฐศาสตร์และสังคมทั้งในและต่างประเทศ เพื่อสังเคราะห์เป็นแนวทางการสร้างแรงจูงใจในการอนุรักษ์และฟื้นฟูระบบนิเวศบนพื้นที่สูง ดำเนินงานในพื้นที่นำร่อง 3 แห่ง ได้แก่ 1) โครงการขยายผลโครงการหลวงปางมะโอ อำเภอเชียงดาว 2) โครงการขยายผลโครงการหลวงป่าแป๋ อำเภอแม่แตง และ 3) โครงการขยายผลโครงการหลวงเพื่อแก้ไขปัญหาพื้นที่ปลูกฝิ่นอย่างยั่งยืนบ้านขุนตั้นน้อย อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่

ผลการทดสอบมาตรการเศรษฐศาสตร์และสังคมในพื้นที่นำร่องดังกล่าว สรุปได้ดังนี้

2.7.1 ชุมชนปลูกเมี่ยง ในพื้นที่นำร่อง 2 แห่ง คือ โครงการขยายผลโครงการหลวงปางมะโอ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ และโครงการขยายผลโครงการหลวงป่าแป๋ (บ้านปางมะกาลัย) อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ประสบปัญหาอย่างเดียวกันคือ ราคาผลผลิตเมี่ยงและส่วนแบ่งการตลาดของใบชาแห้งลดลง เกิดรายได้รายจ่ายที่ไม่สมดุล และภาระหนี้สิน โดยบ้านปางมะโอ มีหนี้สินเฉลี่ยครัวเรือนละ 186,430 บาท ชุมชนมีหนี้สินรวมจำนวน 10.9 ล้านบาท โดย 68% มีภาระหนี้สินกับ ธกส. ในขณะที่บ้านปางมะกาลัย ป่าแป๋ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ มีภาระหนี้สินเฉลี่ยครัวเรือนละ 30,000 บาท ชุมชนมีหนี้สินรวมจำนวน 12 ล้านบาท โดย 75% มีภาระหนี้สินกับ ธกส. ส่งผลให้เกษตรกรขายที่ดินสวนเมี่ยงและโยกย้ายถิ่นอาศัย

บริการนิเวศที่สำคัญคือ การรักษานิเวศป่าเมี่ยงที่มีไม้ยืนต้นไม้ขนาดใหญ่ให้คงอยู่ในฐานะเป็นแหล่งต้นน้ำ โดยบ้านปางมะโอเป็นถิ่นที่อยู่ของพืชท้องถิ่น สมุนไพร และสัตว์ใกล้สูญพันธุ์ (เต่าปูลู) จำนวนกว่า 221 ชนิด ในขณะที่ บ้านปางมะกาลัย ป่าแป๋ เป็นถิ่นที่อยู่ของพืชท้องถิ่น สมุนไพร จำนวนรวมกว่า 118 ชนิด โดยเครื่องมือเศรษฐศาสตร์ที่มีศักยภาพ คือ การลดภาระหนี้สินด้วยบริการระบบนิเวศ (Debt for Nature) โดยความร่วมมือกับ ธกส. ดำเนินการในระยะแรกภายใต้โครงการธนาคารต้นไม้ ที่ได้สำรวจและประเมินมูลค่าต้นไม้ที่เข้าร่วมโครงการธนาคารต้นไม้ โดยกลุ่มธนาคารต้นไม้บ้านปางมะโอ มีต้นไม้เข้าร่วมโครงการจำนวน 2,009 ต้น ได้รับค่าตอบแทนบริการด้านสิ่งแวดล้อมในการรักษาไม้ยืนต้นในป่าเมี่ยงและเพาะกล้าไม้จาก ธกส. รวมทั้งสิ้น 281,327 บาท ในขณะที่ บ้านปางมะกาลัย ป่าแป๋ มีต้นไม้เข้าร่วมโครงการ 2,750 ต้น ได้รับค่าตอบแทนจาก ธกส. รวมทั้งสิ้น 117,950 บาท

2.7.2 ชุมชนปลูกข้าว พื้นที่นำร่องโครงการขยายผลโครงการหลวงฯ ขุนตั้นน้อย อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ มีปัญหาจากเกษตรกรมีระบบการปลูกข้าวไร่ในระบบไร่หมุนเวียน ผลผลิตข้าวไม่เพียงพอต่อการบริโภคของครัวเรือนและขาดอาชีพทางเลือก ในระยะเวลา 3 ปีที่ผ่านมา เกษตรกรจึงแผ้วถางป่าเพื่อปลูกข้าวไร่เพิ่มเนื่องจากผลผลิตข้าวนา

ลดลง อย่างไรก็ตาม ชุมชนมีการดูแลรักษาป่าอนุรักษ์พื้นที่ 1,500 ไร่ อย่างเข้มแข็งบนฐานความเชื่อว่าป่าคือแหล่งต้นน้ำอาหารและยา ดังนั้น เครื่องมือเศรษฐศาสตร์ที่มีศักยภาพคือ การอุดหนุนการจัดทำแปลงปลูกข้าวนาขั้นบันไดให้กับเกษตรกร 4 ราย เพื่อลดพื้นที่การปลูกข้าวไร่และฟื้นฟูพื้นที่ข้าวไร่เดิมเป็นป่าอนุรักษ์ และการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเพิ่มผลผลิตข้าวในแปลงนาขั้นบันไดใหม่และนาเดิม โดยในปีแรกเกษตรกรยินดีส่งมอบพื้นที่ข้าวไร่เดิมที่ใช้ประโยชน์ในปี พ.ศ.2555 และอยู่ติดกับป่าอนุรักษ์เป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์ของชุมชน จำนวน 13.3 ไร่

ถ่ายทอดวิธีการคัดต้นพันธุ์ปิ่นในนาขั้นบันไดใหม่

การปลูกป่าในพื้นที่ข้าวไร่เดิมที่เกษตรกรส่งมอบเป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์

การสำรวจจำนวน ขนาด และชนิดไม้ยืนต้นในสวนเมี่ยง/ชา ที่บ้านปางมะโอ

2.8 โครงการวิจัยและพัฒนาเห็ดท้องถิ่นเพื่อเป็นแหล่งอาหารและรายได้สำหรับชุมชนบนพื้นที่สูง

โครงการนี้ ดำเนินการศึกษาค้นคว้าความหลากหลายของเห็ดและภูมิปัญญาในการจัดการและใช้ประโยชน์จากเห็ดท้องถิ่นในแต่ละชุมชน รวมทั้งศึกษาระบบนิเวศที่เหมาะสมกับการเจริญเติบโตของเห็ดท้องถิ่นชนิดต่างๆ และเทคโนโลยีการเพาะขยายพันธุ์เห็ดท้องถิ่นที่มีศักยภาพสำหรับการบริโภคในครัวเรือน และพัฒนานำร่องชุมชนต้นแบบที่สร้างรายได้จากการเพาะเลี้ยง แปรรูป และจำหน่ายเห็ดท้องถิ่น ดำเนินการในพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวง 10 แห่ง ในจังหวัดเชียงใหม่ น่าน ตาก กำแพงเพชร และกาญจนบุรี

ผลจากการดำเนินงาน ได้รวบรวมตัวอย่างของเห็ดท้องถิ่นในพื้นที่โครงการขยายผลฯ 10 แห่ง ได้จำนวน 291 ตัวอย่าง 74 สกุล 154 ชนิด และสามารถแยกเชื้อจากตัวอย่างเห็ดที่เก็บได้ 14 ชนิด 41 ไอโซเลต โดยนำไปศึกษาวิธีการเพาะเลี้ยงที่เหมาะสม ซึ่งผลจากการทดสอบในห้องปฏิบัติการ พบว่า อุณหภูมิที่เหมาะสมต่อการเจริญของเส้นใยเห็ดที่นำมาเพาะเลี้ยงอยู่ในช่วง 25-30 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิที่เหมาะสมต่อการเกิดดอกอยู่ในช่วง 28-33 องศาเซลเซียส และพบวิธีการเพาะขยายพันธุ์เห็ด 5 วิธี คือ (1) เพาะในท่อนไม้ (2) เพาะในวัสดุขี้เลื่อย (3) เพาะในวัสดุฟางข้าว (4) เพาะร่วมกับพืชอาศัย และ (5) เพาะแบบฝังกลบ ทั้งนี้ ชุมชนบ้านปางมะโฮมีแนวโน้มที่จะสามารถพัฒนาต่อยอดการเพาะเห็ดเขตร้อนและเขตหนาว มีความรู้ความเข้าใจในธรรมชาติของเห็ด และสามารถทำก้อนเชื้อเห็ดเองได้

การศึกษาค้นคว้าความหลากหลายทางชีวภาพ

การศึกษากาเห็ดเห็ดในถุงพลาสติก

การศึกษาดูงานเห็ดมาคอร์ไรซ่า

การศึกษากาเห็ดเห็ดมาคอร์ไรซ่า

2.9 โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อฟื้นฟูการปลูกและสร้างมูลค่าเพิ่มจากหวายและต๋าว

โครงการนี้ ดำเนินการรวบรวมองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากหวายและต๋าวของชุมชนบนพื้นที่สูง โดยได้จัดทำแปลงรวบรวมความหลากหลายของหวายจากแหล่งต่างๆ จำนวน 7 ชนิด ได้แก่ 1) หวายหนามขาว 2) หวายผาด 3) หวายไล่ไก่ 4) หวายดง 5) หวายหลวง 6) หวายหอม และ 7) หวายหมี รวมทั้งศึกษาและพัฒนาการเกษตรกรรมที่เหมาะสมสำหรับการปลูกและขยายพันธุ์หวายและต๋าวบนพื้นที่สูง และพัฒนาต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์แปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยรูปแบบของผลิตภัณฑ์หวายสามารถจำแนกออกเป็น 3 ลักษณะ ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์เครื่องเรือน เช่น เก้าอี้ ชุดรับแขก โต๊ะ เตียงนอน ชั้นวางของ ฉากกั้นบังตา ชิงช้าและเปลนอน ผลิตภัณฑ์เครื่องมือเครื่องใช้ เช่น ตะกร้า บั้งกี เข่ง ด้ามไม้กวาด ลอบดักปลา กระบุง โตกกับข้าว กระเป๋า หมวก และผลิตภัณฑ์อื่นๆ เช่น โคมไฟ ตะกร้อ และหวายสานประดับ ในการนี้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกและแปรรูปหวายบ้านตอง อำเภอแม่จรม จังหวัดน่าน แปรรูปหวายเป็นหวายแช่น้ำเกลือบรรจุขวดและหวายพร้อมปรุงพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์โอท็อป นำไปสู่การสร้างรายได้เสริมแก่ครัวเรือนสมาชิก

การอบรมการเพาะขยายพันธุ์ต๋าว

การรวบรวมต้นกล้าพันธุ์หวาย

การแปรรูปหวาย (การจักสาน)

การแปรรูปหวาย (หน่อหวายในน้ำเกลือ)

แปลงขยายพันธุ์หวาย

การเก็บเกี่ยวเส้นหวาย

2.10 โครงการวิจัยและพัฒนาพลังงานทดแทนจากทรัพยากรชีวมวลท้องถิ่นบนพื้นที่สูง

โครงการนี้ ได้ดำเนินการศึกษาและพัฒนาวิธีการผลิตพลังงานจากชีวมวลท้องถิ่น เพื่อเป็นพลังงานทดแทนใช้ในชุมชน โดยการนำชีวมวลท้องถิ่นได้แก่ ช้างข้าวโพด มาผลิตเป็นพลังงานทดแทนเชื้อเพลิงหุงต้มในครัวเรือน ในพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวง 3 แห่ง คือ ปางแดงในและโหล่งซอด จังหวัดเชียงใหม่ และโป่งคำ จังหวัดน่าน

ผลจากโครงการวิจัยดังกล่าว สามารถผลิตถ่านอัดแท่งจากช้างข้าวโพด เพื่อนำไปใช้เป็นเชื้อเพลิงประกอบอาหารในครัวเรือนได้ โดยมีส่วนประกอบจากถ่านช้างข้าวโพด 10 ส่วน และแป้งมัน 1 ส่วน ให้ค่าความร้อนที่ 6,170.13 kcal/kg ค่าความชื้นที่ 7.26% มีปริมาณคาร์บอนคงที่ 66.38% และมีระยะเวลาอดดับ 210 นาที นอกจากนี้ ถ่านอัดแท่ง 1 กิโลกรัม ยังสามารถลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้ถึง 0.609 kgCO₂-eq หรือ 21.33% โดยมีการถ่ายทอดองค์ความรู้จากผลการวิจัยดังกล่าว ให้กับชุมชนบ้านปางแดงใน แม่สาขานาเลาและโป่งคำ เพื่อให้ชุมชนสามารถนำองค์ความรู้ไปขยายผลในการพัฒนาการใช้พลังงานในพื้นที่ต่อไป

ถ่านอัดแท่งจากช้างข้าวโพด

การถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ชุมชน

การนำถ่านอัดแท่งไปใช้ประโยชน์

2.11 โครงการวิจัยและพัฒนาชุมชนต้นแบบการฟื้นฟูและการสร้างมูลค่าเพิ่มจากพืชสมุนไพรและยาพื้นบ้านที่ได้มาตรฐาน

โครงการนี้ได้ร่วมกับเกษตรกรพัฒนาวิธีการผลิตและแปรรูป พืชสมุนไพรและยาพื้นบ้านให้ได้มาตรฐานของสาธารณสุข จำนวน 25 ผลิตภัณฑ์ เป็นสมุนไพร 14 ผลิตภัณฑ์ และยาพื้นบ้าน 11 ผลิตภัณฑ์ และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้านการอนุรักษ์ ฟื้นฟูและใช้ประโยชน์จากพืชสมุนไพรท้องถิ่น โดยรวบรวมและจัดทำฐานความรู้จากภูมิปัญญาการใช้พืชสมุนไพร จำนวน 63 อาการโรค 135 ตำรับยาพื้นบ้าน 585 ชนิดพืชสมุนไพร โดยผลิตภัณฑ์จากพืชสมุนไพรท้องถิ่นและยาพื้นบ้านได้มีการนำออกวางจำหน่ายในตลาดชุมชนและศูนย์โอท็อปในบางจังหวัดแล้ว เช่น ศูนย์โอท็อป จังหวัดน่าน อาทิ ขารางจืด ขามะรุ้ม ขาย่านาง ขาผักเชียงดา รวมทั้ง พัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้านการอนุรักษ์ ฟื้นฟูและใช้ประโยชน์จากพืชสมุนไพรท้องถิ่น 2 แห่ง ณ ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงวัดจันทร์ และบ้านศรีบุญเรือง โครงการขยายผลโครงการหลวงโป่งคำ และผลักดันตำรับยาพื้นบ้านสู่การใช้ในระดับโรงพยาบาลของชุมชน 2 แห่ง ได้แก่ ยาแก้ปวดเมื่อย ปวดเส้นเอ็น ในโรงพยาบาลวัดจันทร์เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา อำเภอภักดีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ และยาอยู่เตือน แก้กษัยเตือน ในโรงพยาบาลสันติสุข อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน

ผลิตภัณฑ์สมุนไพร

ผลิตภัณฑ์ยาพื้นบ้าน

กิจกรรมกลุ่ม:

เผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น
ภายในและภายนอกชุมชน

ยกระดับมาตรฐาน
การปลูกพืชสมุนไพร
เป็นมาตรฐาน GAP

ยกระดับมาตรฐาน
การผลิต สมุนไพร
และยาพื้นบ้าน
ในกรอบมาตรฐาน
สาธารณสุข

ศึกษาดูงาน ณ
สถานีเกษตรหลวงอ่างขาง
และมหาวิทยาลัย
ราชภัฏลำปาง

เทคนิคการแปรรูป
ใบพืชสมุนไพร
เพื่อผลิตวัตถุดิบแห้ง
และผลิตภัณฑ์ชาชง

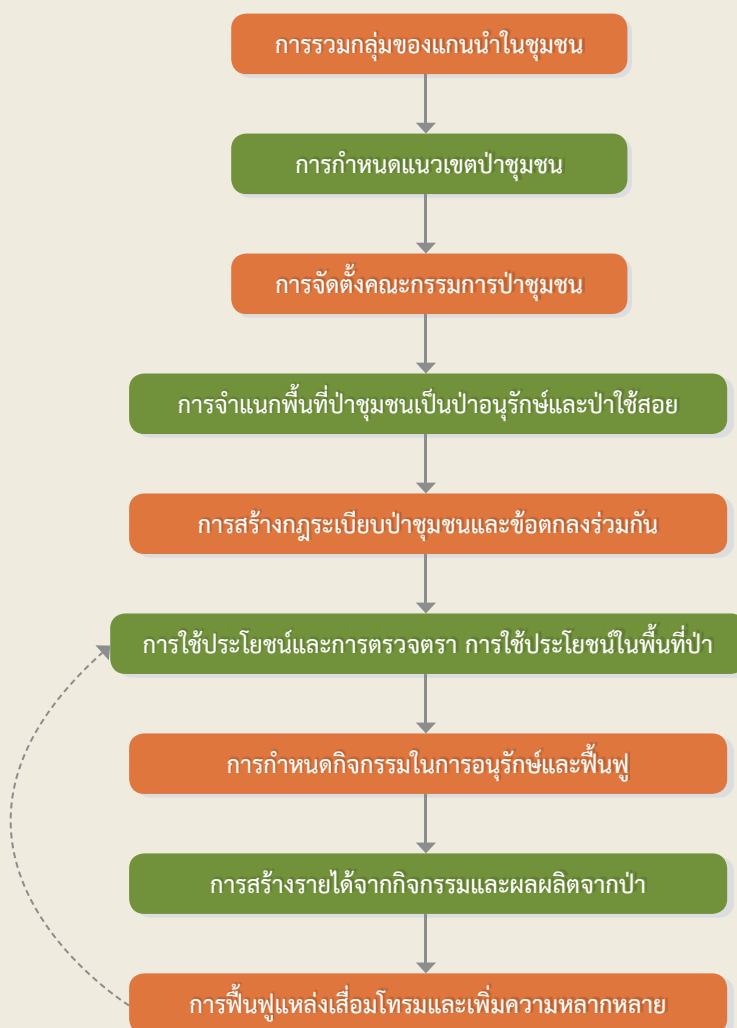
ชื่อ: โปสเตอร์

สื่อ: ที่ค้นหนังสือ

2.12 โครงการวิจัยและพัฒนาต้นแบบการฟื้นฟูพื้นที่ป่าไม้รอบเขตชุมชน (Buffer zone โดยกระบวนการมีส่วนร่วม)

โครงการนี้ดำเนินการโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ในพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวง 3 แห่ง ได้แก่ โครงการขยายผลโครงการหลวงลุ่มน้ำปิงตอนบนบ้านปางมะโอ และโครงการขยายผลโครงการหลวงลุ่มน้ำปิงตอนบนบ้านปางแดงใน อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ และโครงการขยายผลโครงการหลวงโป่งคำ อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน เพื่อฟื้นฟูพื้นที่ป่าไม้รอบเขตชุมชน โดยร่วมกับชุมชนในการกำหนดและปรับปรุงแผนที่แสดงขอบเขตพื้นที่รอยต่อที่ชัดเจน ระหว่างป่าไม้และชุมชน รวมทั้งสำรวจและรวบรวมข้อมูลทรัพยากรป่าไม้ของพื้นที่รอยต่อระหว่างป่าไม้และชุมชน รวมถึงการดำเนินกิจกรรมด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมกับชุมชน ตลอดจนการศึกษาการพัฒนากระบวนการกลุ่มในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการพื้นที่ป่ารอบชุมชน ซึ่งมีกระบวนการและขั้นตอนในการดำเนินงานของชุมชนดังนี้

ร่วมประชุมวางแผนงาน

ศึกษาดูงานนอกสถานที่

ร่วมสำรวจแนวเขต และความหลากหลาย

แบ่งเขตการใช้ประโยชน์

ตัวอย่างกิจกรรมที่ ดำเนินการร่วมกับชุมชน

ทำฝายชะลอน้ำ

แหล่งเรียนรู้ให้กับเยาวชน

ทำเส้นทางศึกษาธรรมชาติ

2.13 โครงการวิจัยและทดสอบสาธิตเทคโนโลยีการปลูกข้าวโพดโดยไม่เผาเศษพืช

โครงการนี้ดำเนินงานในพื้นที่โครงการหลวง 10 แห่ง และพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวง 10 แห่ง ผลการวิจัยและทดสอบพบว่า วิธีการปลูกข้าวโพดเหลื่อมด้วยถั่วแปะปลูกแบบหยอดหลุมก่อนเก็บเกี่ยวข้าวโพด 30 วัน มีจำนวนสปอร์ของเชื้อราไมคอร์ไรซาที่ช่วยในการดูดซับฟอสฟอรัสต่อกรัมมากที่สุด ให้ผลผลิตข้าวโพดมากที่สุด และมีการสูญเสียธาตุอาหารในดินน้อยที่สุด

ในการนี้ โครงการดังกล่าวได้จัดทำจุดสาธิตระบบการปลูกข้าวโพดโดยไม่เผา ในพื้นที่โครงการหลวง 10 พื้นที่ และพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวง 10 พื้นที่ สำหรับการฝึกอบรมเพื่อขยายองค์ความรู้เรื่องระบบการปลูกข้าวโพดโดยไม่เผาให้แก่เกษตรกร ทั้งนี้จากการสำรวจการยอมรับของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรไม่มีการเผาเตรียมพื้นที่ก่อนปลูกข้าวโพดสูงขึ้น อาทิ ในพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวงโหล่งขอด และน้ำพัน มีสัดส่วนเท่ากับ 93 และ 100% ตามลำดับ

การศึกษาระยะล้างหน้าดินจากระบบการปลูกข้าวโพดโดยไม่เผาและร่วมกับพืชตระกูลถั่ว

การศึกษากาหมุนเวียนธาตุอาหาร และความหลากหลายของสิ่งมีชีวิต จากระบบการปลูกข้าวโพดโดยไม่เผา

เกษตรกรศึกษาดูงานเรื่องระบบการปลูกข้าวโพดโดยไม่เผาและร่วมกับพืชตระกูลถั่ว

อบรมให้ความรู้เกษตรกรเรื่องระบบการปลูกข้าวโพดโดยไม่เผาและร่วมกับพืชตระกูลถั่ว

3. แผนงานการบริหารจัดการงานวิจัย

ดำเนินการบริหารจัดการงานวิจัยโดยการจัดการทรัพยากรสินทางปัญญา ศึกษาแนวทางเตรียมความพร้อมชุมชนเพื่อเข้าสู่ AEC รวมทั้งการแลกเปลี่ยนเครือข่ายงานวิจัยและพัฒนา กับนานาชาติ โดยมีโครงการที่สำคัญ ดังนี้

3.1 งานบริหารจัดการทรัพยากรสินทางปัญญา

ดำเนินการสังเคราะห์งานวิจัยของสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) ที่มีศักยภาพ เพื่อดำเนินการจดทะเบียนทรัพยากรสินทางปัญญา และเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนในการจัดการทรัพยากรสินทางปัญญาที่เป็นสิทธิของชุมชน ผลการดำเนินงานจดทะเบียนทรัพยากรสินทางปัญญา มีดังนี้

ที่	รายการ	ประเภททรัพยากรสินทางปัญญา					สถานะ
		ลิขสิทธิ์	อนุสิทธิบัตร	เครื่องหมายการค้า	สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI)	พันธุ์กรรม	
1	สูตรผลิตภัณฑ์เจลยับยั้งการอักเสบของผิวหนัง						เลขที่คำขอ 1303000552
2	ผลิตภัณฑ์กาแฟแก้วเม็ด บ้านปางมะโอ						เลขที่คำขอ 905354
3	หนังสือเครื่องแต่งกายและลายผ้าปักของชนเผ่าเมี่ยน						ทะเบียนข้อมูลเลขที่ ว.30503
4	หนังสือวัฒนธรรมและลายผ้าทอชาวคะฉิ่น						ทะเบียนข้อมูลเลขที่ ว.30504
5	งานหัตถกรรมผ้าทอไทลื้อ						ทะเบียนข้อมูลเลขที่ ว.30505
6	คู่มือการทอผ้าชิ้นชนเผ่าลัวะ						ทะเบียนข้อมูลเลขที่ ว.30506
7	คู่มือการทำห้วงหวายคาดเอวของชนเผ่าปะหล่อง						ทะเบียนข้อมูลเลขที่ ว.30507
8	คู่มือการผลิตผ้าใยเฮมพ์ การเขียนเทียน และการย้อมสีธรรมชาติของชนเผ่าม้ง						ทะเบียนข้อมูลเลขที่ ว.30508
9	เรื่องเล่าชาวคะฉิ่น						ทะเบียนข้อมูลเลขที่ ว.30509
10	คู่มือการทำเข็มขัดหอยเบี้ยของชนเผ่าคะฉิ่น						ทะเบียนข้อมูลเลขที่ ว.30510
11	คู่มือการทำปลอกมิดของชนเผ่าลัวะ						ทะเบียนข้อมูลเลขที่ ว.30511
12	คู่มือการทอผ้าไหมของชนเผ่าคะฉิ่น กลุ่มระวาง						ทะเบียนข้อมูลเลขที่ ว.30512
13	คู่มือการผลิตผ้าฝ้ายและการย้อมสีธรรมชาติของชนเผ่าปะหล่อง						ทะเบียนข้อมูลเลขที่ ว.30513
14	คู่มือการทอผ้าชนเผ่าลาหู่เซและหรือมูเซอคำ						ทะเบียนข้อมูลเลขที่ ว.30514
15	คู่มือการทอผ้าชนเผ่าอาข่า						ทะเบียนข้อมูลเลขที่ ว.30515
16	Highland Hemp (ภาพพิมพ์)						ทะเบียนข้อมูลเลขที่ ศ3.2116
17	พื้นที่คุ้มครองอนุรักษ์สมุนไพรและถิ่นกำเนิดป่าชุมชนบ้านโป่งคำ อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน						คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแผนจัดการเพื่อคุ้มครองสมุนไพรในพื้นที่เขตอนุรักษ์ (2556-2558) ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม 2556
18	ผ้าฝ้ายทอผสมขนแกะบ้านห้วยหอม อำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน						ประกาศขึ้นทะเบียนเลขที่ สข 56100059 เมื่อวันที่ 30 กันยายน 2556

3.2 โครงการเตรียมความพร้อมของชุมชนเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) แนวทางการปรับตัวด้านการผลิตและการตลาดเพื่อเข้าสู่ AEC 2015

โครงการนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อเตรียมความพร้อมชุมชนและเกษตรกรบนพื้นที่สูงในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) โดยการศึกษาสถานการณ์และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลง รวมทั้ง ผลกระทบจากการค้าในกรอบเศรษฐกิจอาเซียนที่มีต่อเกษตรกรและชุมชน และศึกษาศักยภาพในการแข่งขันของพืชหลักบนพื้นที่สูง ดำเนินการศึกษาศักยภาพการผลิตและตลาดของสินค้าพืชผัก ไม้ดอก และไม้ผลในพื้นที่โครงการหลวง 10 แห่ง ได้แก่ ขุนวาง ดินตลก ปางอุง ม่อนเงาะ แม่สาใหม่ แม่แอ ห้วยโป่ง ห้วยลึก อ่างช้าง และอินทนนท์ และพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวง 1 แห่งคือ วาวี ตลอดจนศึกษาศักยภาพการผลิตในประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ ประเทศจีน มาเลเซีย และเวียดนาม ผลจากการศึกษาวิจัยโครงการนี้ ได้มีการเสนอแนวทางการปรับตัวด้านการผลิตและการตลาดเพื่อเข้าสู่ AEC ทั้งแนวทางการปรับตัวของเกษตรกร และแนวทางการปรับตัวขององค์กร เพื่อนำไปประยุกต์ใช้เมื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ในปี 2558 ต่อไป

3.3 โครงการพัฒนาเครือข่ายวิจัยและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนากับนานาชาติ

สถาบันได้ร่วมกับมูลนิธิโครงการหลวง ดำเนินงานความร่วมมือทางวิชาการในระดับนานาชาติ เพื่อเผยแพร่ผลสำเร็จของโครงการหลวงในแนวทางการพัฒนาทางเลือก (Alternative Development) เพื่อทดแทนการปลูกพืชเสพติดอย่างยั่งยืนตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาหารให้กับชุมชน และส่งเสริมการจำหน่ายผลผลิต เพื่อสร้างรายได้ให้แก่ครัวเรือน เกษตรกรมีความเป็นอยู่และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ก่อให้เกิดความเข้มแข็งภายในชุมชนและมีความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้ รวมถึงมีความสามารถในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของชุมชนอย่างยั่งยืน โดยมีการดำเนินงานความร่วมมือทางวิชาการกับประเทศต่างๆ และองค์กรระหว่างประเทศ ได้แก่ โครงการความร่วมมือทางวิชาการไทย-อัฟกานิสถาน โครงการความร่วมมือทางวิชาการไทย-โคลอมเบีย และโครงการความร่วมมือทางวิชาการไทย-ลาว ร่วมกับสำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Office on Drugs and Crime-UNODC) ประจำ สปป. ลาว ผลการดำเนินงานที่สำคัญสรุปได้ดังนี้

3.3.1 การเผยแพร่งานโครงการหลวงในต่างประเทศ มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่พระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเกี่ยวกับผลสำเร็จโครงการหลวงในการพัฒนาทดแทนพืชเสพติดและการพัฒนาพื้นที่สูงในระดับนานาชาติ รวมทั้งเพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์สินค้าโครงการหลวงให้เป็นที่รู้จักแพร่หลาย ทั้งในด้านมาตรฐานการผลิตและคุณภาพ รวมทั้งเพื่อเพิ่มโอกาสทางการตลาดในต่างประเทศให้แก่ผลิตภัณฑ์โครงการหลวง โดยได้เข้าร่วมงานแสดงสินค้าในประเทศต่างๆ และร่วมจัดนิทรรศการเผยแพร่งานโครงการหลวงในการประชุมระดับนานาชาติ ได้แก่ งาน Thai Festival 2013 ณ กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น งาน Thailand Trade Show 2013 ณ กรุงจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย งาน Fine Food Australia 2013 ณ นครซิดนีย์ ประเทศออสเตรเลีย และการประชุมคณะกรรมการยาเสพติดแห่งสหประชาชาติ สมัยที่ 56 ณ กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย โดยพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเกี่ยวกับผลสำเร็จโครงการหลวงในการพัฒนาทดแทนพืชเสพติดและการพัฒนาพื้นที่สูงตามแนวทางโครงการหลวงได้รับการยอมรับเป็นอย่างสูงในระดับนานาชาติ ทำให้เกิดความร่วมมือกับหน่วยงานประเทศต่างๆ และองค์กรระหว่างประเทศในการนำแนวทางโครงการหลวงไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่สูงประเทศต่างๆ ที่มีปัญหาการปลูกพืชเสพติดและผลิตภัณฑ์ของโครงการหลวงที่ได้รับความนิยม คือ ผลิตภัณฑ์แปรรูปต่างๆ อาทิเช่น ข้าวเกรียบรสผักต่างๆ เห็ดหอมอบกรอบ กาแฟอราบิก้า และสินค้าหัตถกรรม นอกจากนี้ยังมีการจัดสัมมนาธุรกิจร่วมกับผู้ประกอบการและผู้นำเข้าที่สนใจสินค้าของโครงการหลวงเพื่อเจรจาการค้าในโอกาสต่อไป

การประชุมที่กรุงเวียนนา

การแสดงสินค้าที่กรุงซิดนีย์

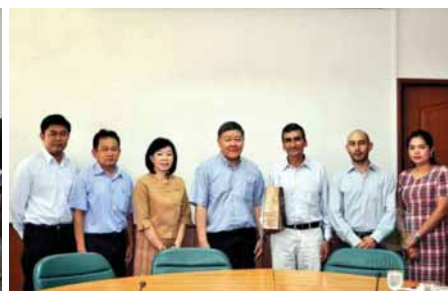

3.3.2 ความร่วมมือทางวิชาการกับต่างประเทศ

1) ความร่วมมือทางวิชาการไทย-โคลอมเบีย

หน่วยงาน Unidad Administrativa Especial Para La Consolidacion Territorial (UACT) ซึ่งเป็นหน่วยงานเพิ่งตั้งใหม่เมื่อปี 2554 ของสาธารณรัฐโคลอมเบีย เพื่อรับผิดชอบเรื่องยาเสพติดและการส่งเสริมความมั่นคงและเอกภาพของประเทศ ได้มีหนังสือแสดงความต้องการที่จะคงความร่วมมือทางวิชาการไทย-โคลอมเบียต่อไป เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับมูลนิธิโครงการหลวงและสถาบันด้านการพัฒนาทางเลือกเพื่อทดแทนพืชเสพติด และถ่ายทอดเทคโนโลยีองค์ความรู้ด้านการเพาะปลูกและการแปรรูปกาแฟคุณภาพสูงจากโคลอมเบีย มาประยุกต์ใช้ในการผลิตกาแฟคุณภาพสูงของโครงการหลวง โดยหน่วยงาน UCAT มีแผนจะเดินทางมาศึกษาดูงานและหารือเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนากับสถาบันและโครงการหลวงในต้นปี 2557

2) ความร่วมมือทางวิชาการไทย-ลาว

มูลนิธิโครงการหลวงและสถาบัน ได้ดำเนินโครงการความร่วมมือทางวิชาการ ไทย-ลาว ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการแห่งชาติลาวเพื่อตรวจตราและควบคุมยาเสพติด และ UNODC สปป. ลาว มาตั้งแต่ปี 2552 เพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีการปลูกพืชโครงการหลวงให้กับเกษตรกรในชุมชนนำร่อง 2 หมู่บ้าน ของเมืองไซแขวงอุดมไซ ได้แก่ บ้านนาแสนคำ และบ้านห้วยอุ่น และเกษตรกรในพื้นที่ขยายผลโครงการ (K26) ของ UNODC เพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาหารและสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกร และเพื่อเผยแพร่ผลสำเร็จของโครงการหลวงในการพัฒนาพืชทดแทนพืชเสพติดและการพัฒนาการเกษตรบนพื้นที่สูงอย่างยั่งยืนใน สปป. ลาว โดยในปี 2556 โครงการได้กำหนดเป้าหมายของการดำเนินงาน คือ การสร้างความยั่งยืนในการปลูกพืชผัก ไม้ผล และเลี้ยงสัตว์ ตามองค์ความรู้โครงการหลวง โดยการพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรให้มีความเชี่ยวชาญและสามารถประสบความสำเร็จในการปลูกพืชต่างๆ และการเลี้ยงสัตว์ ได้อย่างแท้จริง สามารถพึ่งพาตนเองในระยะยาวมีการพัฒนาระบบการเพาะปลูกไปสู่มาตรฐานอาหารปลอดภัย และสามารถสร้างเครือข่ายการผลิตและการตลาดได้ โดยในปีปฏิทิน 2556 มีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 153 ครอบครัว ปลูกผักในโรงเรือนจำนวน 110 โรงเรือน มีรายได้รวมประมาณ 3.37 ล้านบาท และเกษตรกร 25 ครอบครัว เข้าร่วมโครงการปลูกไม้ผลโครงการหลวง มีรายได้รวมประมาณ 74,000 บาท

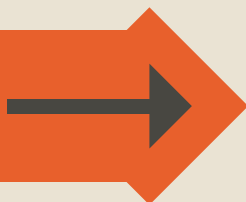
3) การเสริมสร้างความร่วมมือทางวิชาการกับประเทศอื่นๆ

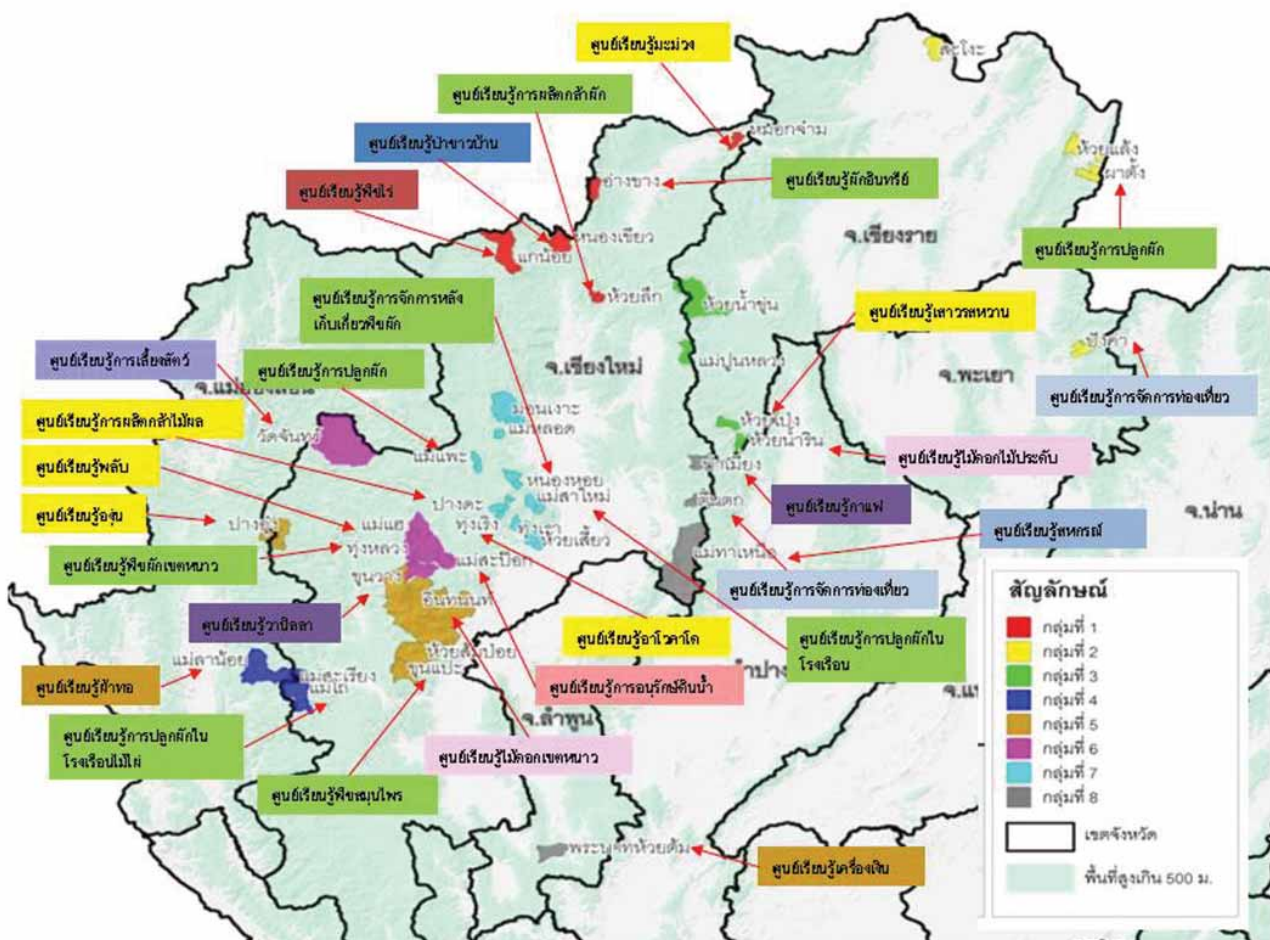
อาทิ ความร่วมมือด้านการปลูกไม้ผลเขตร้อนกับประเทศออสเตรเลีย ความร่วมมือด้านพลังงานทดแทนและการเกษตรอื่นๆ กับ Yunnan Normal University และ Yunnan Academy Agricultural Sciences (YAAS) สาธารณรัฐประชาชนจีน รวมทั้งด้านการเกษตรอินทรีย์กับประเทศเดนมาร์ก

ยุทธศาสตร์

การพัฒนาศักยภาพเกษตรกร
และขยายผลโครงการหลวง

ANNUAL REPORT
2013

ยุทธศาสตร์การพัฒนาศูนย์ โครงการหลวงและขยายผลโครงการหลวง

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) มีภารกิจสำคัญด้านการพัฒนา คือ การสนับสนุนงานโครงการหลวง และการขยายผลสำเร็จของโครงการหลวงไปพัฒนาพื้นที่สูงอื่นๆ ของประเทศ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้พื้นที่สูงเกิดการพัฒนาอย่างสมดุลทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยในปีงบประมาณ 2556 มีการดำเนินงานใน 3 แผนงาน คือ

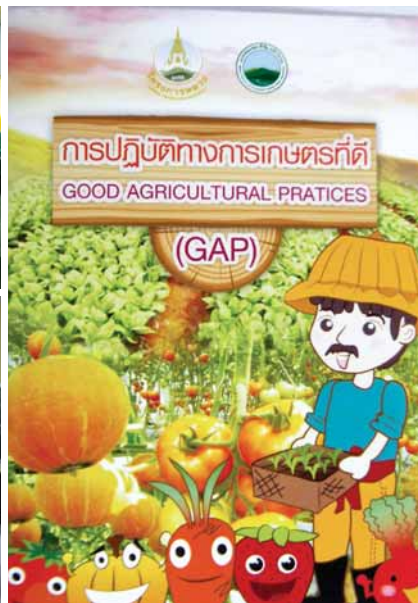
1. แผนงานสนับสนุนการพัฒนาเชิงบูรณาการในพื้นที่โครงการหลวง
2. แผนงานการขยายผลโครงการหลวงเพื่อการพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน
3. แผนงานการจัดการองค์ความรู้และการสร้างเครือข่ายการพัฒนาพื้นที่สูง

1. แผนงานการสนับสนุนการพัฒนาเชิงบูรณาการ ในพื้นที่โครงการหลวง

ดำเนินงานสนับสนุนงานด้านการพัฒนาของโครงการหลวง เพื่อสนับสนุนให้พัฒนาไปสู่การเป็นต้นแบบและศูนย์เรียนรู้ การพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน ตามเป้าหมายของโครงการหลวง โดยดำเนินโครงการพัฒนา 15 โครงการ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานพัฒนาในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง 38 แห่ง ใน 4 ด้าน คือ การพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ การอนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การพัฒนาสังคมและชุมชน และการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

1.1 การพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ

ดำเนินโครงการสนับสนุนการถ่ายทอดเทคโนโลยีและการเรียนรู้การปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ 6 โครงการ คือ โครงการสนับสนุนการถ่ายทอดเทคโนโลยีและการเรียนรู้การปลูกพืชผักและสมุนไพร โครงการสนับสนุนการถ่ายทอดเทคโนโลยีและการเรียนรู้การปลูกผักอินทรีย์ โครงการสนับสนุนการถ่ายทอดเทคโนโลยีและการเรียนรู้การปลูกไม้ดอก โครงการสนับสนุนการถ่ายทอดเทคโนโลยีและการเรียนรู้การปลูกไม้ผล โครงการสนับสนุนการถ่ายทอดเทคโนโลยีและการเรียนรู้การปลูกชาและกาแฟอบิวก้า และโครงการสนับสนุนการถ่ายทอดเทคโนโลยีและการเรียนรู้การเลี้ยงสัตว์ โดยมีผลงานสำคัญ คือ สนับสนุนการพัฒนาศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทั้ง 38 แห่ง เพื่อเป็นศูนย์เรียนรู้ โดยพัฒนาแปลงเรียนรู้ 155 แห่ง ประกอบด้วย แปลงเรียนรู้ไม้ดอก 23 แห่ง ไม้ผล 71 แห่ง ผักอินทรีย์ 18 แห่ง ชาและกาแฟ 23 แห่ง พืชผักและสมุนไพร 8 แห่ง พัฒนาเจ้าหน้าที่และเกษตรกรผู้นำ 199 คน เพื่อเป็นวิทยากร ทำการสังเคราะห์องค์ความรู้และจัดทำเป็นสื่อสำหรับการเรียนรู้รูปแบบต่างๆ 23 เรื่อง เช่น การเพาะเมล็ดไม้ดอกไม้ประดับ การปลูกสตรอเบอร์รี่ มาตรฐานและหลักการทำเกษตรอินทรีย์ของมูลนิธิโครงการหลวง การป้องกันกำจัดมอดเจาะผลกาแฟ เป็นต้น และได้สนับสนุนการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาในการผลิตพืชและการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร โดยถ่ายทอดเทคโนโลยี และผลการวิจัยใหม่ๆ แก่เกษตรกร จำนวน 44,429 ราย

1.2 การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ดำเนินโครงการเพื่อสนับสนุนงานด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่โครงการหลวง 3 โครงการ คือ โครงการพัฒนาคุณภาพผลผลิตตามมาตรฐานอาหารปลอดภัย โครงการรณรงค์เพื่อลดใช้สารเคมีบนพื้นที่สูงและเฝ้าระวังการปนเปื้อนมลพิษในสิ่งแวดล้อม และโครงการป่าชาวบ้านในพระราชูปถัมภ์ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดยมีผลงานที่สำคัญ คือ

1.2.1 โครงการพัฒนาคุณภาพผลผลิตตามมาตรฐานอาหารปลอดภัย

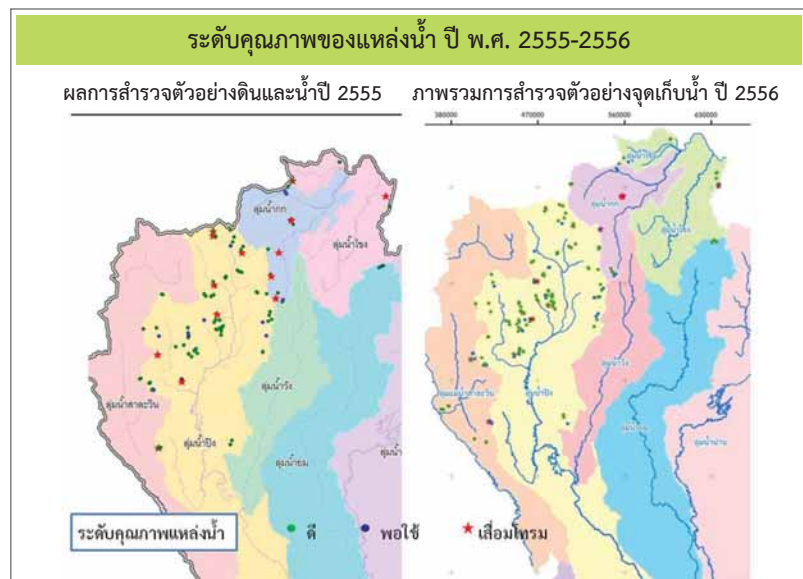
สนับสนุนการพัฒนาคุณภาพผลผลิตตามมาตรฐานอาหารปลอดภัย และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีแก่เกษตรกรในพื้นที่โครงการหลวงและโครงการขยายผลโครงการหลวง 5,556 ราย และถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีแก่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมผัก ไม้ผล เจ้าหน้าที่คัดบรรจุ และผู้ปฏิบัติงานในโรงคัดบรรจุ 1,609 ราย สนับสนุนการส่งเสริมระบบการเพาะปลูกที่ดี (GAP) ในศูนย์พัฒนาโครงการหลวง 37 แห่ง โดยมีเกษตรกร 3,771 ราย ได้รับการรับรองแหล่งผลิตพืชผัก 24 ตระกูล 123 ชนิด พื้นที่ 8,122.64 ไร่ และเกษตรกร 1,778 ราย ได้รับการรับรองแหล่งผลิตไม้ผล 20 ชนิด พื้นที่ 5,905.135 ไร่ ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง 14 แห่ง ได้รับการรับรองระบบมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ นอกจากนี้ได้สนับสนุนการพัฒนาศูนย์รวบรวมผลผลิตและโรงคัดบรรจุสินค้าเกษตรของโครงการหลวง 12 แห่ง เพื่อขอการรับรองมาตรฐาน GMP/HACCP ได้แก่ ศูนย์ผลิตผลโครงการหลวงเชียงใหม่ แม่ป๋นหลวง แม่แฮ หองหอย แม่โถ ห้วยลึก ผาตั้ง ปางตะ แม่สาใหม่ แม่ทาเหนือ หมอกจำม และห้วยลึก โดยได้รับการรับรองตามมาตรฐาน GMP/HACCP ของกระทรวงสาธารณสุข และมาตรฐาน Codex นอกจากนี้ได้พัฒนาศูนย์พัฒนาโครงการหลวง 3 แห่ง คือ หองหอย แม่ป๋นหลวง และขุนแปะ ให้เป็นศูนย์เรียนรู้การพัฒนาคุณภาพผลผลิตตามมาตรฐานอาหารปลอดภัย และจัดทำสื่อเผยแพร่เรื่องมาตรฐานการเพาะปลูกที่ดี (GAP)

1.2.2 โครงการการรณรงค์เพื่อลดใช้สารเคมีบนพื้นที่สูงและเฝ้าระวังการปนเปื้อนมลพิษในสิ่งแวดล้อม

สนับสนุนกิจกรรมเฝ้าระวังการปนเปื้อนของสารพิษตกค้างในสิ่งแวดล้อม โดยตรวจวิเคราะห์ดินและน้ำในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทั้ง 38 แห่ง จำนวน 266 ตัวอย่าง ซึ่งพบว่ามีความปลอดภัยอยู่ในมาตรฐานแหล่งน้ำประเภทที่ 3 และเฝ้าระวังผลกระทบของสารเคมีต่อเกษตรกร โดยตรวจหาปริมาณสารพิษกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟตและคาร์บาเมตในกระแสน้ำของเกษตรกร 3,739 ราย พบว่าเกษตรกรได้รับผลกระทบลดลง โดยอยู่ในระดับปกติและปลอดภัยเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.27 และมีการป้องกันการปนเปื้อนของสารเคมีสู่สิ่งแวดล้อม โดยการเก็บรวบรวมภาชนะบรรจุสารเคมีที่ใช้แล้วจำนวน 6.62 ตัน และนำไปกำจัดด้วยวิธีที่ถูกต้องตามหลักมาตรฐานสากล นอกจากนี้ยังได้สนับสนุนชุมชน 9 แห่ง ประชาชน 1,251 ราย ในการทำกิจกรรมเฝ้าระวังและลดการปนเปื้อนมลพิษในสิ่งแวดล้อม

1.2.3 โครงการป่าชาวบ้านในพระราชูปถัมภ์ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

สนับสนุนการผลิตต้นไม้โตเร็วสำหรับส่งเสริมปลูกป่าชาวบ้านในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง 18 แห่ง จำนวน 234,057 กล้า สนับสนุนการพัฒนาศูนย์พัฒนาโครงการหลวง 3 แห่ง ให้เป็นศูนย์เรียนรู้ป่าชาวบ้าน พร้อมทั้งสังเคราะห์องค์ความรู้จัดทำสื่อเผยแพร่เรื่องการจัดการต้นไม้อาชาวบ้าน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่โครงการหลวง 38 แห่ง จำนวน 3,036 ราย ในการทำกิจกรรมอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ จัดทำแนวกันไฟระยะทางรวม 91 กิโลเมตร การปลูกป่าชุมชน และการปลูกป่าต้นน้ำ เป็นต้น และได้ถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีแก่เกษตรกร จำนวน 2,802 ราย

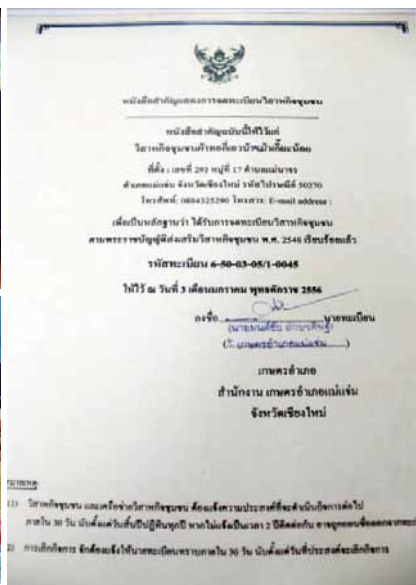

1.3 การพัฒนาสังคมและชุมชน

ดำเนินโครงการเพื่อสนับสนุนงานด้านการพัฒนาสังคมและชุมชนในพื้นที่โครงการหลวง 4 โครงการ คือ โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนบนพื้นที่สูงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โครงการพัฒนาเครือข่ายเยาวชนบนพื้นที่สูง โครงการฟื้นฟูและอนุรักษ์งานหัตถกรรมของชนเผ่าบนพื้นที่สูง และโครงการเตรียมความพร้อมชุมชนด้านการท่องเที่ยว โดยมีผลงานที่สำคัญ คือ

1.3.1 โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนบนพื้นที่สูง

สนับสนุนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยส่งเสริมให้ชุมชนในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง 38 แห่ง จำนวน 44 ชุมชน ประชาชน จำนวน 2,691 ราย ร่วมกันจัดทำแผนชุมชน เพื่อวางแผนการพัฒนาได้ด้วยตนเอง และดำเนินกิจกรรมการพัฒนา โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน จำนวน 56 กิจกรรม ประชาชน จำนวน 5,678 คน การปรับปรุงสิ่งก่อสร้างที่เป็นสาธารณประโยชน์ของชุมชน มีการส่งเสริมให้ชุมชนดำเนินชีวิตตามแนวของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยสนับสนุนกิจกรรมการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เช่น การทำบัญชีครัวเรือน การปลูกผักสวนครัวรั้วกินได้ และการออมทรัพย์ด้วยกระบอกไม้ไผ่ เป็นต้น จำนวน 38 ชุมชน ผู้เข้าร่วมจำนวน 2,308 คน มีการสนับสนุนกิจกรรมหมู่บ้านน่าอยู่ (สิ่งแวดล้อมดี และปลอดภัย) จำนวน 40 หมู่บ้าน ผู้เข้าร่วมจำนวน 2,479 คน สนับสนุนกิจกรรมการสืบสานวัฒนธรรมและประเพณี และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน จำนวน 40 กิจกรรม ผู้เข้าร่วมจำนวน 2,506 คน ส่งเสริมการรวมกลุ่มในด้านต่างๆ 150 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มอาชีพ 27 กลุ่ม กลุ่มเลี้ยงสัตว์ 15 กลุ่ม กลุ่มหัตถกรรม 35 กลุ่ม กลุ่มออมทรัพย์ 11 กลุ่ม กลุ่มสหกรณ์ 38 กลุ่ม กลุ่มเตรียมสหกรณ์ 2 กลุ่ม กลุ่มท่องเที่ยว 14 กลุ่ม และกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 8 กลุ่ม สมาชิก 1,251 และส่งเสริมกิจกรรมของกลุ่มเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาไปสู่สถาบันเกษตรกรหรือวิสาหกิจชุมชน จำนวน 46 กิจกรรม ผู้เข้าร่วมจำนวน 2,251 คน และพัฒนาเจ้าหน้าที่และผู้นำชุมชน 284 ราย ในด้านการบริหารจัดการและเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มเพื่อพัฒนาไปสู่สถาบันเกษตรกร

1.3.2 โครงการพัฒนาเครือข่ายเยาวชนบนพื้นที่สูง

สนับสนุนการพัฒนาเยาวชนในพื้นที่โครงการหลวงและขยายผลโครงการหลวงให้เป็นเยาวชนที่มีคุณภาพ โดยพัฒนาเยาวชนด้านการเป็นผู้นำ จำนวน 180 ราย ด้านการเรียนรู้ฐานพัฒนาพื้นที่สูงและการเกษตรตามแนวทางโครงการหลวง จำนวน 145 ราย และด้านการคิดวิเคราะห์และทำโครงการพัฒนา จำนวน 733 ราย

ส่งเสริมให้เยาวชนรวมกลุ่มเพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เสริมสร้างความสามัคคี และทำประโยชน์เพื่อชุมชน โดยสนับสนุนกิจกรรมกลุ่มเยาวชนด้านการสืบทอดวัฒนธรรมและประเพณี 10 กิจกรรม เยาวชนเข้าร่วม 690 ราย ด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 15 กิจกรรม เยาวชนเข้าร่วม 842 ราย ด้านเสริมสร้างทักษะการประกอบอาชีพ 10 กิจกรรม เยาวชนเข้าร่วม 686 ราย และด้านอื่นๆ เช่น การแข่งขันกีฬา 10 กิจกรรม เยาวชนเข้าร่วม 492 ราย และสนับสนุนกิจกรรมกระบวนการกลุ่ม 15 ครั้ง เยาวชนเข้าร่วม 300 ราย

พัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งเครือข่ายเยาวชนบนพื้นที่สูง โดยสนับสนุนการจัดค่ายพัฒนาทักษะอาชีพของยุวเกษตรกรในโรงเรียน และค่ายเยาวชนหัวใจไทยใสใจสิ่งแวดล้อม 2 ครั้ง เยาวชนเข้าร่วม 129 ราย และสนับสนุนการเผยแพร่และเชิดชูเยาวชนที่กระทำความดีและมีผลงานดีเด่นในด้านต่างๆ 2 ครั้ง เยาวชนเข้าร่วมกิจกรรม 471 ราย เพื่อส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

1.3.3 โครงการฟื้นฟูและอนุรักษ์งานหัตถกรรมของชนเผ่าบนพื้นที่สูง

สนับสนุนการฟื้นฟูและอนุรักษ์งานหัตถกรรมของชนเผ่าบนพื้นที่สูง โดยอนุรักษ์ลวดลายดั้งเดิมของหัตถกรรมผ้าที่เป็นภูมิปัญญาและใกล้สูญหายของ 2 ชนเผ่า คือ เมี่ยน (เย้า) และกะเหรี่ยง (ปกาเกอญอ) โดยจัดทำลวดลายตัวอย่างเพื่อเก็บรวบรวม และจัดทำทะเบียนผู้รู้ในการผลิตลวดลายดังกล่าว และได้ฟื้นฟูภูมิปัญญาด้านหัตถกรรมแบบดั้งเดิมของชนเผ่า 5 เรื่อง คือ การปักผ้าลวดลายดั้งเดิมของชนเผ่าเย้า การย้อมสีธรรมชาติ การทอผ้าคะฉิ่น การย้อมสีผ้าจากวัสดุธรรมชาติ การปักและตัดเย็บผ้าแบบดั้งเดิมของชนเผ่าอาข่า โดยถ่ายทอดความรู้สืบทอดแก่คนในชุมชน 120 ราย ทั้งนี้ได้พัฒนาผู้รู้ในงานหัตถกรรมท้องถิ่นที่มีคุณค่า การแปรรูปและพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมของชนเผ่าเพื่อเพิ่มมูลค่า 18 ราย

สนับสนุนการสร้างรายได้เสริมแก่ชุมชนจากงานหัตถกรรม โดยส่งเสริมให้รวมกลุ่ม 25 กลุ่ม สมาชิก 555 ราย คัดเลือกงานหัตถกรรมที่มีศักยภาพ และพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์หัตถกรรมเพื่อการจำหน่าย โดยมีรายได้จากการจำหน่ายสินค้า 4,152,082 บาท ทั้งนี้ได้สนับสนุนการพัฒนาทักษะด้านการบริหารจัดการกลุ่มและการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรม โดยจัดการอบรมและศึกษาดูงานให้กับกลุ่ม 10 กลุ่ม ผู้เข้าร่วม 235 ราย และเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่ม โดยสนับสนุนการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อให้ได้มาตรฐาน 10 กลุ่ม ผู้เข้าร่วม 265 คน และส่งเสริมการตลาดและเผยแพร่งานหัตถกรรมโดยการจัดนิทรรศการ จำนวน 8 ครั้ง

1.3.4 โครงการเตรียมความพร้อมชุมชนด้านการท่องเที่ยว

สนับสนุนการเตรียมความพร้อมชุมชนด้านการท่องเที่ยว โดยส่งเสริมการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการใน 38 ชุมชน มีผู้เข้าร่วมจำนวน 1,343 คน ซึ่งได้แผนพัฒนาการท่องเที่ยวของ 22 ชุมชน และเสนอแผนเพื่อขอการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานต่างๆ แล้ว 4 แผน คือ แผนการพัฒนาชุมชนโดยเน้นเอกลักษณ์และมาตรฐานคุณภาพต่างๆ ของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน แผนพัฒนาการท่องเที่ยวตำบลห้วยเขย่งปี 2557-2559 ของสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดกาญจนบุรี แผนพัฒนาการท่องเที่ยวดอยแม่สลอง ของการท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดเชียงราย และแผนพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงผาตั้ง และศูนย์ฯ ห้วยแล้ง ของอบต.ปอ และเทศบาลตำบลท่าข้าม

สนับสนุนกระบวนการบริหารจัดการท่องเที่ยวของชุมชน โดยจัดการศึกษาดูงานเพื่อให้ความรู้ในด้านต่างๆ คือ ด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยชุมชนมีส่วนร่วม ผู้เข้าร่วมจำนวน 222 ราย และด้านการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและกลุ่มสหกรณ์ด้านการท่องเที่ยว ผู้เข้าร่วมจำนวน 135 ราย และร่วมกับชุมชน 14 ชุมชน และผู้เข้าร่วมจำนวน 455 ราย สสำรวจและจัดทำข้อมูลทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว โดยพบแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว คือ เส้นทางท่องเที่ยวทางธรรมชาติ 11 เส้นทาง เส้นทางท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม 2 เส้นทาง และเส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตร 3 เส้นทาง

สนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก และฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดความยั่งยืน โดยสนับสนุนกิจกรรมชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานของกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา 15 ชุมชน ผู้เข้าร่วม 947 ราย สนับสนุนการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนด้านประเพณีและศิลปวัฒนธรรม 14 ครั้ง ผู้เข้าร่วม 1,356 ราย และด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม 13 ครั้ง ผู้เข้าร่วม 1,252 ราย มีการจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์และป้ายบอกเส้นทางท่องเที่ยวที่สำคัญ 10 แห่ง ปรับปรุงศูนย์บริการนักท่องเที่ยวและร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน 7 แห่ง และสนับสนุนกิจกรรมของกลุ่มท่องเที่ยว 5 กลุ่ม ผู้เข้าร่วม 281 ราย ในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการท่องเที่ยว

สนับสนุนการพัฒนามาตรฐานสินค้าบริการด้านการท่องเที่ยว ให้เป็นไปตามมาตรฐานของกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา โดยจัดอบรมให้ความรู้ในด้านต่างๆ คือ ด้านการเป็นวิทยากรและผู้นำเที่ยวภายในชุมชน ผู้เข้าร่วม 44 ราย การพัฒนามาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน ผู้เข้าร่วม 217 ราย และด้านการพัฒนามาตรฐานที่พักชุมชน ผู้เข้าร่วม 154 ราย

สนับสนุนการประชาสัมพันธ์และแนะนำแหล่งท่องเที่ยว โดยจัดทำสารคดีเผยแพร่ผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์ร่วมกับ สทท.11 จำนวน 12 เรื่อง รวม 20 ครั้ง จัดทำสื่อเอกสารแผ่นพับประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว 5 แห่ง จัดกิจกรรมทดสอบและแนะนำแหล่งท่องเที่ยวแก่สื่อมวลชนและผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว จำนวน 7 ครั้ง ผู้เข้าร่วม จำนวน 253 ราย และการจัดนิทรรศการส่งเสริมการท่องเที่ยว 10 ครั้ง ทั้งนี้ในปี 2556 การท่องเที่ยวในพื้นที่โครงการหลวงได้สร้างรายได้รวม 294,830,471 บาท จากนักท่องเที่ยว 965,295 คน และสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงได้รับรางวัลดีเด่นประเภทองค์กรส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยว (ภาครัฐ)

1.4 การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

ดำเนินโครงการเพื่อสนับสนุนงานด้านการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการ 2 โครงการ คือ โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง และโครงการสนับสนุนการพัฒนาโครงการหลวงเพื่อเป็นศูนย์เรียนรู้ โดยมีผลงานที่สำคัญ

1.4.1 โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง

สนับสนุนการดำเนินงานพัฒนาเชิงบูรณาการของหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่โครงการ ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น โดยจัดประชุมบูรณาการแผนปฏิบัติการประจำปี พ.ศ.2556 ของหน่วยงานในคณะทำงานศูนย์พัฒนาโครงการหลวง 22 หน่วยงาน 221 กิจกรรม งบประมาณ 725,000,557 บาท และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการของคณะทำงานศูนย์พัฒนาโครงการหลวง 38 แห่ง โดยจัดประชุม 149 ครั้ง เพื่อติดตามผลการดำเนินงาน ปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินงานของหน่วยงานต่างๆ

สนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการของกลุ่มศูนย์พัฒนาโครงการหลวง 8 กลุ่ม โดยจัดประชุมเพื่อประสานความร่วมมือด้านงานพัฒนาระหว่างศูนย์พัฒนาโครงการหลวงต่างๆ รวมทั้งพื้นที่ขยายผลโครงการหลวงจำนวน 52 ครั้ง และสนับสนุนกิจกรรมเพื่อสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายการพัฒนา 6 กิจกรรม เช่น การสัมมนาและศึกษาดูงานเรื่อง “แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการปลูกพืชผักเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” การสัมมนาเรื่อง “การกำหนดทิศทางการพัฒนาร่วมกันระหว่างศูนย์พัฒนาโครงการหลวงกลุ่มศูนย์ฯ ที่ 5 และโครงการขยายผลโครงการหลวงลุ่มน้ำปิงตอนกลาง” และการสัมมนาเรื่อง “แผนความร่วมมือของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงกลุ่มที่ 6 และการพัฒนาผลผลิตให้ได้คุณภาพ” เป็นต้น

เพิ่มประสิทธิภาพการบูรณาการการปฏิบัติงานระหว่างโครงการหลวงและสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง โดยจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการจัดทำแผนปฏิบัติงานเชิงบูรณาการในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ปีงบประมาณ พ.ศ.2556 และจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการสรุปผลการปฏิบัติงานปีงบประมาณ พ.ศ.2556 และการกำหนดเป้าหมายการปฏิบัติปีงบประมาณ พ.ศ.2557 ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง นอกจากนี้ยังได้มีการประชุมเพื่อบูรณาการการดำเนินงานพัฒนาในสาขาต่างๆ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของโครงการหลวง และติดตาม ประสานงาน และสนับสนุนให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามแผนงาน

1.4.2 โครงการสนับสนุนการพัฒนาโครงการหลวงเพื่อเป็นศูนย์เรียนรู้

สนับสนุนการดำเนินงานพัฒนาโครงการหลวงเพื่อเป็นศูนย์เรียนรู้ โดยพัฒนาความพร้อมในด้านต่างๆ คือพัฒนาแหล่งเรียนรู้หรือสิ่งอำนวยความสะดวกของ ศูนย์เรียนรู้ 8 แห่ง คือ แหล่งเรียนรู้วานิลลา ไม้ดอก และไม้กระถางของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงตีนตก พืชไร่ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแก่งน้อย การปลูกผักในโรงเรือนของ ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ทาเหนือ การปลูกเสาวรสหวาน พืชผัก และสมุนไพรของ ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สะป๊อก พืชผักในโรงเรือนของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สาใหม่ เห็ดของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงม่อนเงาะ ผักอินทรีย์ของสถานีวิจัยเกษตรหลวงอินทนนท์ และแปลงเรียนรู้การเกษตรของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงพระบาทห้วยต้ม สนับสนุนการพัฒนาความพร้อมของวิทยากร 113 ราย ทั้งด้านทักษะในการจัดการเรียนรู้ การถ่ายทอด ความรู้และวิชาการ และสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ โดยประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ และจัดทำสื่อการเรียนรู้ 12 เรื่อง

สนับสนุนการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารในการจัดการเรียนรู้ โดยจัดทำแผนจัดการเรียนรู้ในพื้นที่โครงการหลวงและโครงการขยายผลโครงการหลวง และ ประเมินความพร้อมของศูนย์เรียนรู้ โดยทดสอบจัดกิจกรรมเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ 10 แห่ง ผู้เข้าเรียนรู้ 243 คน และจัดกิจกรรมเพื่อประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ศูนย์เรียนรู้ 9 ครั้ง มีผู้เข้าเรียนรู้ 2,900 ราย

2. แผนงานการขยายผลโครงการหลวงเพื่อการพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) ได้ดำเนินงานขยายผลสำเร็จของโครงการหลวง ซึ่งเป็นต้นแบบของการพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน ไปสู่การพัฒนาพื้นที่สูงอื่นๆ ของประเทศ ซึ่งมีอยู่ 3,829 กลุ่มบ้าน ในพื้นที่ 20 จังหวัด โดยปัจจุบันได้เข้าดำเนินงานพัฒนาแล้ว 1,066 กลุ่มบ้าน ภายใต้โครงการที่สำคัญ คือ

- 2.1 โครงการขยายผลโครงการหลวง
- 2.2 โครงการขยายผลโครงการหลวงเพื่อแก้ไขปัญหาพื้นที่ปลูกฝิ่นอย่างยั่งยืน
- 2.3 โครงการรักษาน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน

2.1 โครงการขยายผลโครงการหลวง

ปัจจุบันมีพื้นที่ดำเนินงาน 29 แห่ง 248 กลุ่มบ้าน ในพื้นที่ 6 ลุ่มน้ำหลักของประเทศ คือ ลุ่มน้ำปิง ลุ่มน้ำน่าน ลุ่มน้ำสาละวิน ลุ่มน้ำกก ลุ่มน้ำโขง และลุ่มน้ำแม่กลอง ดังนี้

1) โครงการขยายผลโครงการหลวงในพื้นที่ลุ่มน้ำปิง มีพื้นที่ดำเนินงาน 11 แห่ง จำนวน 89 กลุ่มบ้าน โดยพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ 10 แห่ง คือ โครงการขยายผลโครงการหลวงปางแดงใน ปางมะโอ ห้วยเป้า ป่าแป๊ ผาแตก โหล่งขอด ดอยปุย ปากกล้วย แม่ะละ และปางหินฝน และจังหวัดกำแพงเพชร 1 แห่ง คือ โครงการขยายผลโครงการหลวงคลองลาน

2) โครงการขยายผลโครงการหลวงในพื้นที่ลุ่มน้ำน่าน มีพื้นที่ดำเนินงาน 11 แห่ง จำนวน 72 กลุ่มบ้าน โดยทั้งหมดอยู่ในพื้นที่จังหวัดน่าน คือ โครงการขยายผลโครงการหลวงถ้ำเงี้ยวแก วังไผ่ ปางยาง สะเนียน น้ำแข่ง น้ำเค็ม น้ำแปง ไป๋คำ แม่จริม บ่อเกลือ และขุนสถาน

3) โครงการขยายผลโครงการหลวงในพื้นที่ลุ่มน้ำสาละวิน มีพื้นที่ดำเนินงาน 4 แห่ง จำนวน 51 กลุ่มบ้าน โดยอยู่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน 2 พื้นที่ คือ โครงการขยายผลโครงการหลวง สบเมย และแม่สามแลบ จังหวัดเชียงใหม่ 1 พื้นที่ คือ โครงการขยายผลโครงการหลวงสบโขง และพื้นที่จังหวัดตาก 1 แห่ง คือ โครงการขยายผลโครงการหลวงแม่สอง

4) โครงการขยายผลโครงการหลวงในพื้นที่ลุ่มน้ำกก มีพื้นที่ดำเนินงาน 1 แห่ง จำนวน 11 กลุ่มบ้าน คือ โครงการขยายผลโครงการหลวงวาวี จังหวัดเชียงราย

5) โครงการขยายผลโครงการหลวงในพื้นที่ลุ่มน้ำโขง มีพื้นที่ดำเนินงาน 1 แห่ง จำนวน 15 กลุ่มบ้าน คือ โครงการขยายผลโครงการหลวงแม่สะลอง จังหวัดเชียงราย

6) โครงการขยายผลโครงการหลวงในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่กลอง มีพื้นที่ดำเนินงาน 1 แห่ง จำนวน 10 กลุ่มบ้าน คือ โครงการขยายผลโครงการหลวงห้วยเขย่ง จังหวัดกาญจนบุรี

นอกจากนี้แล้วสถาบันยังได้ดำเนินการขยายผลโครงการหลวงในรูปแบบของการนำองค์ความรู้ของโครงการหลวงไปพัฒนาพื้นที่ โดยมีเจ้าหน้าที่ของสถาบันไปให้การฝึกอบรมและให้คำแนะนำเป็นครั้งคราวในพื้นที่จังหวัดแพร่ 2 แห่ง จังหวัดแม่ฮ่องสอน 2 แห่ง จังหวัดเชียงราย 1 แห่ง จังหวัดเพชรบูรณ์ 1 แห่ง

ยุทธศาสตร์ที่ 2

ยุทธศาสตร์การพัฒนาอาชีพและเสริมสร้างความเข้มแข็งของชนและชุมชน

การพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ

ได้พัฒนาการประกอบอาชีพของประชาชนในพื้นที่เป้าหมาย โดยศึกษาและวิเคราะห์ชุมชนเป้าหมาย กำหนดแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสมกับภูมิสังคมและตรงกับความต้องการของชุมชน และนำองค์ความรู้โครงการหลวงด้านการปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์ และอาชีพนอกภาคเกษตร มาถ่ายทอดแก่เกษตรกรเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ และนำไปสู่การพัฒนาอาชีพ ทั้งเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารและการสร้างรายได้ ผลการดำเนินงานมีดังนี้

- 1) เกษตรกรที่ได้รับการพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี 44,370 ราย
 - 2) ส่งเสริมให้เกษตรกร 7,929 ครัวเรือน นำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพ ประกอบด้วย ส่งเสริมการปลูกพืชชนิดต่างๆ ได้แก่ ไม้ผล พืชผัก ไม้ดอก พืชไร่ ข้าว และอื่นๆ
 - 3) เกษตรกร จำนวน 5,504 ครัวเรือน ได้รับการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ต่างๆ ได้แก่ โค กระบือ สุกร ไก่ กระต่าย สัตว์น้ำ และอื่นๆ 714 ครัวเรือน
 - 4) ส่งเสริมอาชีพนอกภาคการเกษตร ได้แก่ งานหัตถกรรม และการท่องเที่ยว ให้แก่เกษตรกร 1,711 ครัวเรือน
- ผลจากการดำเนินงานดังกล่าว ทำให้ในปี 2556 เกษตรกรมีรายได้รวมเพิ่มขึ้นเป็น 72,441,295 บาท โดยเป็นรายได้ภาคการเกษตร 71,161,068 บาท และรายได้นอกภาคการเกษตร 1,280,227 บาท (ปี 2555 เกษตรกรมีรายได้รวม 38,054,189 บาท ภาคเกษตร 37,709,567 บาท และนอกภาคเกษตร 344,622 บาท)

การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชนและชุมชน

1) ได้พัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยส่งเสริมให้ชุมชนในพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวงทั้ง 29 แห่ง ร่วมกันจัดทำแผนชุมชน เพื่อให้สามารถวางแผนพัฒนา และขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติได้ด้วยชุมชนเอง โดยการสนับสนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานภาครัฐ และได้ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนรวมกลุ่มกัน เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งในการดำรงชีวิตหรือดำเนินกิจกรรมต่างๆ เช่น กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ และกลุ่มอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนพัฒนาให้กลุ่มเข้มแข็งและสามารถตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชนหรือสถาบันเกษตรกร โดยสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ของกลุ่ม ได้แก่ การอบรม ศึกษาดูงาน การประชุม และการบริหารจัดการกลุ่ม ปัจจุบันมีกลุ่มในพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง 255 กลุ่ม สมาชิก 9,189 ราย ประกอบด้วย กลุ่มอาชีพทั้งในและนอกภาคเกษตร เช่น หัตถกรรม ท่องเที่ยว และการแปรรูป 45 กลุ่ม สมาชิก 1,392 คน และกลุ่มด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม เช่น กลุ่มเยาวชน กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเตรียมสหกรณ์ และกลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นต้น จำนวน 210 กลุ่ม สมาชิก 7,797 ราย

2) ส่งเสริมให้ชุมชนดำเนินชีวิตตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ เช่น การทำบัญชีครัวเรือน การออมทรัพย์ การพัฒนาหมู่บ้านสะอาดและน่าอยู่ และการสืบสานวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามของชุมชน

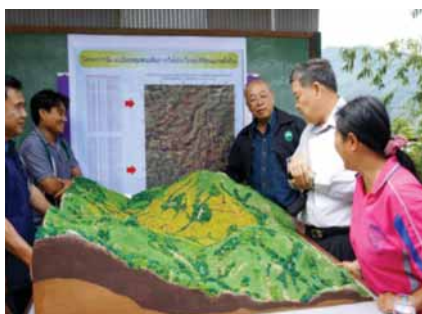

ยุทธศาสตร์ที่ 3

ยุทธศาสตร์การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ได้ดำเนินโครงการเพิ่มศักยภาพการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตชุมชนบนพื้นที่สูงในพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง โครงการสนับสนุนและรณรงค์ปลูกหญ้าแฝกเพื่อการพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน และโครงการส่งเสริมการจัดทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพในการเพิ่มผลผลิตพืช โดยมีกิจกรรมสำคัญ คือ

- 1) กำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อฟื้นฟู และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวง 10 แห่ง 11 หมู่บ้าน จำนวน 2,193 แปลง พื้นที่ 21,650 ไร่
- 2) กำหนดพื้นที่เกษตรและพื้นที่ป่า และส่งเสริมการปลูกป่าฟื้นฟูระบบนิเวศต้นน้ำ ป่าเปียก ป่าพื้นบ้านอาหารชุมชน และปลูกเป็นแนวเขตกันชนระหว่างพื้นที่ป่า พื้นที่ 9,687 ไร่
- 3) จัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น สร้างกฎระเบียบ การทำป้ายแนวเขต การทำแนวกันไฟ การลาดตระเวนป่า การจัดทำเส้นทางศึกษาธรรมชาติ การสร้างฝายชะลอน้ำและดักตะกอน และการพัฒนาแหล่งน้ำ เป็นต้น
- 4) ส่งเสริมการปลูกป่าชาวบ้าน จำนวน 126,076 ต้น ในพื้นที่ของเกษตรกร
- 5) จัดทำฝายชะลอน้ำ 224 แห่ง และฝายกั้นถาวร 54 แห่ง เพื่อสร้างความชุ่มชื้นและแหล่งน้ำขนาดเล็ก
- 6) ส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝกเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่เสี่ยงต่อการชะล้างพังทลาย จำนวน 1,751,000 กล้า รวมทั้งรณรงค์การปลูกหญ้าแฝกในพื้นที่วิกฤต เพื่อป้องกันการพังทลายของดินในพื้นที่โครงการขยายผลฯ 3 แห่ง ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมด 227 ราย และส่งเสริมผลิตกล้าพันธุ์หญ้าแฝก 30 แห่ง พื้นที่ 22.5 ไร่
- 7) ส่งเสริมการทำปุ๋ยหมักเพื่อฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน 31 พื้นที่ จำนวน 170 ตัน รวมทั้ง ให้ความรู้เรื่องการทำปุ๋ยหมักแก่เกษตรกร 259 ราย ใน 8 พื้นที่ และร่วมกับชุมชนรณรงค์ลดการใช้สารเคมีในพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวง 21 แห่ง

ยุทธศาสตร์ที่ 4

ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ การสื่อสาร และการตลาด

1) ดำเนินโครงการพัฒนาความเข้มแข็งของระบบตลาดชุมชนในพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง โดยถ่ายทอดความรู้ แก่เกษตรกร จำนวน 359 ราย ประกอบด้วย ความรู้ด้านการวางแผนการผลิตและการตลาด จำนวน 213 ราย ด้านการพัฒนากระบวนการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว และบรรจุภัณฑ์ จำนวน 86 ราย และด้านโลจิสติกส์ จำนวน 60 ราย นอกจากนี้ ได้ส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มด้านการผลิตและการตลาด 10 กลุ่ม และให้ความรู้ด้านกระบวนการบริหารจัดการกลุ่ม จำนวน 173 ราย ด้านการเงินและการจัดทำบัญชี จำนวน 132 ราย และด้านการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานกลุ่ม จำนวน 47 ราย

2) สนับสนุนเกษตรกรในการศึกษาความต้องการตลาด และจัดหาตลาดผู้รับซื้อผลผลิตพืชผัก ไม้ผล ไม้ดอก พืชไร่ กาแฟ และปศุสัตว์ ให้แก่เกษตรกร 18 แห่ง รวมทั้ง จัดทำแผนการผลิตในพื้นที่ขยายผลโครงการหลวงที่เหมาะสม จำนวน 7,612 ต้น ซึ่งสร้างรายได้แก่เกษตรกร จำนวน 72,441,295 ล้านบาท โดยมีมูลค่าการจำหน่ายเป็นสินค้า 53,364,992 บาท และมูลค่าบริโภคคิดเป็น 19,076,303 บาท ตลอดจนมีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการจำหน่ายผลผลิตของชุมชน 6 ครั้ง และพัฒนาโรงรวบรวมและคัดบรรจุผลผลิตชั่วคราว 16 แห่ง

3) สถาบันได้จัดตั้งคณะทำงานประสานงานผลิตและตลาดขึ้น เพื่อให้การบริหารจัดการด้านการตลาดในพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวงเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยได้วิเคราะห์และกำหนดรูปแบบตลาดในพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวง 4 รูปแบบ คือ ตลาดชุมชน ตลาดท้องถิ่น ตลาดข้อตกลง และตลาดโครงการหลวง มีการวางแผนงานดำเนินงานด้านการผลิตและการตลาด กำกับและติดตามให้การดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมาย รวมทั้ง การแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่างๆ

ระบบการส่งเสริมการผลิตและการตลาดของโครงการขยายผลโครงการหลวง

ยุทธศาสตร์ที่ 5

ยุทธศาสตร์การพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน

ประสานงานและให้การสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงาน ในขณะทำงานโครงการขยายผลโครงการหลวง ในการเข้าดำเนินงาน พัฒนาปัจจัยพื้นฐานต่างๆ ให้แก่ชุมชน เช่น แหล่งน้ำ และเส้นทางคมนาคมขนส่ง เป็นต้น โดยให้ตรงกับความต้องการของชุมชน และมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

ยุทธศาสตร์ที่ 6

ยุทธศาสตร์การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

สนับสนุนการดำเนินงานพัฒนาเชิงบูรณาการของหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่ขยายผลโครงการหลวงให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น โดยจัดประชุมบูรณาการแผนปฏิบัติการประจำปี พ.ศ.2556 ของหน่วยงานในขณะทำงานโครงการขยายผลโครงการหลวง 29 หน่วยงาน มีหน่วยงานที่ร่วมปฏิบัติงาน รวม 15 หน่วยงาน งบประมาณทั้งสิ้น 205,579,948 บาท และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการของคณะกรรมการโครงการขยายผลโครงการหลวง 29 แห่ง โดยจัดประชุมคณะกรรมการระดับอำเภอในพื้นที่ 20 อำเภอ 36 ครั้ง เพื่อติดตามผลการดำเนินงาน ปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินงานของหน่วยงานต่างๆ

2.2 โครงการขยายผลโครงการหลวงเพื่อแก้ไขปัญหาพื้นที่ปลูกฝิ่นอย่างยั่งยืน

ดำเนินการพัฒนาในพื้นที่ที่มีการปลูกฝิ่นซ้ำซาก ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ตามแนวทางของโครงการหลวง ควบคู่ไปกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน และการฟื้นฟูอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของหน่วยงาน และชุมชนท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน ในพื้นที่ 10 แห่ง 115 กลุ่มบ้าน ภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนา 4 ยุทธศาสตร์ คือ

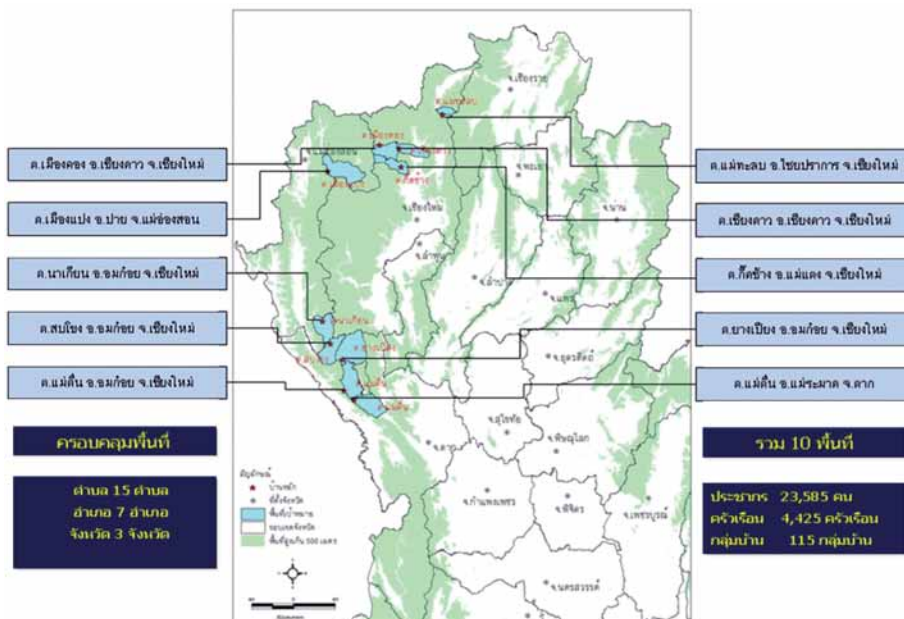
ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาอาชีพและการตลาด

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและการพัฒนาสังคม

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การบริหารจัดการและกำกับดูแล

แผนที่พื้นที่เป้าหมาย โครงการขยายผลโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหการปลูกฝิ่น

ยุทธศาสตร์ที่ 1

การพัฒนาอาชีพและการตลาด

พัฒนาและส่งเสริมอาชีพเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารและรายได้แก่เกษตรกร โดยมีผลการดำเนินงานดังนี้

- 1) ถ่ายทอดองค์ความรู้โครงการหลวงและภูมิปัญญาท้องถิ่นแก่เกษตรกร 8 หลักสูตร 2,201 ราย
- 2) จัดทำแปลงเรียนรู้ในพื้นที่ดำเนินงาน 10 แห่ง มีผู้เข้าเรียนรู้ 4,500 ราย
- 3) ส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพืชชนิดต่างๆ ประกอบด้วย

- **พืชอาหาร** คือ ข้าว ในพื้นที่ 3,705.5 ไร่ เกษตรกร 854 ครอบครัว สามารถเพิ่มผลผลิตข้าว เป็น 377 กิโลกรัมต่อไร่ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 26

- **พืชสร้างรายได้** จำนวน 5 ชนิด ได้แก่ ถั่ว พริกกะเหรี่ยง ข้าวโพดเหลื่อมถั่ว ไม้ผล และกาแฟอาราบิก้า พื้นที่รวม 1,740 ไร่ เกษตรกรมีรายได้ 11,724,643 บาท ซึ่งเพิ่มขึ้นร้อยละ 122 จากปี พ.ศ.2555 ทั้งนี้ กาแฟอาราบิก้าซึ่งเป็นพืชหลักเริ่มให้ผลผลิตจำนวน 78,738 กิโลกรัม มูลค่า 1,574,760 บาท

4) สำหรับอาชีพนอกภาคเกษตร ได้ส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนใน 2 พื้นที่ คือ ศูนย์ฯ ฟ้ายสวย และผาแดง และส่งเสริมงานหัตถกรรมชนเผ่า จำนวน 13 กลุ่ม เกษตรกรมีรายได้จากการจำหน่ายงานหัตถกรรม จำนวน 822 ชิ้น มูลค่า 129,663 บาท

ยุทธศาสตร์ที่ 2

การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและพัฒนาสังคม

เน้นการพัฒนาชุมชนโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อให้พึ่งพาตนเองได้ในระยะยาว โดยมีกิจกรรมที่สำคัญคือ จัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนและหน่วยงานในพื้นที่ จำนวน 22 แผน ผู้เข้าร่วมกิจกรรม 904 ราย รวมทั้งมีการพัฒนาศักยภาพการบริหารชุมชนของกลุ่มผู้นำ จำนวน 197 ราย และส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อพึ่งพาตนเองในรูปแบบกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน 10 กลุ่ม ตลอดจน สนับสนุนชุมชนในการทำกิจกรรมส่งเสริมความสามัคคีและสร้างจิตสำนึกของชุมชน เช่น วันต่อต้านยาเสพติดโลก และพัฒนาหมู่บ้านสะอาด เป็นต้น โดยมีเกษตรกรเข้าร่วม 997 ราย

ยุทธศาสตร์ที่ 3

การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ส่งเสริมให้ชุมชนในพื้นที่เป้าหมายทั้ง 10 แห่ง ใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ โดยจัดประชาพิจารณ์แผนการใช้ประโยชน์ที่ดินร่วมกับชุมชนและหน่วยงานในท้องถิ่น รวมทั้ง สนับสนุนการฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร พื้นที่ 5,000 ไร่ มีเกษตรกรเข้าร่วม 588 ราย สร้างฝายชะลอความชุ่มชื้น จำนวน 70 แห่ง เกษตรกรเข้าร่วม 414 ราย และจัดทำกฎระเบียบการใช้พื้นที่ป่าชุมชน 7 แห่ง เกษตรกรเข้าร่วม 267 ราย ตลอดจนจัดตั้งกลุ่มเยาวชนรักษ์ป่าไม้ 6 กลุ่ม สมาชิก 321 ราย จัดแปลงขยายพันธุ์หญ้าแฝกในพื้นที่ 10 ไร่ และรณรงค์ปลูกหญ้าแฝกเพื่ออนุรักษ์ในพื้นที่ลาดชัน จำนวน 380,000 กล้า เกษตรกรเข้าร่วม 489 ราย

ยุทธศาสตร์ที่ 4

ด้านการบริหารจัดการและกำกับดูแล

สนับสนุนการดำเนินงานพัฒนาเชิงบูรณาการของหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่ จำนวน 17 หน่วยงาน รวม 125 กิจกรรม งบประมาณรวม 114,832,410 บาท และบริหารจัดการโครงการเชิงบูรณาการโดยการมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามแผนแม่บท ทั้งระดับส่วนกลางและท้องถิ่น โดยจัดประชุมในระดับต่างๆ อาทิ คณะอนุกรรมการอำนวยการโครงการขยายผลโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่ปลูกฝิ่นอย่างยั่งยืน 2 ครั้ง คณะทำงานบริหารและประสานงานโครงการขยายผลโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่ปลูกฝิ่นอย่างยั่งยืน จำนวน 2 ครั้ง คณะกรรมการอำนวยการโครงการขยายผลโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่ปลูกฝิ่นอย่างยั่งยืนระดับจังหวัด 3 จังหวัด จังหวัดละ 1 ครั้ง คณะทำงานโครงการขยายผลโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่ปลูกฝิ่นอย่างยั่งยืนระดับอำเภอ 6 อำเภอ อำเภอละ 1 ครั้ง และคณะกรรมการระดับชุมชนทุกพื้นที่ 10 พื้นที่ เดือนละ 1 ครั้ง รวมทั้ง ได้ร่วมกับสถาบันสำรวจและติดตามการปลูกพืชเสพติด จัดทำและพัฒนาระบบฐานข้อมูลรายแปลง ในพื้นที่ศูนย์ฯ ทั้ง 10 แห่ง

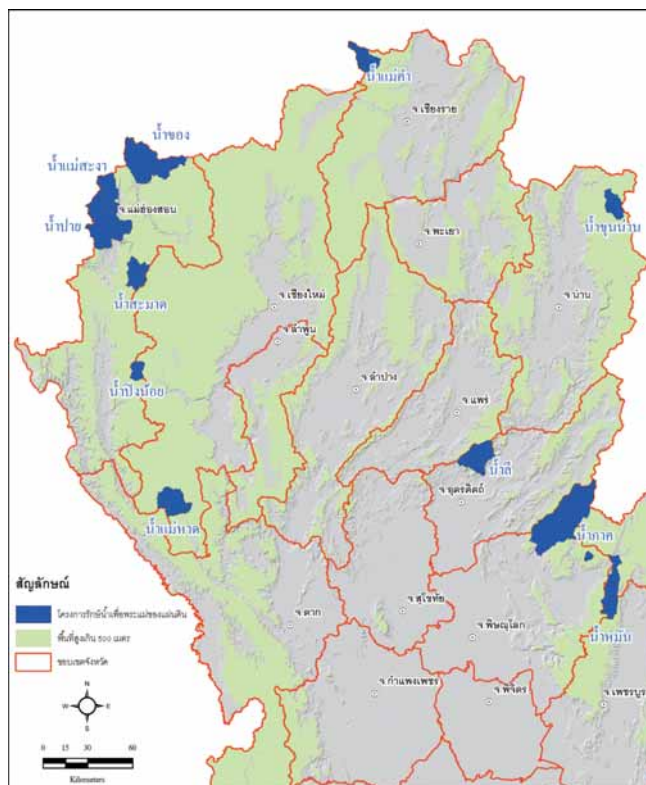

2.3 โครงการรักษาน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน

สถาบันได้ดำเนินงานสนองพระราชเสาวนีย์ของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ โดยทำหน้าที่เป็นกรรมการและเลขานุการในคณะกรรมการบริหารและกำกับดูแลโครงการ “รักษาน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน” มีบทบาทหน้าที่ในการประสานงานและบูรณาการระหว่างหน่วยงาน และให้การสนับสนุนการปฏิบัติงานแก่หน่วยงานในพื้นที่ โดยมีเป้าหมายพัฒนาให้ชุมชนในพื้นที่เป้าหมายมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สามารถดำรงชีวิตอยู่กับป่าไม้ได้อย่างเหมาะสม และยั่งยืน ตลอดจนลดการบุกรุกทำลายป่า และฟื้นฟูสภาพป่าต้นน้ำลำธารเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ คือ

- 1) จัดตั้งถิ่นฐานถาวรและพัฒนาชุมชนในพื้นที่ต้นน้ำและลุ่มน้ำตามพระราชดำริการอยู่ร่วมกันของคนและป่าอย่างสมดุลยั่งยืน
- 2) อนุรักษ์ พัฒนา และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ลุ่มน้ำ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อรักษาความสมดุลของระบบนิเวศอย่างยั่งยืน
- 3) สร้างโอกาสในการประกอบอาชีพและการมีงานทำให้กับประชาชนในพื้นที่ลุ่มน้ำ ให้พออยู่พอกินและพึ่งตนเองได้ มีความมั่นคงด้านอาหารเพื่อก้าวไปสู่การเลี้ยงชีพที่เหลือใช้
- 4) พัฒนาคุณภาพคนในชุมชนในพื้นที่ลุ่มน้ำให้มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีโอกาสเข้าถึงบริการพื้นฐาน ชุมชนท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง มีความมั่นคงปลอดภัย และคนมีคุณภาพชีวิตที่ดี
- 5) พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการพัฒนาในพื้นที่ลุ่มน้ำ มุ่งบูรณาการดำเนินงานอย่างเป็นองค์รวม เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันรองรับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงต่างๆ

การดำเนินงานพัฒนาของสถาบันในพื้นที่โครงการ 10 ลุ่มน้ำ คือ ลุ่มน้ำปิงน้อย ลุ่มน้ำแม่หาด ลุ่มน้ำน่าน ลุ่มน้ำภาค ลุ่มน้ำสี ลุ่มน้ำปาย ลุ่มน้ำของ ลุ่มน้ำแม่สะมาด ลุ่มน้ำแม่สะงา และลุ่มน้ำโขงตอนบน ครอบคลุมพื้นที่จำนวน 123 กลุ่มบ้านของ 6 จังหวัด คือ จังหวัดแม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ เชียงราย น่าน พิจิตร และอุตรดิตถ์ มีผลการดำเนินงานในยุทธศาสตร์ต่างๆ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1

การพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จัดทำฐานข้อมูลรายแปลงและการจัดทำแผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดิน ครอบคลุมพื้นที่ 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดน่าน รวม 812 ครัวเรือน รวมทั้ง ส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก 20,000 ต้น เกษตรกร 150 ราย และจัดทำฝายชะลอน้ำ 20 แห่ง โดยมีเกษตรกรที่ได้รับประโยชน์ 350 ราย

ยุทธศาสตร์ที่ 2

การพัฒนาและส่งเสริมอาชีพเพื่อยกระดับความเป็นอยู่ในการดำรงชีวิต

ถ่ายทอดความรู้จากโครงการหลวงแก่เกษตรกรในพื้นที่ 10 กลุ่มน้ำสาขา คือ กลุ่มน้ำปิงน้อย กลุ่มน้ำแม่หาด กลุ่มน้ำน่าน กลุ่มน้ำภาค กลุ่มน้ำลี กลุ่มน้ำปาย กลุ่มน้ำของ กลุ่มน้ำแม่สะมาด กลุ่มน้ำแม่สะงา กลุ่มน้ำโขงตอนบน โดยจัดฝึกอบรมและศึกษาดูงาน ให้แก่เกษตรกร 640 ราย และส่งเสริมการปลูกพืชเลี้ยงสัตว์ และการประมง แก่เกษตรกร 195 ราย พื้นที่ 24 ไร่ และ 79 บ่อ

ยุทธศาสตร์ที่ 3

การพัฒนานคนและคุณภาพชีวิตของชน

สนับสนุนการจัดทำแผนชุมชนในพื้นที่ลุ่มน้ำบ้านสบหาด อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 1,280 ราย และขยายผลการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันตามแนวพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อพัฒนาเด็กวัยเรียน ในพื้นที่ลุ่มน้ำปิงน้อย อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีนักเรียนที่ได้รับประโยชน์ จำนวน 92 ราย

ยุทธศาสตร์ที่ 4

การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) ในฐานะกรรมการและเลขานุการโครงการ ได้ประสานงานและติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานของหน่วยงานในพื้นที่ 10 กลุ่มน้ำ อย่างต่อเนื่อง มีการจัดประชุมคณะกรรมการบริหาร และกำกับดูแลโครงการรักษาน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน 1 ครั้ง จัดกิจกรรมบูรณาการของหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่โครงการฯ จำนวน 2 ครั้ง มีหน่วยงานเข้าร่วม 15 หน่วยงาน และมีเกษตรกรที่ได้รับประโยชน์ 221 ราย ตลอดจนจัดกิจกรรมตรวจเยี่ยมและนิเทศงานในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน และเชียงราย โดยคณะกรรมการบริหารและกำกับดูแลโครงการรักษาน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน จำนวน 2 ครั้ง

3. แผนงานการจัดการองค์ความรู้และสร้างเครือข่าย การพัฒนาพื้นที่สูง

ดำเนินการขยายผลโครงการหลวงในรูปแบบพิเศษ เน้นการถ่ายทอดองค์ความรู้โครงการหลวงไปสู่ชุมชนบนพื้นที่สูง โดยร่วมกับมูลนิธิโครงการหลวง สำนักงานการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) และมหาวิทยาลัย เชียงใหม่ เพื่อให้ชุมชนบนพื้นที่สูงได้รับการพัฒนาบนฐานความรู้ที่เหมาะสม และสามารถดำรงชีวิตอยู่กับทรัพยากรธรรมชาติ และ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางหลักของการพัฒนา โดยแบ่งลักษณะการดำเนินงานเป็น 2 ส่วน

3.1 พื้นที่ถ่ายทอดองค์ความรู้โครงการหลวง

ได้ถ่ายทอดองค์ความรู้โครงการหลวงให้กับชุมชนบนพื้นที่สูง โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครู ศสช. ที่มีอยู่ในชุมชน ผ่านสื่อองค์ความรู้โครงการหลวงรูปแบบต่างๆ เน้นการถ่ายทอดองค์ความรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพ วิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้ง การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยดำเนินการในพื้นที่ 113 ชุมชน โดยมีผู้เข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จำนวน 18,958 คน และสนับสนุนวัสดุประกอบการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ แก่เกษตรกร จำนวน 41 เรื่อง

3.2 พื้นที่พัฒนาศักยภาพชุมชนบนพื้นที่สูง

ดำเนินการพัฒนาพื้นที่ถ่ายทอดองค์ความรู้โครงการหลวงที่มีความพร้อม จำนวน 22 แห่ง เพื่อส่งเสริม การนำองค์ความรู้ไปใช้พัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชน ในกิจกรรมที่ชุมชนต้องการ และเพื่อพัฒนาให้เป็นต้นแบบศูนย์การ เรียนรู้ภายในชุมชน โดยมีกิจกรรมสำคัญที่ดำเนินงาน คือ

3.2.1 ด้านการพัฒนาอาชีพ

- 1) สนับสนุนการจัดทำแปลงสาธิตการปลูกผักในพื้นที่ 22 ชุมชน จำนวน 1,529 แปลง สมาชิก 573 ราย ส่งเสริมการปลูกผักเพื่อจำหน่าย มีรายได้ 15,393 บาท
- 2) จัดทำแปลงสาธิตและส่งเสริมการปลูกกาแฟอาราบิก้าในพื้นที่ 3 ชุมชน สมาชิก 31 ราย พื้นที่ 57 ไร่ โดยสนับสนุนต้นกล้า จำนวน 12,000 ต้น และเมล็ดพันธุ์ จำนวน 10 กิโลกรัม
- 3) จัดทำแปลงสาธิตการปลูกไม้ผลชนิดต่างๆ เช่น เสาวรสหวาน มะม่วง ฝรั่ง พลัมมะนาว และโอคาโด ฯลฯ เกษตรกร 46 ราย พื้นที่ 36 ไร่ รวมทั้ง ส่งเสริมปลูกไม้ผลเพื่อบริโภคในครัวเรือน 10 ชนิด เกษตรกร 593 ราย จำนวน 2,305 ต้น
- 4) สาธิตและส่งเสริมการเพาะเห็ดฟาง เห็ดนางฟ้า และเห็ดถั่วเน่า โดยสนับสนุนก้อนเชื้อเห็ด จำนวน 11,000 ก้อน เพื่อบริโภค และจำหน่ายในชุมชน จำนวน 824 กิโลกรัม รายได้ 39,030 บาท
- 5) สนับสนุนและขยายพันธุ์สัตว์ ได้แก่ สุกร 250 ตัว ไก่ 617 ตัว และเป็ด 18 ตัว สมาชิก 227 ราย และการสนับสนุนกองทุนยาและอาหารสัตว์ 22 กองทุน รวมทั้ง สนับสนุนพันธุ์ปลาให้เกษตรกร 95 บ่อ 216 ราย 263,000 ตัว และสนับสนุนพันธุ์กบ 1,000 ตัว สมาชิก 15 ราย

3.2.2 ด้านการพัฒนาสังคมและการรวมกลุ่ม

ส่งเสริมการรวมกลุ่มอาชีพนอกภาคการเกษตรใน 7 ชุมชน เพื่อผลิตงานหัตถกรรมต่างๆ เช่น ผ้าทอ กะเหรี่ยง ผ้าปักลายเมียน และไม้กวาดดอกหญ้า รวมทั้ง ส่งเสริมการรวมกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ 8 กลุ่ม สมาชิก 93 ราย มีรายได้ 62,332 บาท และสนับสนุนการพัฒนาเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน 11 กลุ่ม

รณรงค์ปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ทั้งหมด 550,000 กล้า ปลูกป่า 45,290 ต้น จัดทำแนวกันไฟในพื้นที่ 13 ชุมชน รวมระยะทาง 62 กิโลเมตร จัดทำฝายชะลอความชุ่มชื้นในพื้นที่ 19 ชุมชน จำนวน 67 แห่ง จัดทำปุ๋ยหมัก 28 ตัน ปุ๋ยน้ำ 500 ลิตร แก๊สชีวภาพ 10 บ่อ สาธิตการเลี้ยงไส้เดือนดิน 27 บ่อ และปล่อยพันธุ์ปลาลงแหล่งน้ำธรรมชาติ 175,000 ตัว

จัดทำแผนปฏิบัติงานแบบบูรณาการประจำปี 2556 ได้รับงบประมาณสนับสนุน 5,427,100 บาท เพื่อดำเนินงานกิจกรรมต่างๆ ในโครงการ อาทิ จัดประชุมชี้แจงผู้บริหาร กศน. และประชุมสัมมนาสรุปผลการดำเนินงานโครงการ รวม 3 ครั้ง มีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 365 คน และนิเทศติดตามผลการถ่ายทอดองค์ความรู้โครงการหลวงและพัฒนาศักยภาพชุมชนบนพื้นที่สูง เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาและชี้แนะแนวทางการดำเนินงาน จำนวน 113 พื้นที่ รวมทั้งสนับสนุนและส่งเสริมให้มีศูนย์เรียนรู้องค์ความรู้โครงการหลวงด้านต่างๆ เพื่อเป็นศูนย์ปฏิบัติงานและถ่ายทอดองค์ความรู้โครงการหลวงให้แก่ผู้ที่เข้ามาเรียนรู้ในพื้นที่ โดยมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมลงไปปฏิบัติประจำพื้นที่ จำนวน 22 แห่ง

การประชุมชี้แจงผู้บริหาร กศน. ปีงบประมาณ 2556
วันที่ 4-5 ตุลาคม 2555 ณ โรงแรมณีนารากร จังหวัดเชียงใหม่

การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการปี 2556
พื้นที่จังหวัดเชียงราย วันที่ 18-20 ตุลาคม 2555
ณ โรงแรมโพธิ์ดลรีสอร์ทแอนด์สปา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการปี 2556
พื้นที่จังหวัดน่าน วันที่ 15-17 ตุลาคม 2555
ณ โรงแรมน่านวัลเลย์รีสอร์ท อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการปี 2556
พื้นที่จังหวัดตากและแม่ฮ่องสอน วันที่ 11-13 ตุลาคม 2555
ณ โรงแรมริเวอร์เฮาส์ อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการพื้นที่
พัฒนาศักยภาพชุมชนบนพื้นที่สูง ปี 2556 วันที่ 25-26 ตุลาคม 2555
ณ โรงแรมคุ้มภูคำ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

การประชุมผู้บริหาร กศน. วันที่ 8-10 พฤษภาคม 2556
ณ โรงแรมโมรา ท่าแพ และฐานสถานีเกษตรหลวงอ่างขาง/
ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยลึก จังหวัดเชียงใหม่

การอบรมครูนิเทศก์และครู ศศช. พื้นที่ถ่ายทอดองค์ความรู้โครงการหลวง ปี 2556 วันที่ 2-5 เมษายน 2556

การประชุมสัมมนา
สรุปผลการดำเนินงานโครงการ
ปีงบประมาณ พ.ศ.2556
โครงการถ่ายทอดองค์ความรู้โครงการหลวง
และพัฒนาศักยภาพชุมชนบนพื้นที่สูง
วันที่ 14-16 สิงหาคม 2556
ณ โรงแรมอิมพีเรียลแม่ปิง จังหวัดเชียงใหม่

เข้าร่วมกิจกรรม ศศช. สัญจร ครั้งที่ 1-2556
ณ ศศช. บ้านขอแหวาคี อำเภอลำปาง
จังหวัดตาก

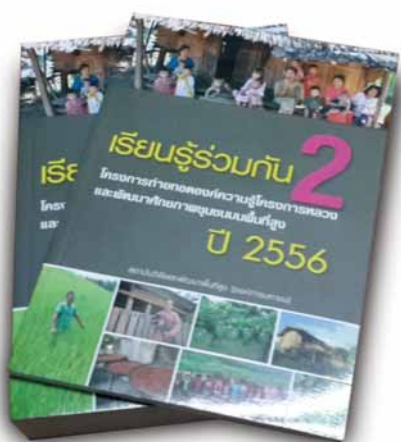

เข้าร่วมกิจกรรม ศศช. สัญจร ครั้งที่ 2-2556
ณ ศศช. บ้านแจรงหลวง อำเภอป่า
จังหวัดน่าน

73

สำเนาวิดิทัศน์องค์ความรู้โครงการหลวงปี 2556

หนังสือสรุปงานโครงการปี 2556

วิดิทัศน์สรุปงานโครงการปี 2556

จัดทำสำเนาสื่อองค์ความรู้โครงการหลวงสำหรับสนับสนุนให้ครู ศศช. นำไปใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ชุมชน

การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้โครงการหลวง โดยครู ศศช.

การบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานร่วมปฏิบัติงาน โดยการผลักดันกิจกรรมและประสานงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมโครงการ

เสาวรสหวาน ศศช. บ้านสะจุก อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน

กาแฟราบิโก้ ศศช. บ้านห้วยน้ำกั้น
อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

กาแฟราบิโก้ ศศช. บ้านป่าซ้อแสนพงษ์
อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

อโวคาโด/มะนาว ศศช. บ้านห้วยน้ำกั้น
อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

อโวคาโด/มะนาว ศศช. บ้านสะนามเหนือ
อำเภอบึง จังหวัดพะเยา

ผักปลอดภัย/ไผ่หวาน ศศช. บ้านสะจุก
อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน

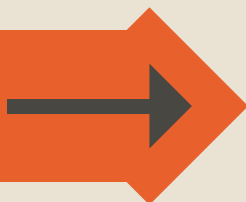
ผักปลอดภัย/ไผ่หวาน ศศช. บ้านแม่ปุนน้อยกะเหรี่ยง
อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

ตัวอย่างแปลงเกษตรกรตัวอย่างที่โครงการสนับสนุนให้เป็นอาชีพเสริมของชุมชน ในปี 2556

ยุทธศาสตร์

การบริหารจัดการ อุทยานหลวงราชพฤกษ์

ANNUAL REPORT
2013

ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ อุทยานหลวงราชพฤกษ์

คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 3 มิถุนายน 2551 อนุมัติหลักการให้สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) เป็นผู้บริหารจัดการในการใช้ประโยชน์สวนเฉลิมพระเกียรติฯ ราชพฤกษ์ 2549 และอนุมัติเรื่องการโอนกิจการ ทรัพย์สิน สิทธิ และงบประมาณของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้เป็นของสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2552 โดยกรมวิชาการเกษตรได้ส่งมอบพื้นที่และภารกิจบริหารจัดการสวนเฉลิมพระเกียรติฯ ราชพฤกษ์ 2549 ซึ่งมีพื้นที่ดำเนินงาน 468 ไร่ 3 งาน 10 ตารางวา ให้สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงบริหารจัดการ เพื่อให้อุทยานหลวงราชพฤกษ์ เป็นศูนย์ความรู้ด้านพืชสวนและความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งเป็นแหล่งท่องเที่ยวการเกษตรและวัฒนธรรมที่มีคุณภาพระดับนานาชาติ

เมื่อวันที่ 23 มกราคม พ.ศ.2553 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานชื่อ จากเดิม “สวนเฉลิมพระเกียรติฯ ราชพฤกษ์ 2549” ให้ใช้ชื่อใหม่ว่า “อุทยานหลวงราชพฤกษ์” โดยสำนักพระราชเลขาธิการ แจ้งชื่อภาษาอังกฤษว่า “Royal Park Rajapruek”

ในปีงบประมาณ 2556 อุทยานหลวงราชพฤกษ์ดำเนินงานตามแผนงาน 4 ประการ คือ

1. แผนงานวิชาการและการเรียนรู้
2. แผนงานการพัฒนาและปรับปรุงสวน
3. แผนงานการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว
4. แผนการพัฒนาประสิทธิภาพด้านการบริหารจัดการ

1. แผนงานวิชาการและการเรียนรู้

เพื่อพัฒนาการใช้ประโยชน์พื้นที่อุทยานหลวงราชพฤกษ์ ให้เป็นศูนย์ความรู้ด้านต่างๆ ได้แก่ พระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ด้านพืชสวนและความหลากหลายทางชีวภาพ การจัดภูมิทัศน์ และการเรียนรู้ทางด้านพืชสมุนไพรและการดูแลสุขภาพแบบพื้นบ้าน

ในปีงบประมาณ 2556 อุทยานหลวงราชพฤกษ์ ได้ดำเนินการจัดหลักสูตรการเรียนรู้สาขาต่างๆ ประกอบด้วย การให้ความรู้ระยะสั้นตามฐานการเรียนรู้แก่นักเรียน นักศึกษา เจ้าหน้าที่เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ข้าราชการ ประชาชน และผู้สนใจ ในเรื่องพระอัจฉริยภาพและพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ มหาราช เกษตรทฤษฎีใหม่ ความรู้เกี่ยวกับพรรณไม้ในอุทยานหลวงราชพฤกษ์ พืชสมุนไพรและการใช้ประโยชน์โลกของแมลง พืชทะเลทราย และการจัดสวนถาด รวมทั้ง จัดค่ายเยาวชนร่วมกับมูลนิธิโครงการหลวง หน่วยงานภายในสถาบัน และโรงเรียนต่างๆ และจัดฝึกอบรมให้แก่หน่วยงานภายนอก เช่น ธนาการเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) ตลอดจน จัดนิทรรศการทางวิชาการ เช่น นิทรรศการเกษตรทฤษฎีใหม่และเศรษฐกิจพอเพียง นิทรรศการกุหลาบ: ราชนิแห่งดอกไม้ นิทรรศการโลกแมลงกิ่งไม้เดินได้ นิทรรศการบอนไซ นิทรรศการทิวลิปคิงภูมิพลและ 80 พรรณไม้งามโครงการหลวง นิทรรศการเรื่องกล้วยๆ ที่ไม่กล้วย นิทรรศการสมุนไพรคลายหนาวและการดูแลสุขภาพในฤดูหนาว นิทรรศการกล้วยไม้ไทย นิทรรศการวันพืชมงคล นิทรรศการราชพฤกษ์ต้นไม้มิ่งแผ่นดิน นิทรรศการพรรณไม้ 10 ประเทศอาเซียน และนิทรรศการปทุมมา ทิวลิปแห่งสยาม

ฐานเรียนรู้

ค่ายเยาวชน

นิทรรศการ 80 พรรณไม้งาม โครงการหลวง

นิทรรศการราชพฤกษ์ ต้นไม้มิ่งแผ่นดิน

2. แผนงานการพัฒนาและปรับปรุงสวน

เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ของอุทยานหลวงราชพฤกษ์ในการเป็นศูนย์เรียนรู้ด้านพืชสวน และแหล่งท่องเที่ยวการเกษตรของไทยที่มีคุณภาพในระดับนานาชาติ

ในปีงบประมาณ 2556 อุทยานหลวงราชพฤกษ์ ได้ดำเนินการปรับปรุงภูมิสถาปัตยกรรม เพื่อให้สามารถจัดสวนที่เหมาะสมกับสภาพภูมิทัศน์ในลักษณะต่างๆ ที่มีความสวยงาม มีการปรับเปลี่ยนเพื่อให้เกิดความน่าสนใจในช่วงระยะเวลาต่างๆ โดยการใช้ประโยชน์สูงสุดจากสิ่งที่มีอยู่ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ปรับปรุงซ่อมแซมสิ่งที่มีอยู่ให้ใช้งานได้ในระยะยาว และสร้างเพิ่มเติมให้ถาวรตามความจำเป็น รวมทั้ง ปรับปรุงพื้นที่หมุนเวียนให้น่าสนใจ ตลอดจนการเลือกใช้วัสดุรูปแบบที่เหมาะสมและยั่งยืนในการใช้ประโยชน์ด้านต่างๆ และการรวบรวมพรรณไม้เพิ่มเติม เพื่อเพิ่มความหลากหลายและดึงดูดความสนใจจากนักท่องเที่ยวให้มากขึ้น

2.1 งานปรับปรุงภูมิทัศน์และจัดแสดงพรรณไม้ อุทยานหลวงราชพฤกษ์ ได้ปรับปรุงภูมิทัศน์และจัดแสดงไม้ดอกเมืองหนาว และกล้วยไม้ ตลอดจนผลัดเปลี่ยนพรรณไม้ให้มีความสวยงามตลอดทั้งปี รวมทั้งสิ้นเป็นจำนวนกว่า 500,000 ต้น

2.2 งานรวบรวมพรรณไม้ ปัจจุบันอุทยานหลวงราชพฤกษ์มีชนิดพรรณไม้ รวมทั้งสิ้น 2,862 ชนิด

2.3 งานขยายพันธุ์พืชและปัจจัยการผลิต มีการเพาะขยายและผลิตพรรณไม้ดอกไม้ประดับ เพื่อใช้ในการจัดตกแต่งภูมิทัศน์ในอุทยานหลวงราชพฤกษ์ จำนวนมากกว่า 260,000 ต้น แทนการจัดซื้อจากร้านค้าภายนอก ซึ่งสามารถลดภาระค่าใช้จ่ายได้มากกว่า 1 ล้านบาท นอกจากนี้ การทำปุ๋ยหมักและปุ๋ยอินทรีย์น้ำไว้ใช้ในอุทยานหลวงราชพฤกษ์ สามารถประหยัดงบประมาณในการซื้อปุ๋ย ได้ประมาณ 40,000 บาท

2.4 งานดูแลและบำรุงรักษาสวน เพื่อเพิ่มความร่มรื่น และมีความสวยงามตามฤดูกาลตลอดทั้งปี รวมทั้ง พัฒนาและปรับปรุงสวนนานาชาติฯ และสวนองค์กรฯ ให้เรียบร้อยและสวยงาม

ปรับปรุงภูมิทัศน์สวนหน้าเหรียญ
ตราสัญลักษณ์ 60 พรรษา

จัดทำน้ำพุและสวนแนวตั้ง
ด้านหน้าเรือนร่มไม้

ปรับปรุงสวนรอบหอคำหลวง

จัดทำน้ำพุหลังประตูช้าง

ปรับปรุงสวนกล้วยไม้

2.5 งานปลูกไม้ใหญ่เพื่อเพิ่มร่มเงาและไม้กลุ่มสี เพื่อเพิ่มร่มเงาและสีสันจากไม้ยืนต้น โดยจัดสรรพื้นที่สำหรับจัดปลูกไม้ยืนต้นที่ให้ดอกสีแดง (ประดู่แดง) สีม่วง (ศรีตรัง) สีชมพู (กัลปพฤกษ์) สีเหลือง (เหลืองอินเดีย) และไม้ยืนต้นอื่นๆ ที่ให้ร่มเงา รวมทั้งสิ้นจำนวน 298 ต้น

3. แผนงานการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว

เน้นการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และการตลาดเชิงรุก เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและการหารายได้ รวมทั้ง การจัดกิจกรรมเพื่อสังคม และร่วมมือกับหน่วยงานภายในสถาบันและหน่วยงานอื่นในการจัดกิจกรรม เพื่อรักษากลุ่มลูกค้าที่สำคัญและเพิ่มในกลุ่มลูกค้าใหม่ ในลักษณะของหุ้นส่วนที่ดีและการบริการที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการเรียนรู้และการท่องเที่ยว

3.1 การจัดกิจกรรมของอุทยานหลวงราชพฤกษ์ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและการหารายได้ รวมทั้งกิจกรรมเพื่อสังคม และกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานภายในสถาบันและหน่วยงานอื่น

1) กิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและการหารายได้ จำนวน 11 ครั้ง ประกอบด้วย

ที่	ชื่องาน	ช่วงเวลา
1	งานเทศกาลดอกไม้บาน ณ อุทยานหลวงราชพฤกษ์ (Flora Fest' @ Royal Park Rajapruek 2012)	1 ธันวาคม 2555-28 กุมภาพันธ์ 2556
2	งานวันคริสต์มาส	23-25 ธันวาคม 2555
3	กิจกรรมส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่	31 ธันวาคม 2555-1 มกราคม 2556
4	วันเด็กแห่งชาติ ประจำปี 2556	12 มกราคม 2556
5	เทศกาลตรุษจีน	1-10 กุมภาพันธ์ 2556
6	กิจกรรมวันวาเลนไทน์ (Season in love@Royal Park Rajapruek)	14-16 กุมภาพันธ์ 2556
7	วันมาฆปุรณมีบูชา องค์สัมมาสัมพุทธเจ้า	21-28 กุมภาพันธ์ 2556
8	งานปีใหม่เมือง ดอกเอื้องงาม ณ อุทยานหลวงราชพฤกษ์	11-18 เมษายน 2556
9	งานวันแม่แห่งชาติ ประจำปี 2556	12 สิงหาคม 2556
10	เทศกาลปทุมมา: ทิวลิปแห่งสยาม	25 กรกฎาคม-18 สิงหาคม 2556
11	งานมหัศจรรย์โลกของเด็ก Kid's World ครั้งที่ 1	22-28 สิงหาคม 2556

งานเทศกาลดอกไม้บาน
ณ อุทยานหลวงราชพฤกษ์
1 ธันวาคม 2555-28 กุมภาพันธ์ 2556

งานวันคริสต์มาส

ส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่

วันเด็กแห่งชาติ

เทศกาลตรุษจีน

กิจกรรมวันวาเลนไทน์

งานปีใหม่เมือง ดอกเอื้องงาม
ณ อุทยานหลวงราชพฤกษ์

เทศกาลปทุมมา: ทิวลิปแห่งสยาม

งานมหัศจรรย์โลกของเด็ก
Kid's World

2) กิจกรรมเพื่อสังคม จำนวน 2 ครั้ง ประกอบด้วย กิจกรรมทำบุญตักบาตรเทโวโรหณะ เนื่องในวันออกพรรษา วันที่ 20 ตุลาคม 2556 ร่วมกับตำบลแม่เหียะ ตำบลสุเทพ และตำบลหนองควาย และโครงการ ปันทำดี ถวายพ่อ ด้วยระยะทาง 11 กิโลเมตร ร่วมกับจังหวัดเชียงใหม่ วันที่ 15 ธันวาคม 2556

งานมหัศจรรย์โลกของเด็ก
Kid's World

โครงการ ปันทำดี ถวายพ่อ
ร่วมกับจังหวัดเชียงใหม่

3) กิจกรรมร่วมกับหน่วยงานภายในสถาบันและหน่วยงานอื่น จำนวน 4 ครั้ง ประกอบด้วย

1) กิจกรรมแพ็คเกจทัวร์ 999 เทียว 3 ชู+1 สวน เดือนมิถุนายน-กันยายน 2556 โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (สำนักงานเชียงใหม่) เชียงใหม่ ชู อควาเรียม สวนสัตว์เชียงใหม่ เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี และอุทยานหลวงราชพฤกษ์

2) งาน Lanna Expo 2013 ระหว่างวันที่ 9-15 สิงหาคม 2556

3) งานคอนเสิร์ต “บทเพลงแห่งแผ่นดิน (ครั้งที่ 4)” ตามโครงการ “อนุรักษ์ศิลปะป็นราชสตุติ 84 พรรษา” วันที่ 10-12 สิงหาคม 2556

4) งานมหกรรมการเกษตร ได้ร่มพระบารมี 2556 วันที่ 1-15 ธันวาคม 2556 โดยกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

งาน Lanna Expo 2013

งานคอนเสิร์ต
“บทเพลงแห่งแผ่นดิน”งานมหกรรมเกษตร
ได้รับพระบรมราชโองการ 2556แพ็คเกจทัวร์ 999
เที่ยว 3 ชู+1 สวน

3.2 การประชาสัมพันธ์เผยแพร่อุทยานหลวงราชพฤกษ์

เพื่อประชาสัมพันธ์อุทยานหลวงราชพฤกษ์อย่างต่อเนื่อง ให้เป็นที่รู้จักของประชาชนชาวไทยและนักท่องเที่ยวต่างประเทศมากขึ้น รวมทั้งประชาสัมพันธ์กิจกรรมที่จัดขึ้นที่อุทยานหลวงราชพฤกษ์ และพื้นที่บริการของอุทยานหลวงราชพฤกษ์ ที่สามารถจัดกิจกรรมและงานต่างๆ

งานส่งเสริมการขายจากภาคเหนือสู่ภาคใต้
จังหวัดนครศรีธรรมราชงาน Chiang Mai Flora Blossom 2012
ศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซา เชียงใหม่ แอร์พอร์ต

สมาคมชมรมผู้สื่อข่าวจังหวัดเชียงใหม่

งานเที่ยวไทย 5 ภาค ณ ศูนย์การค้า
เซ็นทรัลพลาซา เชียงใหม่ แอร์พอร์ต

3.3 การตลาดและการหารายได้

1) ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2555-30 กันยายน 2556 อุทยานหลวงราชพฤกษ์ มีรายได้จากการให้หน่วยงานต่างๆ เช่าพื้นที่ การจำหน่ายบัตรค่าบำรุงและบัตรรายปีอุทยานหลวงราชพฤกษ์ และรายได้อื่นๆ ได้แก่ การให้บริการรถพ่วง รถกอล์ฟ จักรยาน การจำหน่ายสินค้าและของที่ระลึก การฝึกอบรม รวมทั้งสิ้น 32,747,013.84 บาท นอกจากนี้ อุทยานหลวงราชพฤกษ์ยังได้รับการสนับสนุนในการประชาสัมพันธ์ และการจัดกิจกรรมต่างๆ จากหน่วยงานภายนอก ทั้งภาครัฐและเอกชน ได้แก่ บริษัทไปรษณีย์ จังหวัดเชียงใหม่ บริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน) ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) บริษัท เชียงใหม่สยามทีวี จำกัด บริษัท เป๊ปซี่-โคล่า (ไทย) เทรดดิง จำกัด บริษัท ทรูมูฟ จำกัด และโรงแรม แคนทารี ฮิลล์ เชียงใหม่

2) ผู้เข้าชมอุทยานหลวงราชพฤกษ์ ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2555-30 กันยายน 2556 รวมทั้งสิ้นจำนวน 651,317 คน โดยช่วงที่มีนักท่องเที่ยวมากที่สุดคือ ช่วงเดือนธันวาคม 2555-มกราคม 2556

4. แผนการพัฒนาประสิทธิภาพด้านการบริหารจัดการ

ดำเนินการบริหารจัดการ และปรับปรุงดูแลรักษา ทรัพย์สิน รวมทั้ง อาคารและสถานที่ของอุทยานหลวงราชพฤกษ์ ให้มีการใช้งานอย่างคุ้มค่า ลดค่าใช้จ่ายการจ้างดูแลและปรับปรุงสวน รวมทั้งบริหารจัดการภายในด้านการเงิน บัญชี และการพัสดุ ให้การดำเนินงานและการให้บริการมีความฉับไวและมีประสิทธิภาพโดยได้ดำเนินการส่วนของงานปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน จำนวนทั้งสิ้น 16 รายการ แบ่งเป็น

- **งานซ่อมแซมเพื่อปรับปรุงอาคาร** โครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภค จำนวน 8 รายการ เช่น งานซ่อมแซมถนนและลานจอดรถ งานซ่อมแซมฉัตรและกระเบื้องดินเผาหอค้าหลวง งานปรับปรุง Kiosk งานซ่อมและเปลี่ยนกระแสไฟฟ้าแรงสูงบริเวณสวนกล้วยไม้และบ้านชาวสวน
- **งานก่อสร้างเพื่อเพิ่มความร่มรื่นและพัฒนาอุทยานหลวงราชพฤกษ์** จำนวน 8 รายการ เช่น งานติดตั้งน้ำพุรอบหอค้าหลวง งานจัดทำซุ้มไม้เลื้อย งานก่อสร้างอาคารหอพักเยาวชน งานติดตั้งระบบรดน้ำต้นไม้บริเวณเรือนเพาะชำ

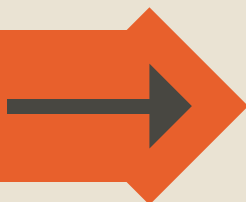
ผลการปฏิบัติงานตามตัวชี้วัด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2556

รายการ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินการ (1 ตุลาคม 2555- 30 กันยายน 2556)	หมายเหตุ
1. จำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าเยี่ยมชมอุทยานหลวงราชพฤกษ์	640,000 คน	651,317 คน	ตัวชี้วัด ก.พ.ร.
2. จำนวนผู้ได้รับการเรียนรู้จากองค์ความรู้ของอุทยานหลวงราชพฤกษ์	5,300 คน	8,700 คน	ตัวชี้วัด ก.พ.ร.
3. ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มาอุทยานหลวงราชพฤกษ์	ร้อยละ 90	ร้อยละ 85.52	ตัวชี้วัด ก.พ.ร.
4. จำนวนกิจกรรมที่จัดภายในอุทยานหลวงราชพฤกษ์ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและการเรียนรู้	6 กิจกรรม	9 กิจกรรม	ตัวชี้วัด ก.พ.ร.
5. รายได้จากกิจกรรมต่างๆ ที่ดำเนินการในอุทยานหลวงราชพฤกษ์	38,000,000 บาท	32,747,013.84 บาท	ตัวชี้วัดสำนักงบประมาณ

ยุทธศาสตร์

การเสริมสร้างประสิทธิภาพ การบริหารจัดการ

ANNUAL REPORT
2013

ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) มีเป้าประสงค์ในการบริหารงานภายในองค์กรให้มีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางทั้งด้านการบริหารจัดการบุคคล การบริหารการเงินและงบประมาณ การจัดการระบบการทำงาน และการพัฒนาระบบสื่อสารและสารสนเทศ เพื่อสร้างความประทับใจและความพึงพอใจแก่ผู้มาใช้บริการ และเกษตรกรเป้าหมาย รวมทั้งสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายความร่วมมือบนพื้นที่สูง

1. แผนงานการพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศ

เน้นเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการ (MIS) และพัฒนาระบบการบริหารจัดการองค์ความรู้ที่เชื่อมโยงกับงานวิจัยและงานพัฒนา รวมทั้งสนับสนุนฐานข้อมูลเพื่อขยายผลองค์ความรู้โครงการหลวง และเผยแพร่ข้อมูลวิจัย พัฒนาระบบพื้นที่สูงไปสู่เครือข่ายองค์กรที่เกี่ยวข้องและเกษตรกรเป้าหมาย รวมทั้งกิจกรรมของอุทยานหลวงราชพฤกษ์อย่างครบวงจร โดยจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศของสถาบันพัฒนาและปรับปรุงระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อการพัฒนาบนพื้นที่สูง พัฒนาระบบการสื่อสารของสถาบันทั้งภายในสถาบันและในพื้นที่เป้าหมายการดำเนินงาน พัฒนาระบบติดตามและประเมินผล พัฒนาระบบเชื่อมโยงฐานข้อมูลเพื่อการวางแผนการตัดสินใจ พัฒนาและปรับปรุงฐานข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดิน และพัฒนาเว็บไซต์สถาบันให้เป็นมาตรฐานสากล

ในปีงบประมาณ พ.ศ.2556 มีผลการดำเนินงานที่สำคัญ สรุปได้ดังนี้

1.1 โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระบบคอมพิวเตอร์และเครือข่ายคอมพิวเตอร์เพื่อการพัฒนาพื้นที่สูง

- 1) พัฒนาระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์เพื่อรองรับการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น โดยจัดทำระบบสำรอง (Backup Site) สำหรับระบบงานหลักของสถาบัน เช่น เว็บไซต์ MIS ติดตั้งที่อุทยานหลวงราชพฤกษ์ เพื่อให้ระบบงานหลักสามารถทำงานได้อย่างต่อเนื่องกรณีเกิดเหตุฉุกเฉินที่สถาบันส่วนกลาง
- 2) พัฒนาระบบให้บริการแบบไร้สายเพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถเข้าใช้งานระบบของสถาบันได้จากอุปกรณ์ต่างๆ โดยไม่จำเป็นต้องใช้จุดเชื่อมต่อที่มีอยู่อย่างจำกัด
- 3) ปรับปรุงระบบรักษาความปลอดภัยบริเวณสถาบัน โดยติดตั้งกล้องวงจรปิด 8 จุด เพื่อให้สามารถตรวจสอบและบันทึกเหตุการณ์ผ่านอินเทอร์เน็ตได้แบบ real time

การพัฒนาระบบสำรอง

จัดหาคอมพิวเตอร์
และอุปกรณ์ต่อพ่วง

ปรับปรุงระบบฉายภาพ
พร้อมจอมอนิเตอร์

ติดตั้งระบบเครือข่ายไร้สาย
ในสถาบัน

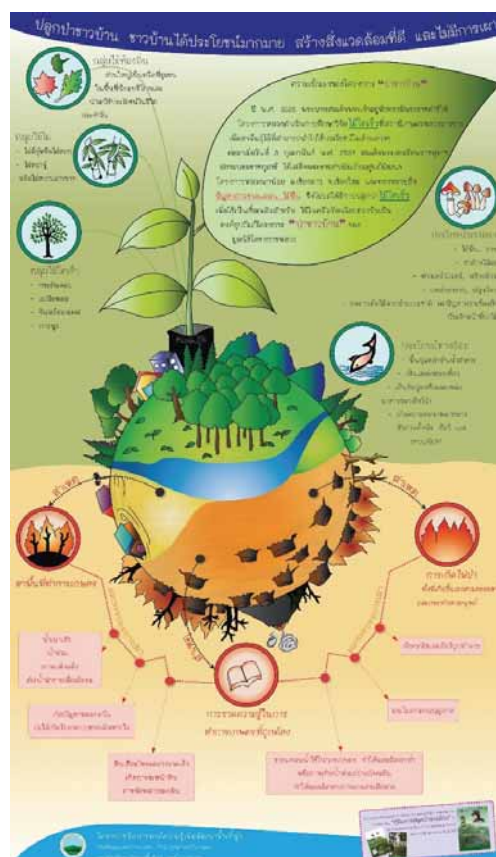
ติดตั้งกล้องวงจรปิด
เพื่อรักษาความปลอดภัย

1.2 โครงการพัฒนาระบบการจัดการองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาพื้นที่สูง

รวบรวมและจัดเก็บข้อมูลองค์ความรู้โครงการหลวง และองค์ความรู้จากการดำเนินงานวิจัยและพัฒนาของสถาบัน ในฐานะข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ง่ายต่อการสืบค้น จัดฝึกอบรมและศึกษาดูงานให้แก่เจ้าหน้าที่ของสถาบัน และเกษตรกรผู้นำ เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากระบบฐานข้อมูล และช่วยในการบันทึกข้อมูลผ่านระบบเพื่อให้ได้ข้อมูลเพิ่มขึ้นและเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ รวมทั้ง จัดทำสื่อวีดิทัศน์และโปสเตอร์ เพื่อนำไปใช้ในการถ่ายทอดองค์ความรู้ได้ง่าย

รายการองค์ความรู้ในฐานข้อมูล

ที่	หมวดความรู้	รายการ
1	ผักบนพื้นที่สูง	156
2	ไม้ผล	27
3	ไม้ตัดดอกและไม้ใบ	176
4	ชาและกาแฟ	13
5	ผักพื้นบ้านและสมุนไพรบนพื้นที่สูง	132
6	ปศุสัตว์	4
7	หัตถกรรม	8
8	งานวิจัยสถาบัน	50
9	สื่อการเรียนรู้	49
รวม		615

ตัวอย่างโปสเตอร์ที่ใช้ในการถ่ายทอดความรู้

การจัดสัมมนาและฝึกอบรมให้กับเกษตรกรผู้นำ
และเจ้าหน้าที่ขยายผล

1.3 โครงการสำรวจสภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินรายแปลงพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง

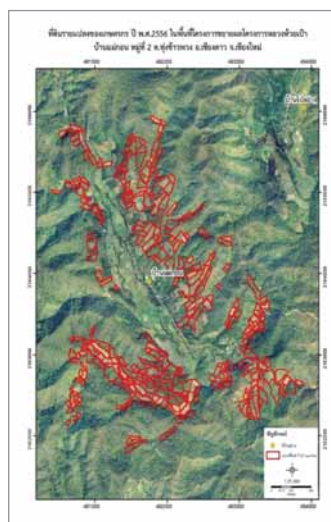
สำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลที่ดินรายแปลงพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวง และนำเข้าระบบ GIS รวมทั้งจัดทำแผนที่เฉพาะ และภาพถ่ายดาวเทียมบริเวณพื้นที่เป้าหมาย ตลอดจนพัฒนาระบบฐานข้อมูลครัวเรือน เพื่อนำเสนอผ่านระบบอินเทอร์เน็ต

การสำรวจข้อมูลรายแปลง

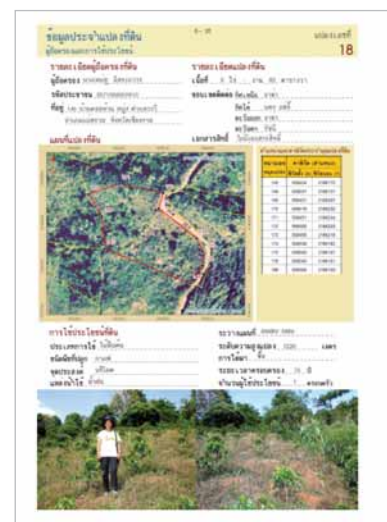
ลำดับ	โครงการขยายผล	หมู่บ้าน	จำนวนแปลง	จำนวนราย	พื้นที่ดินรายแปลง (ไร่)
1	ห้วยเป้า	บ้านแม่กอน	332	188	1,409.95
2	ป่าแป๋	บ้านปางมะเกลือ	309	197	6,323.03
3	ปางหินฝน	บ้านปางหินฝน	244	105	1,258.34
4	บ่อเกลือ	บ้านห้วยโทน	460	95	2,946.58
5	สะเนียน	บ้านสมุนใหม่	253	150	3,273.35
6	วังไผ่	บ้านใหม่	42	28	267.07
7	แม่สลอง	บ้านสันติคีรี	100	88	1,070.19
8	วาวี	บ้านดอยล้าน	310	182	3,393.47
9	สบเมย	บ้านกลอไค้	213	72	396.06
10	แม่สลอง	บ้านแม่ระเมิง	358	333	4,316.25
11	ห้วยเขย่ง	บ้านไร่ป่า	240	124	2,536.95
รวม			2,861	1,562	27,191.51

การสำรวจข้อมูลรายแปลง

นำเข้าข้อมูลในระบบ GIS
และวิเคราะห์ข้อมูลจัดทำรายงาน

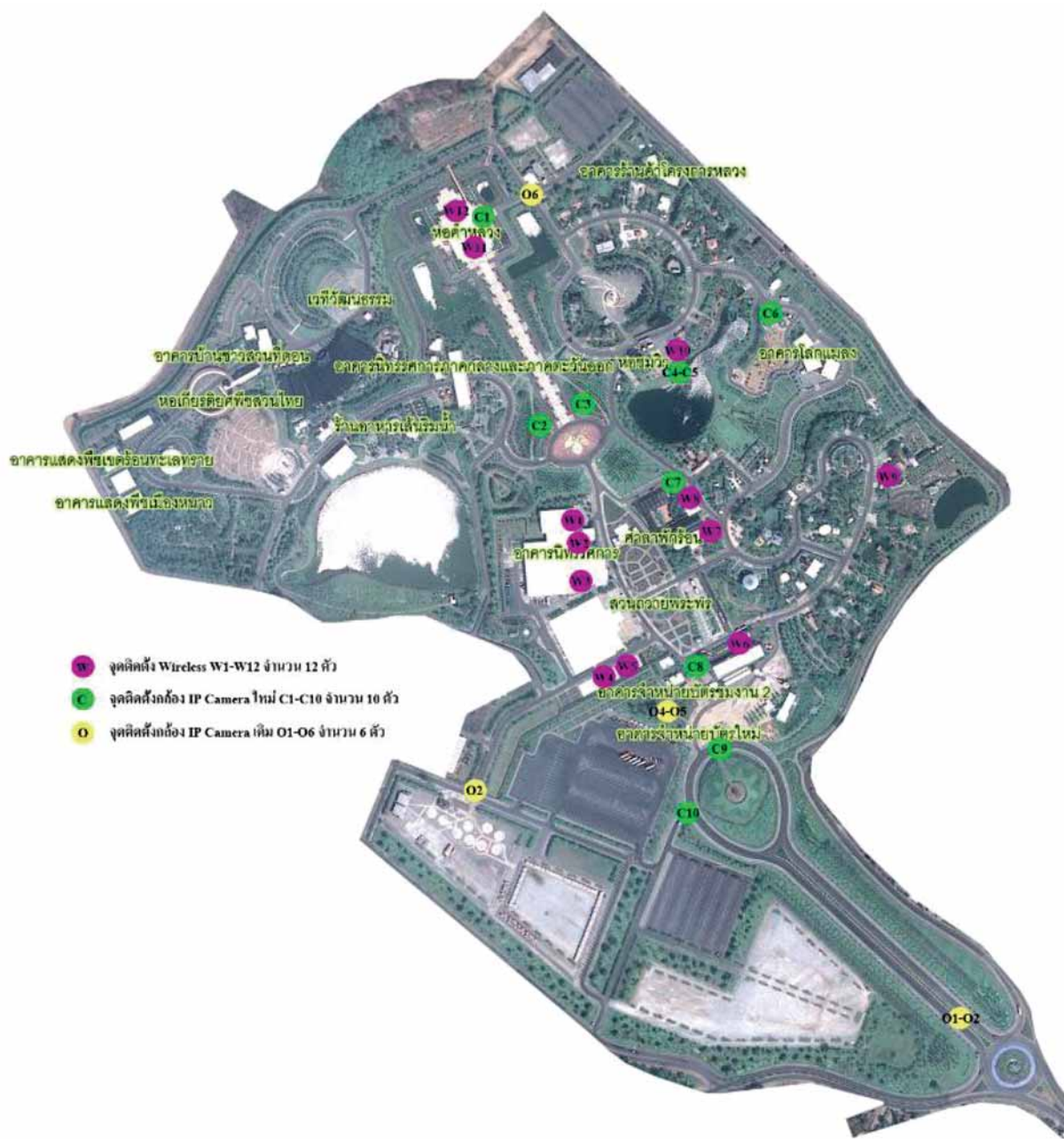
สรุปพื้นที่ทำกินรายแปลงของเกษตรกร

การจัดประชุมและอบรมเกษตรกรเพื่อทำความเข้าใจระบบการดำเนินงาน

1.4 โครงการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศอุทยานหลวงราชพฤกษ์

พัฒนาระบบการให้บริการข้อมูลด้วยสัญญาณไร้สายในบริเวณอุทยานหลวงราชพฤกษ์ และปรับปรุงระบบรักษาความปลอดภัยด้วยกล้องวงจรปิดติดตั้งบริเวณสำคัญๆ เพื่อให้สามารถตรวจสอบการเข้าออก และเหตุการณ์บริเวณอุทยานหลวงราชพฤกษ์ผ่านระบบอินเทอร์เน็ตได้แบบ real time

แผนผังจุดติดตั้งกล่องวงจรปิดและอุปกรณ์กระจายสัญญาณแบบไร้สายเพื่อให้บริการ Wifi

2. แผนงานการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานขององค์กร

เน้นการปฏิบัติงานให้เกิดความคล่องตัว มีความโปร่งใสและมีประสิทธิภาพในการบริหาร และเป็นไปตามนโยบายของคณะกรรมการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง โดยมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และความคุ้มค่า รวมทั้งบริหารความเสี่ยงและควบคุมภายในเพื่อป้องกันและควบคุมความเสียหายและลดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นกับองค์กร ตลอดจนทบทวนระเบียบและข้อบังคับเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้ตามวัตถุประสงค์ โดยมีผลการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้

1. จัดประชุมคณะกรรมการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง จำนวน 12 ครั้ง เพื่อกำหนดนโยบายและข้อเสนอแนะในการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง และคณะกรรมการต่างๆ เพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถาบัน จำนวน 24 ครั้ง
2. การปรับปรุงแก้ไขระเบียบ ข้อบังคับของสถาบัน เพื่อให้มีความทันสมัยและเกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน จำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ ระเบียบคณะกรรมการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงว่าด้วยสวัสดิการและประโยชน์เพื่อเกื้อกูลอื่นสำหรับเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2556 ข้อบังคับคณะกรรมการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงว่าด้วยการพัฒนาและบริหารบุคคล พ.ศ.2556 และข้อบังคับคณะกรรมการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงว่าด้วยการแบ่งส่วนงานและขอบเขตหน้าที่ของส่วนงาน พ.ศ.2556
3. จัดซื้อจัดจ้างวัสดุและครุภัณฑ์เพื่อสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาตามแผนปฏิบัติงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2556 จำนวน 5,599 รายการ งบประมาณ 110,197,033 บาท
4. เผยแพร่และประชาสัมพันธ์กิจกรรม องค์ความรู้ ข่าวสาร สวพส. และเว็บไซต์สถาบัน จำนวน 77 เรื่อง

3. แผนงานการพัฒนาบุคลากร

เน้นการพัฒนาบุคลากรโดยใช้ระบบสมรรถนะ (Competency) ตามแผนพัฒนาบุคลากรรายบุคคล (Individual Development Program-IDP) ซึ่งได้จัดฝึกอบรมตามสมรรถนะหลัก (Core Competency) จำนวน 4 หลักสูตร 5 ครั้ง จำนวน 152 คน เช่น

- สมรรถนะการคิดสิ่งใหม่และการมีส่วนร่วม ฝึกอบรมเรื่อง “งาน พลังกลุ่ม และความสุข” สมรรถนะการบริการที่ดี ฝึกอบรมเรื่อง “การสร้างปฏิสัมพันธ์ในงานพัฒนา”
- สมรรถนะความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ จัดฝึกอบรม “ภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยว” และ “ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน”

จัดฝึกอบรมและส่งเจ้าหน้าที่เข้าร่วมการฝึกอบรม ฐาน สัมมนา ตามสมรรถนะกลุ่มงาน (Functional Competency) จำนวน 45 หลักสูตร 59 ครั้ง จำนวน 857 คน เช่น

- ศึกษาฐาน “การจัดสร้างระบบกรองน้ำดื่มสะอาด”
- ฝึกอบรม เรื่อง “การใช้งานอุปกรณ์ GPS และระบบ GIS”
- จัดสัมมนาและฝึกอบรม “โครงการพัฒนาบุคลากรเพื่อพัฒนาพื้นที่สูงอย่างมีอาชีพ ระยะที่ 1”

นอกจากนี้ยังได้จัดฝึกอบรมหลักสูตรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน จำนวนทั้งสิ้น 5 หลักสูตร 5 ครั้ง จำนวน 611 คน เช่น

- การปฐมพยาบาลบุคลากร
- สัมมนาติดตามผลตัวชี้วัดระยะครึ่งปีงบประมาณ
- ฝึกอบรมธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงาน
- การสัมมนาการพัฒนาและปรับปรุงงานของสำนักอำนวยการ

รวมทั้งจัดทำเส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพ (Career Path) ตามความเหมาะสม เพื่อรองรับการขยายงานขององค์กร ปรับปรุงสวัสดิการและประโยชน์เพื่อเกื้อกูลอื่นสำหรับผู้ปฏิบัติงานทุกระดับ และสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กร ตลอดจนสนับสนุนกิจกรรมที่เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของบุคลากร

สมรรถนะการคิดสิ่งใหม่และการมีส่วนร่วม:
ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ หลักสูตร
“งาน พลังกลุ่ม และความสุข”
ระหว่างวันที่ 18-20 เมษายน 2556

สมรรถนะความรู้และทักษะในการวิเคราะห์
ประมวลผล และนำเสนอ: ฝึกอบรมเรื่อง
“การใช้งานระบบ GPS และ GIS”
ระหว่างเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม 2555

4. แผนการติดตามและประเมินผล

เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมาย รวมทั้งสามารถวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรค ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานในพื้นที่ พร้อมทั้งหาแนวทางแก้ไขได้อย่างถูกต้องเหมาะสมต่อไป

4.1 การติดตาม

- 1) การติดตามผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายเงินงบประมาณประจำปีงบประมาณ และผลการปฏิบัติตามคำรับรองการปฏิบัติงานประจำปีงบประมาณ แต่ละไตรมาส นำเสนอต่อคณะกรรมการสถาบัน
- 2) การติดตามจำนวนเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ และสรุปผลส่งให้สำนักงานประมาณรอบ 6 เดือน และรอบ 12 เดือน
- 3) การจัดประชุมประจำเดือนของสถาบันเพื่อติดตามความก้าวหน้าและปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานโครงการและกิจกรรม
- 4) การจัดตั้งทีมติดตามและนิเทศการดำเนินงานในพื้นที่เป้าหมายของสถาบัน เพื่อติดตาม ให้คำปรึกษาและแนะนำการดำเนินงาน เพื่อพัฒนาทักษะและเพิ่มศักยภาพ รวมทั้งให้กำลังใจแก่เจ้าหน้าที่ในพื้นที่ และวิเคราะห์ สรุปปัญหาอุปสรรค และแนวทางแก้ไข การดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติงาน หลังจากการติดตามและนิเทศได้จัดทำรายงานผลการติดตามและนิเทศเสนอผู้อำนวยการสถาบัน
- 5) การติดตามผลการดำเนินงานโครงการวิจัย โดยคณะกรรมการกำกับและติดตามผลโครงการวิจัย ออกตรวจเยี่ยมในพื้นที่ดำเนินงาน และร่วมสังเกตการณ์ในขณะปฏิบัติงานวิจัย การสัมภาษณ์กลุ่มผู้เกี่ยวข้องโดยตรงและผู้ใช้ประโยชน์โครงการวิจัยนั้นๆ การจัดประชุมเพื่อให้นักวิจัยนำเสนอความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการวิจัย รวมทั้งการพิจารณาจากเอกสารรายงานความก้าวหน้าและรายงานฉบับสมบูรณ์

4.2 การประเมินผล

- 1) การประเมินการระดับความสำเร็จของการดำเนินงานจากการใช้จ่ายงบประมาณ (Performance Assessment Rating Tool-PART) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของผลลัพธ์ ผลผลิต กิจกรรมและงบประมาณอย่างเป็นระบบ เสนอต่อสำนักงบประมาณ
- 2) การประเมินความพึงพอใจของผู้รับใช้บริการทั้งจากงานพัฒนาและงานอุทยานหลวงราชพฤกษ์เกษตรกรบนพื้นที่สูงที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ตามแนวทางโครงการหลวงมีความพึงพอใจในการได้รับบริการ ร้อยละ 91.94 และผู้รับบริการจากอุทยานหลวงราชพฤกษ์มีความพึงพอใจในการได้รับบริการ ร้อยละ 85.52 ซึ่งผลการประเมินอยู่ในระดับพอใจมากทั้ง 2 กลุ่ม

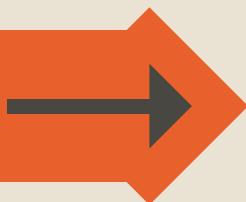

รายงานการเดิน

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)
สำหรับปี สิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2556

ANNUAL REPORT
2013

รายงานการเงิน

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) สำหรับปี สิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2556

รายงานการเงินนี้ เป็นการเสนอข้อมูลทางการเงินที่มีแบบแผนตามมาตรฐานรายงานการเงินสำหรับหน่วยงานภาครัฐ เพื่อแสดงฐานะการเงินและรายการทางบัญชีของสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้รายงานการเงินในการตัดสินใจประเมินผลเกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากรของสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) ว่าเป็นไปตาม วิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ พันธกิจ และหน้าที่ความรับผิดชอบตามที่กำหนดไว้หรือไม่ รายงานการเงินเล่มนี้ได้นำเสนอข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งที่มา การจัดสรร และการใช้ไปของทรัพยากรทางการเงิน
2. ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการจัดหาเงินมาใช้ในการดำเนินงาน ตามกิจกรรมต่างๆ ของหน่วยงาน
3. ข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการประเมินความสามารถของหน่วยงานในการจัดหาเงินมาใช้ในการดำเนินงานตามกิจกรรมต่างๆ ตลอดจนการชำระหนี้สินและข้อผูกพันต่างๆ
4. ข้อมูลเกี่ยวกับฐานะการเงินของหน่วยงานและการเปลี่ยนแปลงของฐานะการเงิน
5. ข้อมูลในภาพรวม ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานในรูปของต้นทุนการให้บริการ ประสิทธิภาพ และผลสำเร็จของงาน

ข้อมูลดังกล่าวและข้อมูลอื่นที่เปิดเผยในหมายเหตุประกอบงบการเงิน ช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถคาดคะเนเกี่ยวกับจำนวนทรัพยากรที่ต้องการใช้ในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและจำนวนทรัพยากรที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินงานต่อไป

กลุ่มงานคลัง
สำนักอำนวยการ
สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)

งบแสดงฐานะการเงิน

ณ วันที่ 30 กันยายน 2556 และ 2555

	หมายเหตุ	(หน่วย : บาท)	
		2556	2555
สินทรัพย์			
สินทรัพย์หมุนเวียน			
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	2	175,416,279.39	115,635,280.99
ลูกหนี้ระยะสั้น	3	1,747,290.60	17,785,965.05
วัสดุคงเหลือ		229,510.88	274,497.50
สินค้าคงเหลือ	4	868,718.32	5,582,523.63
รายได้ค้างรับ		359,118.86	223,923.44
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น		3,270,515.82	6,122,085.75
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน		181,891,433.87	145,624,276.36
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน			
ที่ดินอาคารและอุปกรณ์ (สุทธิ)	5	760,280,313.06	801,816,293.56
สินทรัพย์โครงสร้างพื้นฐาน (สุทธิ)	6	288,634,691.04	303,936,213.28
สินทรัพย์ไม่มีตัวตน (สุทธิ)	7	3,397,802.36	1,783,180.80
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน		1,052,312,806.46	1,107,535,687.64
รวมสินทรัพย์		1,234,204,240.33	1,253,159,964.00

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)

งบแสดงฐานะการเงิน

ณ วันที่ 30 กันยายน 2556 และ 2555

	หมายเหตุ	(หน่วย : บาท)	
		2556	2555
หนี้สิน			
หนี้สินหมุนเวียน			
เจ้าหนี้	8	16,603,008.67	20,635,517.69
ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย		8,365,050.06	4,525,437.94
เงินรับฝากและเงินประกัน		17,294,860.68	19,138,464.36
หนี้สินหมุนเวียนอื่น		306,792.38	2,293,863.71
รวมหนี้สินหมุนเวียน		42,569,711.79	46,593,283.70
หนี้สินไม่หมุนเวียน			
รายได้รอการรับรู้ (สุทธิ)		1,702,982.65	1,660,500.90
รวมหนี้สินไม่หมุนเวียน		1,702,982.65	1,660,500.90
รวมหนี้สิน		44,272,694.44	48,253,784.60
สินทรัพย์สุทธิ		1,189,931,545.89	1,204,906,179.40
สินทรัพย์สุทธิ			
ทุน	9	1,021,951,779.90	1,021,951,779.90
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสะสม	9	167,979,765.99	182,954,399.50
รวมสินทรัพย์สุทธิ		1,189,931,545.89	1,204,906,179.40

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)

จบรายได้และค่าใช้จ่าย

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2556 และ 2555

หมายเหตุ	(หน่วย : บาท)	
	2556	2555
รายได้จากการดำเนินงาน		
รายได้จากรัฐบาล :		
รายได้จากงบประมาณ	420,897,000.00	330,000,000.00
รวมรายได้จากรัฐบาล	420,897,000.00	330,000,000.00
รายได้จากแหล่งอื่น :		
รายได้จากการขายสินค้าและบริการ	32,210,214.77	11,339,981.04
รายได้จากเงินช่วยเหลือและเงินบริจาค	23,019,119.83	22,544,266.58
รายได้อื่น	4,034,161.91	29,920,041.77
รวมรายได้จากแหล่งอื่น	59,263,496.51	63,804,289.39
รวมรายได้จากการดำเนินงาน	480,160,496.51	393,804,289.39
ค่าใช้จ่ายจากการดำเนินงาน		
ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร	60,164,763.35	57,771,454.40
ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม	27,347,383.60	22,832,314.74
ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง	30,005,544.33	30,346,152.47
ค่าวัสดุและค่าใช้สอย	261,588,191.76	238,693,790.59
ต้นทุนขาย	570,205.90	1,308,499.77
ค่าสาธารณูปโภค	14,788,019.84	7,618,064.53
ค่าใช้จ่ายเงินอุดหนุน	9,316,000.00	13,362,012.00
ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับภาษี	327,787.86	-
ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	86,844,657.10	83,673,930.42
ค่าสอบบัญชี	300,000.00	130,000.00
ค่าใช้จ่ายอื่น	1,299,968.82	1,031,599.19
รวมค่าใช้จ่ายจากการดำเนินงาน	492,552,522.56	456,767,818.11
รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสุทธิ	(12,392,026.05)	(62,963,528.72)

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)

หมายเหตุประกอบงบการเงิน

สำหรับปี สิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2556 และ 2555

ความเป็นมา

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) จัดตั้งตามมติคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2547 โดยเริ่มจากพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการจากสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นกองพัฒนาเกษตรที่สูง ในวันที่ 15 มิถุนายน 2535 ต่อมาได้รับการยกฐานะเป็นสำนักงานพัฒนาเกษตรที่สูง เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2545 และได้รับการจัดตั้งเป็นองค์การมหาชน ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) พ.ศ.2548 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 122 ตอนที่ 95 ก ลงวันที่ 14 ตุลาคม 2548 ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 15 ตุลาคม 2548 ให้จัดตั้งสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงขึ้นในรูปแบบองค์การมหาชนเพื่อให้มีการบริหารจัดการที่มีความคล่องตัว และมีการประสานความร่วมมือของภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเข้าด้วยกันได้ดียิ่งขึ้น

ต่อมาคณะรัฐมนตรีฯ ได้มีมติเมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2549 อนุมัติให้โอนกิจการ ทรัพย์สิน สิทธิ หนี้สินของ สำนักพัฒนาเกษตรที่สูง สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาเกษตรที่สูง ซึ่งเป็นโครงการหลวงมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2536 ถึงวันที่ 9 ธันวาคม 2548 โอนไปเป็นของสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) โดยโอนงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2549 ของสำนักพัฒนาเกษตรที่สูง ตามหนังสือ สำนักงบประมาณ ที่ นร 0701/400 ลงวันที่ 27 เมษายน 2549 วงเงิน 43,948,655.00 บาท ไปตั้งจ่ายในงบเงินอุดหนุน ประเภทเงินอุดหนุนทั่วไปเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) มีที่ตั้งอาคารสำนักงาน เลขที่ 65 หมู่ 1 ถนนสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ และได้รับอนุญาตจากกรมวิชาการเกษตร ให้ปรับปรุงพื้นที่ ชั้นที่ 1 ปักชำย ตึกสำนักวิจัยและพัฒนาวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยวและแปรรูปผลผลิตเกษตร กรมวิชาการ เกษตรใช้เป็นอาคารสำนักงานกรุงเทพฯ

สถาบันฯ ได้มีการกิจ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 3 มิถุนายน 2551 อนุมัติหลักการให้สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) เป็นผู้บริหารจัดการในการใช้ประโยชน์สวนเฉลิมพระเกียรติฯ ราชพฤกษ์ 2549 โดยการบริหารจัดการ โครงการสวนเฉลิมพระเกียรติฯ ราชพฤกษ์ 2549 และคณะรัฐมนตรี ได้มีมติเมื่อวันที่ 15 กันยายน 2552 อนุมัติเรื่องการโอน กิจการ ทรัพย์สิน สิทธิ และงบประมาณของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ไปเป็นของสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) ต่อมากรมวิชาการเกษตรได้ส่งมอบพื้นที่และภารกิจบริหารจัดการสวนเฉลิมพระเกียรติฯ ราชพฤกษ์ 2549 ให้เป็นของสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) ในวันที่ 10 ธันวาคม 2552 ตามหนังสือด่วนที่สุดที่ กษ 0901.13/7325 ลงวันที่ 8 ธันวาคม 2552 และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทาน ชื่อจากเดิม “สวนเฉลิมพระเกียรติฯ ราชพฤกษ์ 2549” ให้ใช้ชื่อใหม่ว่า “อุทยานหลวงราชพฤกษ์” เมื่อวันที่ 23 มกราคม พ.ศ.2553 และต่อมาสำนักพระราชเลขานุการแจ้งชื่อภาษาอังกฤษว่า “Royal Park Rajapruek”

วัตถุประสงค์

1. ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยและการพัฒนางานโครงการหลวง
2. สนับสนุนการวิจัย รวบรวมและเก็บรักษาวัฒนธรรมใหม่ เสริมสร้างและรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนรักษาคุณค่าของความหลากหลายทางชีวภาพบนพื้นที่สูง
3. ส่งเสริมและประสานความร่วมมือกับมูลนิธิโครงการหลวง ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจหน่วยงานของรัฐและสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้อง และภาคเอกชนทั้งในและต่างประเทศในการศึกษา ค้นคว้า วิจัย พัฒนา และการถ่ายทอดข้อมูลและเทคโนโลยีบนพื้นที่สูงที่เหมาะสมสู่ชุมชน
4. จัดให้มีการศึกษา ค้นคว้า วิจัย พัฒนาและเผยแพร่ข้อมูลและสารสนเทศเกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่สูงอย่างครบวงจร เช่น ด้านการผลิต การตลาด มาตรฐานผลิตภัณฑ์ทางการขนส่งสินค้า ตลอดจนเป็นศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการดำเนินการดังกล่าว
5. ร่วมมือและแลกเปลี่ยนการพัฒนาทางวิชาการด้านการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงในระดับนานาชาติ
6. ให้บริการด้านการให้คำปรึกษาและการให้บริการในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่สูงที่ได้จากการศึกษา ค้นคว้า วิจัย และพัฒนา
7. สนับสนุนและดำเนินการให้มีการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ของสินค้าโครงการหลวงและสินค้าในโครงการของสถาบันจากหน่วยงานในและต่างประเทศ รวมทั้งดำเนินการให้มีการจดทะเบียนสิทธิบัตร เครื่องหมายการค้าและทรัพย์สินทางปัญญาอื่นๆ ทั้งในและต่างประเทศ
8. จัดนิทรรศการด้านการเกษตร ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ และด้านอื่นๆ ดำเนินการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวและพักผ่อนทางด้านเกษตรและวัฒนธรรม รวมทั้งเป็นศูนย์เรียนรู้ทางการเกษตรและการอนุรักษ์พันธุ์พืช

หมายเหตุที่ 1 สรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญ

1.1 หลักเกณฑ์ในการจัดทำ งบการเงินนี้จัดทำขึ้นตามเกณฑ์คงค้างโดยเป็นไปตามข้อกำหนดในหลักการและนโยบายการบัญชี สำหรับหน่วยงานภาครัฐ ฉบับที่ 2 ตามประกาศกระทรวงการคลังเมื่อวันที่ 11 กันยายน 2546 และรูปแบบรายงานตามหนังสือ ที่ กค.0423.2/ว 410 ลงวันที่ 21 พฤศจิกายน 2551

1.2 หน่วยงานที่เสนอรายงาน งบการเงินนี้เป็นการแสดงภาพรวมของสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)

1.3 รอบระยะเวลาบัญชี (Account Period) สถาบันฯ กำหนดรอบระยะเวลาบัญชี โดยถือตามปีงบประมาณ โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม ถึงวันที่ 30 กันยายน ในงวดถัดไป

1.4 การรับรู้รายได้

- รายได้จากการดำเนินงาน รับรู้ตามเกณฑ์คงค้าง (Accrual Basis)
- รายได้ดอกเบี้ย รับรู้ตามเกณฑ์สัดส่วนของเวลา โดยคำนึงถึงอัตราผลตอบแทนตามที่ธนาคารกำหนด
- รายได้จากการรับบริจาคสินทรัพย์ บันทึกเป็นหนี้สินภายใต้บัญชีรายได้รอการรับรู้ และจะทยอยรับรู้เป็นรายได้จากการรับบริจาคตามสัดส่วนของค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์ที่ได้รับบริจาคในแต่ละงวดบัญชี
- รับรู้รายได้จากเงินอุดหนุนเมื่อได้รับเงินอุดหนุนจริง

1.5 การรับรู้ค่าใช้จ่าย

รับรู้ตามเกณฑ์คงค้าง (Accrual Basis)

1.6 วิธีคงเหลือ

บันทึกรับรู้ในราคาทุนที่ได้มา และแสดงตามราคาทุนที่คำนวณโดยวิธี เข้าก่อนออกก่อน (FIFO)

1.7 สินค้าคงเหลือ

สินค้าสำเร็จรูปคงเหลือตีราคาทุนด้วยวิธีเข้าก่อนออกก่อน (FIFO) โดยบันทึกบัญชีตามวิธีบันทึกเมื่อสิ้นงวด (Periodic Method)

1.8 อาคารและสิ่งปลูกสร้าง รวมทั้งครุภัณฑ์และอุปกรณ์ (สุทธิ) แสดงราคาทุนหักค่าเสื่อมราคาสะสม โดยปฏิบัติตาม ที่กรมบัญชีกลางกำหนด ราคาทุนของสินทรัพย์ถาวรส่วนที่ได้รับโอนจากสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และที่ได้รับโอนจากกรมวิชาการเกษตร บันทึกราคาเริ่มต้นในราคาที่ได้รับโอนมาภายหลังจากที่ได้ตีราคาเพื่อใช้เกณฑ์คงค้าง ตามหนังสือกรมบัญชีกลางด่วนที่สุด ที่ กค 0528.2/ว 33545 ลงวันที่ 16 พฤศจิกายน 2544 เรื่อง การตีราคาทรัพย์สิน

1.9 ค่าเสื่อมราคาและการตัดจำหน่าย คำนวณโดยวิธีเส้นตรง อายุการใช้งานและอัตราค่าเสื่อมราคาอาคาร สิ่งปลูกสร้าง ครุภัณฑ์และอุปกรณ์ ที่สถาบันฯ ได้รับโอนมาจากสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เมื่อเริ่มจัดตั้ง เป็นองค์การมหาชน และที่ได้รับโอนจากกรมวิชาการเกษตร คิดค่าเสื่อมราคาตามอายุการใช้งานที่ยังคงเหลืออยู่ของครุภัณฑ์ นั้นตามที่กระทรวงการคลังกำหนด

สำหรับสินทรัพย์ที่สถาบันฯ จัดหามาภายหลัง ให้ถือปฏิบัติโดยใช้อัตราค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ของกรมบัญชีกลาง เป็นแนวทาง ดังนี้

	ปี	อัตราค่าเสื่อมราคาร้อยละ/ต่อปี
อาคารและสิ่งปลูกสร้าง	8 - 40	5 - 12.50
ครุภัณฑ์และอุปกรณ์	4 - 20	20
โปรแกรมคอมพิวเตอร์	5	5 - 20

การนับระยะเวลาการใช้งานเพื่อคำนวณค่าเสื่อมราคาหรือตัดจำหน่าย ใช้วิธีนับเป็นเดือน กล่าวคือ สินทรัพย์ ที่หน่วยงานได้รับมาในระหว่างวันที่ 1 - 15 ของเดือนให้คิดค่าเสื่อมราคาเต็มเดือน หากได้รับมาหลังวันที่ 15 เป็นต้นไป ให้คิดค่าเสื่อมราคาในเดือนถัดไป

สินทรัพย์ไม่มีตัวตน บันทึกบัญชีตามราคาทุนหักค่าตัดจำหน่ายสะสม

1.10 สิทธิการใช้ประโยชน์ที่ดิน ได้รับโอนสิทธิจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้ใช้พื้นที่ของอุทยานแห่งชาติ สุเทพ-ปุย เพื่อเป็นที่ตั้งสำนักงานและเพื่อการศึกษาและวิจัยโครงการหลวง จำนวน 2 พื้นที่ คือ

1. พื้นที่ด้านเหนือของอุทยานฯ เป็นที่ตั้งอาคารที่ทำการและห้องปฏิบัติการต่างๆ ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พื้นที่ 583.17 ไร่
2. พื้นที่ด้านใต้ของอุทยานฯ เพื่อใช้สำหรับงานศึกษาวิจัยด้านการปฏิบัติการต่างๆ ไร่แม่เหิยะ ตำบลหนองควาย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พื้นที่ 94.03 ไร่
3. สิทธิการใช้ประโยชน์บนพื้นที่ดินที่ได้รับโอนมาจากกรมวิชาการ จำนวน 3 แปลง รวมพื้นที่ 468 ไร่ 3 งาน 10 ตารางวา พร้อมอาคารและสิ่งปลูกสร้างซึ่งมีรั้วล้อมรอบ โดยมีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ	จด	พื้นที่มูลนิธิโครงการหลวง
ทิศใต้	จด	พื้นที่ของกรมวิชาการเกษตร
ทิศตะวันออก	จด	ถนนราชพฤกษ์
ทิศตะวันตก	จด	พื้นที่ของกรมวิชาการเกษตร

1.11 ทุน บันทึกรับรู้มูลค่าตามบัญชีสุทธิของสินทรัพย์ หรือหนี้สินเป็นรายการปรับปรุงส่วนทุนของสถาบันฯ

หมายเหตุที่ 2 เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด

	(หน่วย : บาท)	
	2556	2555
เงินสดในมือ	100,000.00	100,000.00
เงินฝากสถาบันการเงิน		
- เงินฝากกระแสรายวัน	-	-
- เงินฝากออมทรัพย์		111,427,336.65
- เงินฝากประจำ	4,184,064.75	4,107,944.34
รวม เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	<u>175,416,279.39</u>	<u>115,635,280.99</u>

หมายเหตุที่ 3 ลูกหนี้ระยะสั้น

	(หน่วย : บาท)	
	2556	2555
ลูกหนี้เงินยืมในงบประมาณ		1,416,898.81
ลูกหนี้เงินยืม (สวัสดิการ)	9,902.00	13,902.00
พักเงินยืมในงบประมาณ	433,578.85	312,074.76
พักเงินยืมรายได้	(13,600.00)	112,575.00
พักเงินยืมเงินเหลือจ่าย	98,216.00	-
ลูกหนี้กรมสรรพากร	973,724.50	15,401,813.48
ลูกหนี้อื่น	245,469.25	528,701.00
	<u>1,747,290.60</u>	<u>17,785,965.05</u>

หมายเหตุที่ 4 สินค้าคงเหลือ

	(หน่วย : บาท)	
	2556	2555
วัตถุดิบปลายงวด	-	6,001.64
สินค้าคงเหลือ (น้ำดื่ม)	463.24	16,999.03
สินค้าคงเหลือ (ซื้อมาขายไป)	826,324.08	1,056,261.96
สินค้าสำเร็จรูป (ฝากขาย)	41,931.00	4,503,261.00
	<u>868,718.32</u>	<u>5,582,523.63</u>

หมายเหตุที่ 5 ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ (สุทธิ)

	(หน่วย : บาท)	
	2556	2555
อาคารและสิ่งปลูกสร้าง	941,439,062.22	933,097,614.79
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม	261,664,235.13	212,411,420.32
อาคารและสิ่งปลูกสร้าง (สุทธิ)	679,774,827.09	720,686,194.47
อุปกรณ์	195,127,969.44	175,979,788.18
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม	115,513,433.90	95,386,915.09
อุปกรณ์ (สุทธิ)	79,614,535.54	80,592,873.09
งานระหว่างก่อสร้าง	890,950.43	537,226.00
รวม ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ (สุทธิ)	760,280,313.06	801,816,293.56

หมายเหตุที่ 6 สินทรัพย์โครงสร้างพื้นฐาน (สุทธิ)

	(หน่วย : บาท)	
	2556	2555
สินทรัพย์โครงสร้างพื้นฐาน (ถนน)	395,134,436.11	394,424,846.51
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม	106,499,745.07	90,488,633.23
รวม สินทรัพย์โครงสร้างพื้นฐาน (สุทธิ)	288,634,691.04	303,936,213.28

หมายเหตุที่ 7 สินทรัพย์ไม่มีตัวตน (สุทธิ)

	(หน่วย : บาท)	
	2556	2555
โปรแกรมคอมพิวเตอร์	6,259,727.52	3,929,479.56
หัก ค่าเสื่อมราคาตัดจำหน่าย	2,861,925.16	2,146,298.76
โปรแกรมคอมพิวเตอร์ (สุทธิ)	3,397,802.36	1,783,180.80
รวม สินทรัพย์ไม่มีตัวตน (สุทธิ)	3,397,802.36	1,783,180.80

หมายเหตุที่ 8 เจ้าหนี้

	(หน่วย : บาท)	
	2556	2555
เจ้าหนี้ค่าวัสดุและบริการ - หน่วยงานของรัฐ	1,905,640.60	841,980.60
เจ้าหนี้ค่าวัสดุและบริการ - หน่วยงานภายนอก	14,614,403.52	17,377,910.02
เจ้าหนี้กรมสรรพากร	21,002.18	853.74
เจ้าหนี้ - รับฝากขาย	41,931.00	2,326,069.50
ภาษีขาย	-	-
ภาษีขายรอเรียกเก็บ	14,449.37	34,474.77
เจ้าหนี้อื่น	5,582.00	54,229.06
รวม เจ้าหนี้	16,603,008.67	20,635,517.69

หมายเหตุที่ 9 ส่วนทุนและการเปลี่ยนแปลงในส่วนทุน

	(หน่วย : บาท)	
	2556	2555
ทุน		
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 30 กันยายน	1,021,951,779.90	1,021,951,779.90
บวก รับโอนอุทยานหลวงราชพฤกษ์	-	-
ทุนสุทธิ	1,021,951,779.90	1,021,951,779.90
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสะสม		
ยอดยกมา	182,954,399.50	251,327,344.83
รายการปรับปรุงระหว่างงวด	(2,582,607.46)	(5,409,416.61)
	180,371,792.04	245,917,928.22
รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายปีปัจจุบัน	(12,392,026.05)	(62,963,528.72)
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสะสมสุทธิ	167,979,765.99	182,954,399.50
รวม สินทรัพย์สุทธิ	1,189,931,545.89	1,204,906,179.40

หมายเหตุที่ 10 รายได้จากการขายสินค้าและบริการ

	(หน่วย : บาท)	
	2556	2555
รายได้จากการให้บริการ - หน่วยงานภาครัฐ (โครงการฝิ่น)		-
รายได้จากการให้บริการ - หน่วยงานภาครัฐ	2,517,476.63	-
รายได้จากการให้บริการฝึกอบรม	371,799.07	188,509.36
รายได้จากการให้บริการ - ยานพาหนะ	2,397,548.71	439,381.80
รายได้จากการจัดประชุมและสัมมนา - สถาบัน	43,500.00	-
รายได้จากการให้เช่าห้องพัก	101,047.68	92,572.93
รายได้จากการให้เช่าพื้นที่	6,216,630.09	1,756,925.28
รายได้ค่าเช่าร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์อาหารว่างและเครื่องดื่ม	21,150.00	-
รายได้จากร้านกาแล	960,000.00	960,000.00
รายได้จากการจำหน่ายหนังสือ	71,243.25	135,141.95
รายได้จากการจำหน่ายสินค้า	241,930.33	480,037.78
รายได้จากการจำหน่ายบัตรบำรุงอุทยานหลวงราชพฤกษ์	18,004,812.67	3,866,934.59
รายได้จากการจำหน่ายน้ำดื่มอุทยานหลวงราชพฤกษ์	174,395.49	233,698.23
รายได้จากการจำหน่ายผลผลิตการเกษตร	2,000.00	-
รายได้จากการจำหน่ายพรรณไม้	13,915.98	148,565.00
รายได้จากการขายน้ำผลไม้	233.64	98,537.32
รายได้จากการรับฝากขายสินค้า	142,691.93	1,745,968.84
รายได้จากการขายของที่ระลึก	929,839.30	1,193,707.96
รวม รายได้จากการขายสินค้าและบริการ	32,210,214.77	11,339,981.04

หมายเหตุที่ 11 รายได้จากเงินช่วยเหลือและเงินบริจาค

	(หน่วย : บาท)	
	2556	2555
เงินช่วยเหลือเพื่อการดำเนินงานจาก - หน่วยงานภาครัฐ (วว)	-	-
เงินช่วยเหลือเพื่อการดำเนินงานจาก - หน่วยงานภาครัฐ (ฝิ่น)	22,169,812.58	22,192,108.11
รายได้จากการรับบริจาค	849,307.25	352,158.47
รวม รายได้จากเงินช่วยเหลือและเงินบริจาค	23,019,119.83	22,544,266.58

หมายเหตุที่ 12 รายได้อื่น

	(หน่วย : บาท)	
	2556	2555
รายได้จากค่าปรับอื่น	1,375,473.08	1,682,455.57
รายได้ดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร	1,768,922.90	1,156,181.50
รายได้ระหว่างกัน - ภายในกรมเดียวกัน	-	3,370,941.84
รายได้อื่น	889,765.93	23,710,462.86
	4,034,161.91	29,920,041.77

หมายเหตุที่ 13 ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร

	(หน่วย : บาท)	
	2556	2555
เงินเดือนและค่าจ้าง	51,351,291.97	48,901,261.55
ค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่	1,453,688.26	1,649,160.00
ค่าครองชีพ	1,622,020.35	1,451,548.13
ค่าล่วงเวลา	2,143,307.00	2,433,664.00
เงินสมทบกองทุนสำรองเลี้ยงชีพเจ้าหน้าที่	2,551,791.02	2,436,298.72
ค่าช่วยเหลือจัดงานศพ	-	10,000.00
ค่าใช้จ่ายบุคลากรอื่น	6,000.00	9,000.00
เงินเพิ่ม	67,000.00	-
ค่ารักษาพยาบาล	804,398.75	740,098.50
ค่าช่วยการศึกษาบุตร	165,266.00	140,423.50
รวม ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร	60,164,763.35	57,771,454.40

หมายเหตุที่ 14 ค่าวัสดุและค่าใช้สอย

(หน่วย : บาท)

	2556	2555
ค่าครุภัณฑ์ต่ำกว่าเกณฑ์	2,940,154.83	2,022,338.19
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	10,129,387.19	9,752,759.46
ค่าวัสดุทั่วไป	77,860,604.71	80,077,894.75
ค่าซ่อมแซม	6,384,924.40	11,577,827.13
ค่าจ้างบริการ - หน่วยงานภายนอก	119,438,834.01	101,247,278.89
ค่าจ้างบริการ - หน่วยงานภาครัฐ	-	600,000.00
ค่าวิจัยและพัฒนา - หน่วยงานภาครัฐ	18,173,875.00	10,212,459.50
ค่าวิจัยและพัฒนา - บุคคลภายนอก	2,908,000.00	4,043,350.00
ค่าธรรมเนียม	1,604,022.27	385,437.45
ค่ารับรอง	762,844.62	734,446.21
ค่าเช่าเบ็ดเตล็ด - บุคคลภายนอก	911,574.50	918,049.47
ค่าเบี้ยประชุม	4,501,538.73	4,823,600.00
ค่าที่ปรึกษา	3,113,000.00	2,313,125.19
ค่าเบี้ยประกันภัย	488,720.47	361,795.70
ค่าใช้จ่ายในการประชุม	4,491,804.89	3,895,911.73
ค่าประชาสัมพันธ์	2,840,236.96	1,463,316.18
ค่าจัดพิมพ์	1,432,469.44	1,879,506.70
ค่าตอบแทนเฉพาะงาน	1,513,100.00	1,466,059.81
ค่าตอบแทนอื่น	90,900.00	141,000.00
ขาดทุนจากการจำหน่ายสินทรัพย์	2,002,199.74	763,834.23
ขาดทุนจากการแปลงค่าเงินตราต่างประเทศ	-	13,800.00
รวม ค่าวัสดุและค่าใช้สอย	261,588,191.76	238,693,790.59

หมายเหตุที่ 15 ต้นทุนขาย

	(หน่วย : บาท)	
	2556	2555
สินค้าคงเหลือต้นงวด	1,056,261.96	843,212.05
บวก ซื้อสินค้าระหว่างงวด	242,574.46	1,356,841.10
สินค้าที่มีไว้เพื่อขาย	1,298,836.42	2,200,053.15
หัก สินค้าคงเหลือปลายงวด	826,324.08	1,056,261.96
ต้นทุนขาย	472,512.34	1,143,791.19
วัตถุดิบต้นงวด	6,001.64	-
บวก ซื้อวัตถุดิบระหว่างงวด	92,155.16	187,709.25
วัตถุดิบที่มีไว้เพื่อผลิต	98,156.80	187,709.25
หัก วัตถุดิบคงเหลือปลายงวด	0.00	(6,001.64)
วัตถุดิบใช้ไปในการผลิต (ต้นทุนการผลิต)	98,156.80	181,707.61
หัก สินค้าสำเร็จรูปคงเหลือปลายงวด	463.24	16,999.03
ต้นทุนขาย (สินค้าที่ผลิต)	97,693.56	164,708.58
รวมต้นทุนขาย	<u>570,205.90</u>	<u>1,308,499.77</u>

หมายเหตุที่ 16 ค่าสาธารณูปโภค

	(หน่วย : บาท)	
	2556	2555
ค่าไฟฟ้า	10,038,225.27	4,742,716.99
ค่าโทรศัพท์/โทรสาร	332,492.18	363,962.24
ค่าบริการสื่อสารโทรคมนาคม	1,219,538.96	1,207,118.35
ค่าบริการไปรษณีย์โทรเลข	177,310.07	429,959.46
ค่าน้ำประปา	3,020,453.36	874,307.49
รวม ค่าสาธารณูปโภค	<u>14,788,019.84</u>	<u>7,618,064.53</u>

หมายเหตุที่ 17 ค่าใช้จ่ายอุดหนุน

	(หน่วย : บาท)	
	2556	2555
บัญชีเงินอุดหนุนเพื่อการดำเนินงาน - หน่วยงานภาครัฐ	9,116,000.00	8,583,000.00
บัญชีเงินอุดหนุนเพื่อการลงทุน - องค์กรไม่หวังกำไร	200,000.00	4,779,012.00
รวม ค่าใช้จ่ายเงินอุดหนุน	9,316,000.00	13,362,012.00

ค่าใช้จ่ายเงินอุดหนุนในปี 2555 มีดังต่อไปนี้

- เงินอุดหนุนเพื่อการดำเนินงาน - หน่วยงานภาครัฐ จำนวน 8,583,000.00 บาท ประกอบด้วย
 - เงินสนับสนุนเพื่อดำเนินงานโครงการเพิ่มศักยภาพการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และเสริมสร้างคุณภาพชีวิตชุมชนบนพื้นที่สูงภายใต้ขอบเขตโครงการขยายผลโครงการหลวง 9 แห่ง (12 หมู่บ้าน) 2 กิจกรรม กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช จำนวน 5,028,200.00 บาท
 - เงินสนับสนุนเงินงบประมาณในการดำเนินงานโครงการเพิ่มศักยภาพการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และเสริมสร้างคุณภาพชีวิตชุมชนบนพื้นที่สูงภายใต้ขอบเขตโครงการขยายผลโครงการหลวง 10 แห่ง (10 หมู่บ้าน) 2 กิจกรรม กรมป่าไม้ จำนวน 3,554,800.00 บาท
- เงินอุดหนุนเพื่อการลงทุน - องค์กรไม่หวังผลกำไร จำนวน 4,779,012.00 บาท ประกอบด้วย
 - เงินงบประมาณดำเนินงานโครงการขยายผลโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่ปลูกฝิ่นอย่างยั่งยืนตามยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนากระบวนการชุมชนเพื่อแก้ปัญหายาเสพติดประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2555 จำนวน 3,779,012.00 บาท
 - เงินสนับสนุนการจัดพิมพ์หนังสือองค์ความรู้เรื่องศักยภาพพืชของไทยในการป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ตามมติที่ประชุม คณะกรรมการฯ ครั้งที่ 7/2555 เมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2555 จำนวน 1,000,000.00 บาท

ค่าใช้จ่ายเงินอุดหนุนในปี 2556 มีดังต่อไปนี้

- ค่าใช้จ่ายเงินอุดหนุนเพื่อการดำเนินงาน - องค์กรไม่หวังผลกำไร
 - เงินสนับสนุนการจัดสมมนานาชาติ เรื่อง 2012 International Symposium ระหว่างวันที่ 25-26 ตุลาคม 2555 จำนวน 200,000.00 บาท มูลนิธิโครงการหลวง
 - จำนวน 9,116,000.00 บาท เป็นเงินค่าให้เงินสนับสนุนเพื่อดำเนินงาน โครงการเพิ่มศักยภาพการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและเสริมสร้างคุณภาพชีวิตชุมชนบนพื้นที่สูง ปี 2556 กรมป่าไม้ และกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช (หน่วยงานละ 4,558,000 บาท)

หมายเหตุที่ 18 ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย

	(หน่วย : บาท)	
	2556	2555
อาคารและสิ่งปลูกสร้าง	49,991,400.05	48,774,072.61
อุปกรณ์	20,126,518.81	18,313,544.27
สินทรัพย์โครงสร้างพื้นฐาน	16,011,111.84	16,013,517.27
สินทรัพย์ไม่มีตัวตน	715,626.40	572,796.27
รวม ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	86,844,657.10	83,673,930.42

หมายเหตุที่ 19 รายงานฐานการเงินงบประมาณปีปัจจุบัน 2556

รายการ	งบสุทธิ	การสำรองเงิน	ใบสั่งซื้อ/สัญญา	เบิกจ่าย	คงเหลือ
แผนงบประมาณ					
งบอุดหนุน					
- งบบุคลากร	56,424,800.00	-	-	54,427,000.58	1,997,799.42
- งบดำเนินงาน	330,861,750.00	-	-	293,292,894.25	37,568,855.75
- งบลงทุน	33,610,450.00	-	-	18,547,625.93	15,062,824.07
งบรายจ่ายอื่น	-	-	-	-	-
รวม	420,897,000.00	-	-	366,267,520.76	54,629,479.24

สรุปวิเคราะห์การใช้จ่ายงบประมาณของสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)

ในปีงบประมาณ พ.ศ.2556 สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) ได้รับการจัดสรรงบประมาณจำนวน 420,897,000 บาท จำแนกออกเป็น 3 ประเภทงบรายจ่าย ได้แก่

1. งบบุคลากร จำนวน 56,424,800 บาท
2. งบดำเนินงาน จำนวน 330,861,750 บาท
3. งบลงทุน จำนวน 33,610,450 บาท

ซึ่งเป็นไปตามยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2556 ใน 4 ด้านคือ

1. ยุทธศาสตร์วิจัยและพัฒนา
2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาสนับสนุนโครงการหลวงและขยายผลโครงการหลวง
3. ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการอุทยานหลวงราชพฤกษ์
4. ยุทธศาสตร์การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

ผลการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2556 จำนวน 366,267,520.76 บาท สามารถจำแนกตามประเภทงบรายจ่าย ดังนี้

1. งบบุคลากร ประกอบด้วย เงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทนบุคลากร มีการเบิกจ่ายรวมทั้งสิ้น 54,427,000.58 บาท คิดเป็นร้อยละ 96.46 ของงบประมาณที่ได้รับ
2. งบดำเนินงาน ประกอบด้วย ค่าตอบแทน วัสดุและวัสดุ มีการเบิกจ่ายรวมทั้งสิ้น 293,292,894.25 บาท คิดเป็นร้อยละ 88.65 ของงบประมาณที่ได้รับ
3. งบลงทุน ประกอบด้วย ค่าครุภัณฑ์และสิ่งก่อสร้าง มีการเบิกจ่ายรวมทั้งสิ้น 18,547,625.93 บาท คิดเป็นร้อยละ 55.18 ของงบประมาณที่ได้รับ

สำหรับภาระผูกพันในปีงบประมาณ 2556 มีจำนวน 26,912,956.71 บาท คิดเป็นร้อยละ 6.69 ของงบประมาณที่ได้รับ

ภาพรวมของการใช้จ่ายตามแผนเท่ากับ 393,180,477.47 บาท คิดเป็นร้อยละ 93.41 ซึ่งต่ำกว่านโยบายคณะกรรมการสถาบันที่ให้เบิกจ่ายในอัตราร้อยละ 95 จะเห็นว่าแม้จะมีการใช้จ่ายเงินน้อยกว่าที่ตั้งไว้ แต่ในแผนการดำเนินงานสามารถดำเนินการสำเร็จตามวัตถุประสงค์ชี้ให้เห็นถึงการใช้เงินอย่างมีประสิทธิภาพ

หมายเหตุที่ 20 รายงานฐานะการเงินงบประมาณรายจ่ายปีก่อน (2555)

รายการ	เงินกันไว้เบิกจ่ายเหลือในปี (สุทธิ)	เบิกจ่าย	คงเหลือ	หมายเหตุ
แผนงบประมาณ				
งบอุดหนุน				
- งบดำเนินงาน	8,563,425.59	8,515,525.59	47,900.00	
- งบลงทุน	1,862,408.00	1,862,408.00	-	
งบรายจ่ายอื่น	-	-	-	
รวม	10,425,833.59	10,377,933.59	47,900.00	

หมายเหตุ : รายงานการเงินประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2556 อยู่ระหว่างการตรวจสอบรับรองงบการเงิน
จากสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

การกำกับดูแลองค์กร

HRDI

คณะที่ปรึกษาพิเศษ

1. หม่อมเจ้าภีศเดช รัชนี
ประธานที่ปรึกษาพิเศษ
2. ศาสตราจารย์นายแพทย์เกษม วัฒนชัย
ที่ปรึกษาพิเศษผู้ทรงคุณวุฒิ
3. ศาสตราจารย์ ดร.กำพล อตุลวิทย์
ที่ปรึกษาพิเศษผู้ทรงคุณวุฒิ
4. ศาสตราจารย์ ดร.พงษ์ศักดิ์ อังกลิทธิ
ที่ปรึกษาพิเศษผู้ทรงคุณวุฒิ
5. อธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ที่ปรึกษาพิเศษจากสถาบันการศึกษา
6. อธิการบดีมหาวิทยาลัยแม่โจ้
ที่ปรึกษาพิเศษจากสถาบันการศึกษา

คณะกรรมการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง

นายอำพน กิตติอำพน
ประธานกรรมการสถาบัน

นายสุทัศน์ ปลื้มปัญญา
ที่ปรึกษาคณะกรรมการสถาบัน

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

นายเชาว์ อรรถมานะ
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
ด้านการบริหารจัดการ

นายธีรพงษ์ ตั้งธีระสุนันท์
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
ด้านการพัฒนาสังคม

นายอุณารุจ บุญประกอบ
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
ด้านการเกษตร

นายกัมปนาท รักดีกุล
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านการอนุรักษ์
และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ

กรรมการโดยตำแหน่ง

นายจิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา
เลขาธิการมูลนิธิโครงการหลวง

นายสุวัฒน์ เทพอาร์ักษ์
เลขาธิการ กปร.

นายชวลิต ชูขจร
ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

นายวิบูลย์ สงวนพงศ์
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

นายโชติ ตราชู
ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม

นายศิริพงศ์ หังสพฤกษ์
ผู้อำนวยการสถาบันวิจัย
และพัฒนาพื้นที่สูง
กรรมการและเลขานุการ

คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนนโยบาย

ประกอบด้วย

1. นายอำพน กิตติอำพน	ประธานอนุกรรมการ
2. นายอาคม เติมพิทยาไพสิฐ	อนุกรรมการ
3. นายอัมพร จารุจินดา	อนุกรรมการ
4. นายวรวิทย์ จำปรัตน์	อนุกรรมการ
5. นายชลิต ชูจร	อนุกรรมการ
6. นายนนทิกร กาญจนะจิตร	อนุกรรมการ
7. นางมิ่งขวัญ วิชารังสฤษดิ์	อนุกรรมการ
8. นายสุทัศน์ ปลัมปัญญา	อนุกรรมการ
9. ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง	อนุกรรมการและเลขานุการ
10. ผู้อำนวยการอุทยานหลวงราชพฤกษ์	ผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

- ติดตามการดำเนินงาน ให้เป็นไปตามนโยบายแผนยุทธศาสตร์ แผนงาน โครงการ และแผนปฏิบัติงานของสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง
- จัดทำนโยบาย กำกับ และประสานการดำเนินงาน ร่วมกับหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ให้ดำเนินงานสอดคล้องกับแผนปฏิบัติงาน ในแนวทางขยายผลพัฒนาพื้นที่สูง
- กำหนดแนวทางนโยบายการบริหารจัดการอุทยานหลวงราชพฤกษ์ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์
- กำกับดูแลการบริหารจัดการและการให้บริการของอุทยานหลวงราชพฤกษ์ เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพสูงสุด และสร้างความพึงพอใจแก่ผู้รับบริการ
- กำหนดโครงสร้าง ค่าตอบแทนของผู้บริหาร และปฏิบัติงานในสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)
- รายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง
- แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อช่วยปฏิบัติงานได้ตามความเหมาะสม
- ปฏิบัติงานอื่นๆ ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

คณะอนุกรรมการวิจัย

ประกอบด้วย

1. นายอุณารุจ บุญประกอบ	ประธานอนุกรรมการ
2. นายกัมปนาท ภัคติกุล	อนุกรรมการ
3. นายธีระ วิสิทธิ์พานิช	อนุกรรมการ
4. นายสุทัศน์ ปลื้มปัญญา	อนุกรรมการ
5. นายกฤษฎา สุชีวะ	อนุกรรมการ
6. นายบัญชากร แก้วส่อง	อนุกรรมการ
7. นายอานัฐ ตันโช	อนุกรรมการ
8. นายณรงค์ชัย พิพัฒนธนวังศ์	อนุกรรมการ
9. นางสาวสุรีย์วัลย์ เมฆกมล	อนุกรรมการ
10. ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง	อนุกรรมการ
11. ผู้อำนวยการสำนักวิจัย	อนุกรรมการและเลขานุการ
12. ผู้อำนวยการสำนักพัฒนา	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
13. เจ้าหน้าที่ที่ผู้อำนวยการมอบหมาย	ผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

- เสนอแนะนโยบาย ทิศทาง เป้าหมาย แผนงาน และโครงการวิจัยของสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง แก่คณะกรรมการ
- ติดตามให้คำปรึกษา และเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการวิจัยต่างๆ ของสถาบัน
- เชิญบุคคลผู้ทรงคุณวุฒิมาช่วยปฏิบัติงานได้ตามความจำเป็น
- แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติงานได้ตามความเหมาะสม
- ปฏิบัติงานอื่นๆ ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

คณะอนุกรรมการตรวจสอบ

ประกอบด้วย

1. นายเชาว์ อรรถมานะ	ประธานอนุกรรมการ
2. นายธีรพงษ์ ตั้งธีระสุนันท์	อนุกรรมการ
3. นายอัชพร จารุจินดา	อนุกรรมการ
4. นางสาวสุทธิดีร์ รัดนโชติ	อนุกรรมการ
5. หัวหน้าหน่วยผู้ตรวจสอบภายใน	อนุกรรมการและเลขานุการ
6. เจ้าหน้าที่ผู้อำนวยการมอบหมาย	ผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

- สอบทานให้สถาบันมีรายงานงบดุลบัญชี การเงิน ที่ถูกต้อง และเพียงพอ
- พิจารณา ตรวจสอบให้สถาบันมีระบบควบคุมภายใน การตรวจสอบภายในที่เหมาะสม และมีประสิทธิภาพ
- ตรวจสอบ พิจารณา ให้ข้อเสนอแนะ ตลอดจนข้อสังเกตเกี่ยวกับระบบงาน การบริหารจัดการ และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทันสมัย และเป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) ตามมติคณะรัฐมนตรีและระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง
- จัดทำรายงานสาระเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการของคณะอนุกรรมการตรวจสอบ เสนอต่อประธานกรรมการ
- ปฏิบัติงานอื่นๆ ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ผู้บริหารสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)

นายปีติพงศ์ พึ่งบุญ ณ อยุธยา

ประธานที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ

ที่ปรึกษาด้านยุทธศาสตร์และการบริหารจัดการองค์กร

นายวิระพงษ์ เลื่อนประไพ

ผู้เชี่ยวชาญด้านปฏิบัติการ

นายศิริพงศ์ หังสพฤกษ์

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง

และรักษาการผู้อำนวยการสำนักพัฒนา

นางสาวนิตย พงษ์ประไพ

รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง

และรักษาการผู้อำนวยการสำนักวิจัย

นางทัศนีย์ ศรีมงคล

รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง

นายภูธาดล ชีรอธิยุต

ผู้อำนวยการสำนักยุทธศาสตร์และแผน

นายอินทร มาสุวรรณ

ผู้อำนวยการสำนักอำนวยการ

นางวัชรรัฐ พรณเรืองรอง

หัวหน้าหน่วยตรวจสอบภายใน

ANNUAL
REPORT

2013

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)

Highland Research and Development Institute (Public Organization)

65 Suthep Road, Chiangmai, Thailand 50200

Tel. (053) 328496-8 Fax. (053) 328494

www.hrdi.or.th

ISBN: 978-616-91906-1-5

